LENIN · SZTÁLIN
A SZOCIALISTA MUNKÁRÓL
ÉS MUNKAVERSENYRŐL
SZIKRA

SZIKRA

LENIN—SZTÁLIN

A SZOCIALISTA MUNKÁRÓL ÉS MUNKAVERSENYRŐL

GYŰJTEMÉNY LENIN ÉS SZTÁLIN MŰVEIBŐL

ÚJ KIADÁS

1—50.000

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST 1949

Az idézetek forrására vonatkozó utalások a *szövegben* az orosz eredetiből vannak átvéve, ezek tehát kivétel nélkül mindig *orosznyelvű* kiadásokra vonatkoznak. Ahol lehetett, *szövegalji* jegyzetben utalunk a megfelelő *magyar* kiadásra.

A szögletes zárójellel megkülönböztetett címek a szerkesztőségtől származnak.

1949 október.

A kiadó

Felelős kiadó: Czóbe Ernő.

1415. Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Janka Gyula vállalatvezető.

LENIN

HOGYAN SZERVEZZÜK MEG A VERSENYT?

(1918 január 7—10)

A burzsoá írók egész papírhegyeket írtak és írnak tele, hogy megénekeljék a konkurrenciát, a vállalkozói szellemet és a kapitalisták és a kapitalista rend egyéb nagyszerű erényeit és gyönyörűségeit. A szocialistákat azzal vádolták, hogy nem akarják megérteni ezeknek a dicső erényeknek jelentőségét és nem akarnak számolni az „emberi természettel". Valójában azonban a kapitalizmus az önálló kis árutermelést, amely mellett a konkurrencia annyira amennyire még *széles* méretekben kifejleszthette a vállalkozó szellemet, az energiát, a merész kezdeményezést, már réges-régen felcserélte a nagy- és legnagyobbarányú gyárszerű termeléssel, részvénytársasági vállalatokkal, szindikátusokkal és egyéb monopolista szövetségekkel. A konkurrencia az *ilyen* kapitalizmusban a lakosság *tömegeinek* óriási többsége, a dolgozók kilencvenkilenc százaléka számára azt jelenti, hogy a vállalkozó szellemet, energiát, merész kezdeményezést brutálisan elnyomják, és azt is jelenti, hogy a versenyt a pénzügyi szélhámosság, zsarnokság, a társadalmi lajtorja legtetején állók alázatos kiszolgálása váltotta fel.

A szocializmus nemcsak nem fojtja el a versenyt, ellenkezőleg, először teremti meg annak lehetőségét, hogy a versenyt valóban *széles*, valóban *tömeg*-méretekben alkalmazzák, hogy valóban a dolgozók többségét vonják be az olyan mun-

kába, ahol megmutathatják, hogy mit tudnak, ahol kifejleszthetik képességeiket, ahol megnyilvánulhatnak azok a tehetségek, amelyek a népben, e frissen buzgó forrásban megvannak és amelyeket a kapitalizmus ezer és ezer, millió és millió esetben eltiport, elnyomott és elfojtott.

A mi feladatunk most, amikor szocialista kormány van hatalmon, az, hogy megszervezzük a versenyt.

A burzsoázia farkcsóváló szolgái és kitartottjai a szocializmust úgy ábrázolták, mint valami egyoldalú, egyhangú, szürke kaszárnyát. A pénzeszsák lakájai, a kizsákmányolók bérencei — a burzsoá intellektuel urak — szocializmussal „rémítgették" a népet, amelyet éppen a kapitalizmus kárhoztatott kényszermunkára és mértéktelen, egyhangú kaszárnyamunkára, éhségre, nehéz nyomorúságra. Az első lépés ahhoz, hogy a dolgozók ez alól a kényszermunka alól magukat felszabadítsák : a földesúri földek elkobzása, a munkásellenőrzés bevezetése, a bankok államosítása. A további lépések a következők lesznek: a gyárak és üzemek államosítása, az egész lakosságnak olyan fogyasztási szövetkezetekbe való kényszerű beszervezése, amelyek egyidejűleg a termékek értékesítésének szövetkezetei is lesznek, valamint a gabonával és más szükséges termékekkel való kereskedelem állami monopóliuma.

Csak most válik lehetővé, hogy a vállalkozó szellem, a verseny, a merész kezdeményezés széles, valóban tömegméretekben nyilatkozzék meg. Minden gyár, amely kidobta, vagy legalábbis valódi munkásellenőrzéssel kordába szorította kapitalistáját, minden falu, ahol kifüstölték a kizsákmányoló földesurat és elvették tőle a földet, most és csakis most vált azzá a tevékenységi területté, amelyen a munka embere megmutathatja azt, mi lakozik benne, amikor kissé kiegyenesítheti a hátát, felemelheti a fejét, embernek érezheti magát. Évszázadokon át idegennek végzett munka, kizsákmányolók javára folytatott kényszermunka után először nyílik lehetőség arra, hogy *sajátmagának dolgozzék*, méghozzá úgy dolgoz-

zék, hogy a modern technika és kultúra minden vívmányára támaszkodhatik.

Természetes, hogy ez az emberiség egész történetében legnagyszerűbb változás, amikor a kényszermunkát felváltja a sajátmagunk javára végzett munka, nem mehet végbe surlódások, nehézségek, összeütközések nélkül, anélkül, hogy erőszakot ne alkalmaznánk a megrögzött naplopókkal és azok szekértolóival szemben. E tekintetben egyetlen munkásnak sincsenek illúziói: a munkások és szegényparasztok, akiket a kizsákmányolóknak hosszú-hosszú esztendőkön át végzett kényszermunka, a kizsákmányolók örökös komiszkodásai, szidalmai edzetté tettek, akiket megkeményített a súlyos ínség, tudják, hogy időre van szükség ahhoz, hogy a kizsákmányolók ellenállását *megtörjék*. A munkásokat és parasztokat egyáltalán nem fertőzték meg az intellektuel urak érzelgős illúziói, mindezeké a „Nóvaja Zsízny"* körül csoportosuló és más puhányoké, akik rekedtre „kiabálták" magukat a kapitalisták ellen, akik „gesztikuláltak", „mennydörögtek" ellenük, hogy azután siránkozva, vert kölyökkutya módjára viselkedjenek, amikor a *cselekvésre* került a sor, arra, hogy a fenyegetődzéseket tettekre váltsák és a kapitalisták *megdöntését* a gyakorlatban vigyék keresztül.

A nagy változás, amikor a kényszermunkát felváltja az önmagunk számára végzett munka, az óriási, országos méretekben (bizonyos fokig nemzetközi, világméretekben) tervszerűen szervezett munka — a kizsákmányolók ellenállásának elnyomására alkalmazott „*katonai*" rendszabályokon kívül — óriási *szervezeti*, szervező erőfeszítést követel a proletariátustól és a szegényparasztságtól. A szervezési feladat egyetlen elválaszthatatlan egészbe fonódik össze azzal a feladattal, hogy a tegnapi rabszolgatartókat (a tőkéseket) és lakájfalkájukat — a burzsoá intellektuel urakat könyörtelenül, katonai

* „Nóvaja Zsízny" — „Új Élet". — *Ford.*

eszközökkel elnyomjuk. Mi mindig szervezők és vezetők voltunk, mi parancsokat osztogattunk — így beszélnek és így gondolkodnak a tegnap rabszolgatartói és cselédeik az értelmiség soraiból —, ilyenek is akarunk maradni, eszünk ágában sincs az „egyszerű népre", munkásokra és parasztokra hallgatni, nem fogunk nekik engedelmeskedni, a tudásból fegyvert fogunk kovácsolni a pénzeszsák kiváltságainak és a tőke nép feletti uralmának védelmére.

Igy beszélnek, gondolkodnak és cselekszenek a burzsoák és a burzsoá intellektuelek. *Haszonleső* szempontból érthető a viselkedésük : a jobbágytartó földesurak talpnyalóinak és kitartottjainak, a papoknak, a törvénycsavaróknak, a Gógoljmegrajzolta csinovnyikoknak, a Belinszkijt gyűlölő „intellektueleknek" szintén „nehéz" volt megválniok a jobbágyság rendszerétől. Ámde a kizsákmányolók és intellektuel cseléd jeik ügye — reménytelen ügy. Ellenállásukat a munkások és parasztok megtörik — sajnos, még nem elég szilárdan, határozottan és könyörtelenül — és *végleg le fogják törni.*

„Ők" úgy gondolkodnak, hogy az „egyszerű nép", az „egyszerű" munkások és szegényparasztok nem tudnak majd megbirkózni azzal a hatalmas, valóban világtörténelmi értelemben hősies szervezési feladattal, amelyet a szocialista forradalom a dolgozók vállára hárított. „Nélkülünk semmire sem mennek", vigasztalják magukat azok az intellektuelek, akik megszokták, hogy a kapitalisták és a kapitalista állam szolgái legyenek. Arcátlan számításuk nem válik be : már most is akadnak köztük művelt emberek, akik kiválnak közülük és átmennek a nép oldalára, a dolgozók oldalára, akik segítenek abban, hogy megtörjük a tőke szolgáinak ellenállását. Szervező tehetség pedig bőven van a parasztságban s a munkásosztályban, és ezek a tehetségek csak most kezdenek önmagukra eszmélni, most kezdenek ébredezni, az élő, az alkotó, a nagy munka felé törekedni, most kezdenek önállóan hozzáfogni a szocialista társadalom építéséhez.

Egyik legfontosabb, ha ugyan nem a legfontosabb feladat ezidőszerint az, hogy a munkásoknak s általában a dolgozóknak s a kizsákmányoltaknak ezt az önálló kezdeményezését a teremtő *szervező* munka terén mennél szélesebb arányokban kifejlesszük. Bármi áron is, de szét kell zúznunk azt a régi, *ostoba*, barbár, aláva ó és szégyenletes előítéletet, hogy az államot kormányozni, a szocialista társadalom szervező építését irányítani csakis az úgynevezett „felső osztályok", csakis a gazdagok vagy azok tudják, akik kijárták a gazdag osztályok iskoláját.

Ez előítélet, melyet a rothadt vaskalaposság, a megcsontosodottság, a szokásokhoz való szolgai ragaszkodás, de még inkább azoknak a kapitalistáknak a szennyes önzése tart fenn, akik érdekeltek abban, hogy rabolva kormányozzanak és kormányozva raboljanak. Nem. A munkások egy pillanatra sem felejtik el, hogy szükségük van a tudás hatalmára. Az a rendkívüli buzgalom, amely a munkások részéről a művelődés tekintetében megnyilatkozik, mégpedig éppen most, mutatja, hogy a proletariátus soraiban e tekintetben nincs és nem is lehet tévelygés. A *szervező* munkával azonban meg tud birkózni az *egyszerű* munkás és paraszt is, aki írni-olvasni tud, van emberismerete, gyakorlati tapasztalata. *Tömegével* vannak az ilyen emberek az „egyszerű nép" között, amelyről a burzsoá értelmiségiek fennhéjázón és megvetően beszélnek. Az ilyen tehetségeknek még érintetlen és bőséges forrása a munkásosztály és a parasztság.

A munkások és parasztok még „félénkek", még nem szokták meg, hogy most *ők* az *uralkodó* osztály, még nem elég határozottak. A forradalom nem tudta *egycsapásra* létrehozni ezeket a tulajdonságokat a sok-sok millió emberben, akiket az egész életükben az éhség és nyomor korbácsa kényszerített munkára. Az 1917-es Októberi Forradalomnak azonban éppen abban van az ereje, életrevalósága, legyőzhetetlensége, hogy *felébreszti* e tulajdonságokat, összetör minden régi akadályt,

szétzúzza az ócska bilincseket, új élet *önálló* teremtésének útjára vezeti a dolgozókat.

Nyilvántartás és ellenőrzés — ez a *fő* gazdasági feladata minden egyes Munkás-, Katona- és Parasztküldött Szovjetnek, minden egyes fogyasztási szövetkezetnek vagy minden egyes ellátási szervezetnek vagy bizottságnak, minden egyes üzemi bizottságnak, vagy általában munkásellenőrzési szervnek.

A harc az ellen a beidegződött szokás ellen, mely az elvégzendő munka tartamára, a termelési eszközökre a rab ember szemével tekint: hogyan lehetne lerázni a fölös terhet, hogyan lehetne a *burzsoáziától* legalább egy falatot kicsikarni — ez a harc elkerülhetetlen. Az élenjáró, öntudatos munkások már megkezdték ezt a harcot és határozottan szembeszálltak azokkal a gyári ujoncokkal, akik különösen a háború alatt nagyon megszaporodtak és akik a *nép* gyárával, a nép tulajdonába átment gyárral szemben változatlanul úgy akarnának viselkedni, mint régen, amikor egyetlen gondjuk az volt, „mennél nagyobb falatot kicsikarni s azután továbbállni". A parasztságnak és a dolgozó tömegeknek minden öntudatos, becsületes, gondolkodó eleme e harcban az élenjáró munkások pártjára áll.

A nyilvántartás és az ellenőrzés, *ha* azt a Munkás-, Katona- és Parasztküldöttek Szovjetjei, mint legfelsőbb államhatalom gyakorolják, vagy ha *ennek* a hatalomnak az utasítására, megbízásából gyakorolják azt — a mindenre kiterjedő, általános, egyetemes számvitel és ellenőrzés, a munka mennyiségének és a termékek elosztásának számvitelezése és ellenőrzése —, ebben van a szocialista átalakulás *lényege*, ha egyszer a proletariátus politikai uralmát megteremtettük és biztosítottuk.

A nyilvántartás és ellenőrzés, amely a szocializmusba való átmenethez szükséges, csakis tömegméretű lehet. Kizárólag a munkások és parasztok *tömegeinek* önkéntes és lelkiismeretes, forradalmi lelkesedéssel teljesített közreműködése a *gazdagok*, a *tolvajok*, a *naplopók*, a *garázda* elemek nyilvántartásában és

ellenőrzésében, kizárólag ez az, ami az átkozott kapitalista társadalomnak e maradványait, az emberiségnek ezt a söpredékét, e reménytelenül megrothadt és elsorvadt elemeket, ezt a járványos nyavalyát, pestist, fekélyt, amit a szocializmus a kapitalizmustól kapott örökségül, le tudja győzni.

Munkások és parasztok, dolgozók és kizsákmányoltak! A föld, a bankok, a gyárak, az üzemek az egész nép tulajdonába mentek át! *Ti magatok* fogjatok hozzá a javak termelésének és elosztásának nyilvántartásához és ellenőrzéséhez — ez és *csakis* ez az út vezet a szocializmus győzelméhez, ez a szocializmus győzelmének záloga a mindenféle kizsákmányolás, mindenféle ínség és szükség feletti győzelem záloga! Mert Oroszországban mindenkire jut elég kenyér, vas, fa, gyapjú, gyapot, len, csak osszuk el helyesen a munkát és termékeket, csak valósítsuk meg azt, hogy az egész nép ellenőrizze *tárgyilagosan, gyakorlatilag* ezt az elosztást; ha *nem csupán* a politikában, hanem a *mindennapi gazdasági* életben is legyőzzük a nép ellenségeit: a gazdagokat és azok kitartottjait, azután a tolvajokat, a naplopókat és a garázda elemeket.

Nincs kegyelem a nép ez ellenségei, a szocializmus ellenségei, a dolgozók ellenségei számára! Élethalálharc a gazdagok és kitartottjaik, a burzsoá intellektuellek ellen; harc a csalók, naplopók és garázda elemek ellen. Az egyik éppúgy, mint a másik, valamennyien édestestvérek, a kapitalizmus szülöttei, az úri és burzsoá társadalom gyermekei, azé a társadalomé, amelyben egy elenyésző kis csoport rabolta a népet és űzött csúfot a népből, azé a társadalomé, amelyben az ínség és nyomor ezreket és ezreket vetett a züllés, a korrupció, a bűnözés útjára, olyannyira, hogy még emberi mivoltukról is megfeledkeztek, azé a társadalomé, ahol a dolgozókban szükségképpen kifejlődött az a törekvés, hogy legalább csalással bújjanak ki a kizsákmányolás alól, ha csak egy pillanatra is, de meneküljenek, szabaduljanak az útált munkától, ha bármily útonmódon, bármily áron is, de legalább egy darab kenyeret csikar-

janak ki, hogy ne éhezzenek, hogy se nekik, se családjuknak ne korogjon a gyomra.

A gazdagok és a tolvajok — ez ugyanannak az éremnek két oldala, ez a kapitalizmus által hízlalt *élősdieknek* két főfajtája, ezek a szocializmus főellenségei, ezeket az ellenségeket az egész lakosság különös felügyelete alá kell helyezni s ha a szocialista társadalom törvényeit és szabályait a legcsekélyebb módon is megsértik, könyörtelenül végezni kell velük. Minden gyengeség, minden ingadozás, minden érzelgősség e tekintetben a legnagyobb bűntett volna a szocializmussal szemben.

A szocialista társadalmat meg kell óvnunk az élősdiektől és ennek érdekében meg kell szerveznünk a végzett munka mennyisége, a javak termelése és elosztása feletti nyilvántartást és ellenőrzést, melynek az egész népre ki kell terjednie és amelyet a munkások és parasztok millióinak önkéntesen, erélyesen és forradalmi lelkesedéssel kell támogatniok. Ahhoz pedig, hogy olyan nyilvántartást és ellenőrzést szervezzünk, mely minden becsületes, értelmes, rátermett munkás és paraszt számára *teljesen hozzáférhető* s erejüket felül nem múlja, az kell, hogy felébresszük a munkások és parasztok tulajdon soraiból kikerülő szervező tehetségeket, buzdítsuk őket arra, hogy országos méretekben szervezzék meg a *versenyt:* kinek vannak nagyobb szervezési sikerei ; ehhez az kell, hogy a munkások és parasztok világosan megértsék, mi a különbség a művelt ember szükséges tanácsa és az „egyszerű" munkás és paraszt ellenőrzése között, a „képzettek" soraiban annyira elterjedt *lomposság felett.*

Ez a lomposság, rendetlenség és hanyagság, gondatlanság, pontatlanság, ideges kapkodás, a hajlamosság arra, hogy a cselekvést vitákkal, a munkát beszélgetésekkel helyettesítsék, a hajlamosság arra, hogy a világon mindenhez hozzáfogjanak és semmit be ne fejezzenek — a „képzett emberek"-nek egyik olyan sajátossága, mely egyáltalában nem gonosz természetükből, még kevésbbé rosszakaratból fakad, hanem

összes életszokásaikból, munkakörülményeikből, a túlfeszített munkából, a szellemi és fizikai munka természetellenes különválasztásából és más hasonlókból folyik.

Forradalmunk hibái, hiányai, balfogásai között nem csekély szerepe van azoknak a hibáknak stb., amelyek a sorainkban levő értelmiségiek e sajnálatos — de az adott pillanatban elkerülhetetlen — sajátosságaiból következnek s abból, hogy az értelmiségiek *szervező* munkája fölött a *munkások* részéről *nincs meg* a kellő ellenőrzés.

A munkások és parasztok még „félénkek", ezt a félénkséget le kell vetniök és *kétségtelenül* le is fogják vetni. Nem lehetünk el a képzett emberek, az értelmiségiek, a szakértők tanácsa, irányítása nélkül. Minden némileg értelmes munkás és paraszt kitűnően megérti ezt és a sorainkban levő értelmiségiek nem panaszkodhatnak, hogy a munkások és parasztok részéről hiányzik irányukban a figyelem és elvtársi megbecsülés. Más dolog azonban a tanács és az irányítás és más dolog a *gyakorlati* nyilvántartás és ellenőrzés megszervezése. Az értelmiségiek folyton-folyvást nagyszerűnél nagyszerűbb tanácsokat és útbaigazításokat adnak, de amikor arra kerül a sor, hogy ezeket a tanácsokat és útbaigazításokat átvigyék az életbe, hogy a *gyakorlatban ellenőrizzék* a szónak tettéválását, akkor a nevetségességgel, az *ostobasággal*, a szégyenletes „ügyefogyottsággal" határos tehetetlenséget árulnak el.

Ebben a tekintetben a „népből", a munkások és dolgozó parasztok soraiból származó gyakorlati szervezők segítsége és *vezetőszerepe nélkül* tapodtat sem mozdulhatunk. „Nem az istenek égetik a fazekakat" — ezt az igazságot a munkásoknak és parasztoknak emlékezetükbe kell vésniök. Meg kell érteniök, hogy most minden a *gyakorlaton* múlik, hogy elérkezett az a történelmi pillanat, amikor az elmélet gyakorlattá változik, amikor a gyakorlat megeleveníti az elméletet, a gyakorlat kijavítja, a gyakorlat ellenőrzi az elméletet, amikor különösképpen beigazolódnak Marx szavai: „az igazi mozga-

lom egyetlen lépése többet ér, mint tucatnyi program" — minden lépés, amely a gyakorlatban ténylegesen kordába szorítja, megfékezi, teljes nyilvántartás és felügyelet alá helyezi a gazdagokat és tolvajokat, fontosabb a szocializmusról szóló tucatnyi pompás elmélkedésnél. Mert „szürke minden elmélet, barátom, de zöld az élet aranyfája".

Meg kell szervezni a munkások és parasztok soraiból származó gyakorlati szervezők egymásközti versenyét. Harcolni kell az ellen, hogy mindent egy kaptafára húzzunk és harcolni kell minden olyan kísérlet ellen, mely felülről akar egyformaságot bevezetni, amire az értelmiségiek annyira hajlamosak. A demokratikus és szocialista centralizmussal se az egykaptafára-húzás, se a felülről bevezetett egyformaság nem fér össze. Az egységet az alapvető, a fontos, a lényeges kérdésekben nemcsak nem zavarja, hanem biztosítja a *változatosság* a részletekben, a helyi sajátosságokban, az ügyek *kezelésének* módszereiben, az ellenőrzés megvalósításának *módjaiban*, az élősdiek (a gazdagok és tolvajok és az intelligencia soraiban fellelhető hanyag és hisztérikus emberek stb. stb.) felszámolásának és ártalmatlanná tételének *útjaiban*.

A Párizsi Kommün nagyszerű példát mutatott arra, hogyan kell összekötni a kezdeményezést, az önállóságot, a mozgási szabadságot, az alulról jövő lendület erejét — és az önkéntes, sablontól mentes, centralizmust. A mi Szovjetjeink ugyanazon az úton haladnak. De még „félénkek", még nem bontakoztak ki, még nem hatoltak be a szocialista rend megteremtése új, nagy, alkotó munkájának minden csínjába-bínjába. A Szovjeteknek merészebben, kezdeményezőbben kell a dologhoz látniok. Arra van szükség, hogy minden egyes „kommuna" — bármely gyár, bármely falu, bármely fogyasztási szövetkezet, bármely közellátási bizottság — egymással *versenyezve* lépjen fel, mint a munkán és a termékelosztáson gyakorolt nyilvántartás és ellenőrzés gyakorlati szervezője. Ennek a nyilvántartásnak és ellenőrzésnek programja egy-

szerű, világos, mindenki számára érthető: hogy mindenkinek legyen kenyere, hogy mindenki jó lábbel ben járjon és ne legyen rongyos a ruhája, hogy mindenkinek meleg hajléka legyen, hogy mindenki lelkiismeretesen dolgozzék és hogy egyetlen gazember se (köztük a munkakerülő se) sétáljon szabadon, hanem börtönben üljön, vagypedig a legsúlyosabb természetű kényszermunkával töltse le büntetését, hogy minden gazdagnak, aki megszegi a szocializmus törvényeit és szabályait, ugyanaz legyen a sorsa, mint a csalóknak, mert méltán illeti ugyanaz a sors. „Aki nem dolgozik, ne is egyék..." ez a szocializmus *gyakorlati* parancsolata. Ezt kell a *gyakorlatban* megvalósítani. Ilyen *gyakorlati* sikerekkel büszkélkedjenek „kommúnáink", paraszt- és munkásszármazású szervezőink, de még inkább az értelmiségi származásúak (annál *inkább*, mert *túlságosan* megszokták, a *kelleténél jobban* megszokták azt, hogy általános irányelveikkel és határozati javaslataikkal büszkélkedjenek).

Maguk a kommúnák, a falu és a város kis sejtjei dolgozzák ki és próbálják ki a gyakorlatban a gazdagok, csalók és munkakerülők gyakorlati nyilvántartásának és ellenőrzésének ezer és ezer formáját és módozatát. A változatosság e téren az életrevalóság biztosítéka, a siker kezessége, hogy elérjük a közös egységes célt: *megtisztítjuk* az orosz földet minden kártékony féregtől, a tolvaj bolháktól, a gazdag poloskáktól és egyebektől. Az egyik helyen a börtönbe dugnak majd egy rakás gazdagot, egy tucat csalót, féltucat munkást, aki kibújik a munka alól (olyan botrányos módon, mint Petrográdon sok szedő, különösen a pártnyomdákban). Másik helyen arra fogják kényszeríteni őket, hogy az árnyékszékeket tisztogassák. A harmadik helyen büntetésük kitöltése után sárga lapot kapnak, hogy megjavulásukig az egész nép szeme előtt legyenek mint *ártalmas* emberek. A negyedik helyen megtizedelik a munkakerülőket, ott a helyszínen. Az ötödiken — különböző eszközök kombinációját találják majd ki, például

a megjavítható elemeket a gazdagok, a burzsoá értelmiségiek, csalók és garázdálkodók közül feltételesen szabadlábra helyezik, hogy ezzel érjék el gyors megjavulásukat. Mennél változatosabbak lesznek a módszerek, annál jobbak, annál gazdagabbak lesznek tapasztalataink, annál biztosabb és gyorsabb lesz a szocializmus sikere, annál könnyebben alakítja ki a gyakorlat — mert hiszen csak a gyakorlat tudja kialakítani — a harc *legjobb* módszereit és eszközeit.

Melyik kommúnában, melyik nagyvárosi negyedben, melyik gyárban, melyik faluban *nincsenek* éhezők, *nincsenek* munkanélküliek, *nincsenek* gazdag lebzselők, *nincsenek* gaz burzsoá lakájok, szabotálók, akik magukat értelmiségieknek nevezik? hol tettek többet a munka termelékenységének fokozására? hol tettek többet, hogy a szegények számára új, jó házakat építsenek, hogy a gazdagok házaiban helyezzék el őket, hogy minden szegény család gyermekét rendszeresen egy-egy üveg tejjel lássák el? — e kérdések körül kell kibontakoznia a kommúnák, községek, fogyasztási, termelési szövetkezetek és társulatok, Munkás-, Katona- és Parasztküldöttek Szovjetjei közötti versenynek. A *szervező tehetségeknek* ebben a munkában kell a *gyakorlat* során kiválniok és felemelkedniök az országos kormányzatban való részvételig. Ilyenek nagy számmal vannak a nép soraiban. Csak még el vannak nyomva. Segíteni kell őket abban, hogy kifejlődjenek. Ők *és csakis ők* azok, akik a tömeg támogatásával megmenthetik Oroszországot és megmenthetik a szocializmus ügyét.

A megírás ideje 1918 január 7—10 (1917 december 25—28).
„Právda" 1929 január 20. 17. sz.
Lenin Művei. 3. kiad. XXII. köt. 158. old. (oroszul).
Lenin. Válogatott művek. Szikra 1949. 2. köt. 293—302. old.

A MUNKA TERMELÉKENYSÉGÉNEK EMELÉSE*

(1918 március)

Minden szocialista forradalomban, azután, hogy a proletariátus végrehajtotta a hatalom meghódításának feladatát és abban a mértékben, ahogyan lényegében és fő vonásaiban megoldódik a kisajátítók kisajátításának feladata, szükségszerűen előtérbe nyomul az az alapvető feladat, hogy a kapitalizmusnál magasabbrendű társadalmi alakulatot kell létrehozni, vagyis: emelni kell a munka termelékenységét, ezzel kapcsolatban pedig (és e célból) a munkát magasabb színvonalon kell megszervezni. Szovjethatalmunk most éppen abban a helyzetben van, hogy miután győzelmet aratott a kizsákmányolók felett — Kerenszkijtől Kornyílovig —, lehetősége nyílt arra, hogy közvetlenül kézbevegye ezt a feladatot, alaposan hozzáfogjon a megoldásához. És itt rögtön kitűnik, hogy míg a központi államhatalmat néhány nap alatt birtokba lehet venni, míg a kizsákmányolók katonai és szabotázs formájában történő ellenállását még egy nagy ország különböző sarkaiban is néhány hét alatt le lehet verni — annak a feladatnak tartós megoldása, hogy a munka termelékenységét emeljük, mindenesetre (különösen egy gyötrelmes és pusztító háború után) több évet vesz igénybe. Hogy e feladat megoldása hosszadalmas, azt feltétlenül objektív körülmények idézik elő.

---

* „A Szovjethatalom soronlevő feladatai" c. cikkből.

A munka termelékenységének emelése mindenekelőtt a nagyipar anyagi alapjának — a fűtőanyag, a vas- és fémtermelés, a gépgyártás, a vegyiipar fejlődésének — biztosítását kívánja meg. Az Oroszországi Szovjetköztársaság kedvező feltételek között van annyiban, hogy — még a breszti béke után is — óriási érckészletekkel rendelkezik (az Urálban), fűtőanyaggal Nyugat-Szibériában (kőszén), a Kaukázusban és délkeleten (olaj), a központban (tőzeg), az erdők, vízierők, vegyipari nyersanyagok (Kara-Bugaz) stb. óriási gazdagságával. E természeti kincsek kitermelése a legújabb technikai eljárásokkal a termelőerők soha nem látott fejlődésének adja majd meg az alapját.

A munka termelékenysége emelésének másik feltétele először is a lakosság tömegeinek műveltségi és kulturális felemelkedése. Ez a felemelkedés most óriási iramban folyik, amit nem látnak a burzsoá hagyományoktól elvakított emberek, akik képtelenek megérteni, hogy a tudás világa felé mennyi törekvés és mennyi kezdeményező készség bontakozik ki most a népi „mélységekben", hála a szovjet szervezetnek. A gazdasági felemelkedés feltétele másodszor a dolgozók fegyelmének, hozzáértésének, a munka szaporaságának, intenzitásának, jobb megszervezésének fokozása.

Ezen a téren különösen rosszul, sőt reménytelenül állnak nálunk a dolgok, ha hiszünk azoknak az embereknek, akiket a burzsoázia meg tud ijeszteni vagy akik haszonlesésből szolgálnak neki. Ezek az emberek nem értik meg, hogy nem volt és nem is lehet olyan forradalom, amelyben a régi világ hívei ne jajveszékeltek volna összeomlásról, anarchiáról és hasonlókról. Természetes, hogy a tömegekben, amelyek csak az imént rázták le magukról a hihetetlenül vad elnyomást, mélyenjáró és széleskörű forrás és erjedés megy végbe — hogy a munkafegyelem új alapjainak lerakása igen hosszú folyamat — hogy a földesurak és a burzsoázia felett aratott teljes győzelem előtt ez az alapvetés még csak meg sem kezdődhetett.

De anélkül, hogy bármennyire is átengednénk magunkat annak a — gyakran színlelt — kétségbeesésnek, amelyet a burzsoák és a burzsoá intellektuelek terjesztenek (akik kétségbeesetten védelmezik régi előjogaikat), semmiképpen sem szabad a nyilvánvaló rosszat takargatni. Ellenkezőleg, felfedjük azt és megerősítjük az ellene való harc szovjet módszereit, hiszen a szocializmus győzelme elképzelhetetlen, ha a tudatos proletárfegyelem nem győzi le az ösztönös kispolgári anarchiát, a Kerenszkijek és Kornyílovok esetleges visszatérésének ezt az igazi zálogát.

Az oroszországi proletariátus legtudatosabb élcsapata már kitűzte maga elé a munkafegyelem emelésének feladatát. Igy például a fémmunkások szervezetének központi bizottságában és a központi szakszervezeti tanácsban már megkezdődött a megfelelő intézkedések és rendelettervezetek kidolgozása. Ezt a munkát támogatnunk kell és minden erőnkkel elő kell mozdítanunk. Napirendre kell tűzni, a gyakorlatban alkalmazni és kipróbálni a teljesítménybért, alkalmazását mindannak, ami Taylor rendszerében tudományos és progresszív, a munkabérnek a gyártás általános eredményeivel vagy a vasúti és viziközlekedés forgalmi eredményeivel való összeegyeztetését stb. stb.

Az orosz ember a fejlettebb nemzetek munkásaihoz viszonyítva rossz munkás. És ez nem is lehetett másképpen a cári uralom alatt, a jobbágyság továbbélő maradványai mellett. Megtanulni dolgozni — ezt a feladatot a Szovjethatalomnak teljes nagyságában kell a nép elé tűzni. A kapitalizmus utolsó vívmánya ezen a téren, a Taylor-rendszer — mint a kapitalizmus minden haladása — egyesíti magában a burzsoá kizsákmányolás kifinomodott kegyetlenségét egész sor igen gazdag tudományos vívmánnyal a munkában végzett mechanikus mozdulatok elemzése, a felesleges és ügyetlen mozdulatok kiküszöbölése, a leghelyesebb munkamódszerek kidolgozása, a legjobb elszámolási és ellenőrzési rendszerek bevezetése stb.

terén. A Szovjetköztársaságnak, ha törik, ha szakad, át kell vennie mindent, ami értékeset a tudomány és a technika ezen a területen elért. A szocializmus megvalósíthatóságát éppen az határozza meg, hogy milyen sikereket tudunk elérni a Szovjethatalomnak és az igazgatás szovjet szervezetének a kapitalizmus legújabb vívmányaival való összekapcsolása terén. Meg kell szervezni Oroszországban a Taylor-rendszer tanulmányozását és tanítását, rendszeres kipróbálását és alkalmazását. Szükséges ezenkívül, hogy amikor a munka termelékenységének emelése irányában haladunk, számításba vegyük a kapitalizmustól a szocializmushoz vezető átmeneti idő sajátosságait, amelyek megkövetelik egyrészről, hogy lefektessük a verseny szocialista megszervezésének alapjait, másrészről pedig megkövetelik a kényszer alkalmazását, nehogy a proletárdiktatúra jelszavát a gyakorlatban beszennyezze a proletárhatalom kásás állapota.

„Izvésztyija" 1918 április 28. 85. sz.
Lenin Művei. 3. kiad. XXII. köt. 453—455. old. (oroszul).
Lenin. Válogatott művek. Szikra 1949. 2. köt. 377—381. old.

A VERSENY MEGSZERVEZÉSE*

(1918 március—április)

Azok közé a sületlenségek közé, amelyeket a burzsoázia oly szívesen terjeszt a szocializmusról, tartozik az, hogy a szocialisták tagadják a verseny jelentőségét. A valóságban pedig csakis a szocializmus, amely megszünteti az osztályokat és következésképp a tömegek leigázottságát, csakis a szocializmus nyitja meg elsőízben a valóban tömegméretekben folyó versenyhez vezető utat. Ês éppen a szovjetszervezet, amely a polgári köztársaság formális demokráciájáról áttér a dolgozó tömegek valóságos részvételére az *igazgatásban*, indít meg elsőízben széleskörű versenyt. Ezt politikai téren sokkal könnyebb megindítani, mint gazdasági téren, de a szocializmus sikere szempontjából éppen az utóbbi a fontos.

Vegyük a verseny megszervezésének olyan eszközét, mint a nyilvánosság. A polgári köztársaság ezt csak formálisan biztosítja, amikor a valóságban a sajtót alárendeli a tőkének, pikáns politikai semmiségekkel szórakoztatja a „csőcseléket", azt ellenben, hogy mi történik a műhelyekben, kereskedelmi ügyletekben, a szállításokban stb., beborítja az „üzleti titok" leplével, amely a „szent magántulajdont" óvja. A Szovjethatalom megszüntette az üzleti titkot, új útra lépett, de még csaknem semmit sem tettünk annak érdekében, hogy a nyil-

---

* „A Szovjethatalom soronlevő feladatai" c. cikkből.

vánosságot a gazdasági verseny céljára felhasználjuk. Az ízigvérig hazug és nyiltan rágalmazó burzsoá sajtó kíméletlen elnyomásával egyidejűleg rendszeres munkát kell folytatnunk olyan sajtó megteremtéséért, amely nem politikai pikantériákkal és semmiségekkel szórakoztatja és butítja a népet, hanem éppen a mindennapi gazdasági élet kérdéseit állítja a tömegek ítélőszéke elé, és segítséget nyujt komoly tanulmányozásukhoz. Minden egyes gyár, minden egyes falu egy-egy termelési és fogyasztási közösség, amelynek jogában áll és kötelessége, hogy a maga módján alkalmazza az általános szovjet törvényeket (a „maga módján", nem megszegésük értelmében, hanem végrehajtásuk formáinak sokfélesége értelmében), hogy a maga módján oldja meg a termelés nyilvántartásának és a termékek elosztásának problémáját. A kapitalizmusban ez az egyes tőkés, földbirtokos, kulák „magánügye" volt. A Szovjethatalomban ez nem magánügy, hanem a legfontosabb államügy.

Mi pedig jóformán még hozzá sem kezdtünk ahhoz a hatalmas, nehéz, de annál hálásabb munkához, hogy megszervezzük a közösségek versenyét, hogy bevezessük a számadást és a nyilvánosságot a kenyér, a ruha stb. előállításának folyamatában, s a száraz, halott, bürokratikus számadásokat élő példákká — elrettentőkké éppúgy, mint követendőkké — változtassuk. A tőkés termelési módban az egyéni példa jelentősége, mondjuk valamilyen termelőszövetkezet példájának jelentősége, elkerülhetetlenül a legnagyobb mértékben korlátozott volt, és csak a kispolgári illúzió álmodhatott a kapitalizmus „megjavításáról" jó intézmények példájának hatására. Miután a politikai hatalom átment a proletariátus kezébe, miután a kisajátítókat kisajátították, a dolog gyökeresen megváltozik, és — mint ahogy erre a legkiválóbb szocialisták sokszor rámutattak — elsőízben válik lehetővé, hogy a példa erejének tömeghatása megmutatkozzék. A példamutató közösségeknek az elmaradt közösségek nevelőivé, taní-

tóivá, ösztökélőivé kell lenniök és azok is lesznek. A sajtónak a szocialista építés fegyveréül kell szolgálnia, ismertetnie kell a példamutató közösségek sikereit minden részletükben, tanulmányoznia kell sikereik okát, gazdálkodásuk módszereit, a „fekete táblára" juttatva másrészről azokat a közösségeket, amelyek makacsul őrzik a „kapitalizmus hagyományait", vagyis az anarchiát, naplopást, rendetlenséget, spekulációt. A statisztika a kapitalista társadalomban kizárólag „hivatalos személyek" vagy szakemberek szűk körének volt a dolga, nekünk be kell vinnünk a statisztikát a tömegek közé, népszerűsítenünk kell, hogy a dolgozók fokozatosan megtanulják, hogy maguk értsék meg és lássák, hogyan és mennyit kell dolgozniok, hogyan és mennyit lehet pihenniök, hogy az egyes közösségek gazdálkodása, üzleti eredményeinek összehasonlítása az általános érdeklődés és tanulmányozás tárgyává váljék, hogy a kiemelkedő közösségeket haladéktalanul megjutalmazzák (a munkanap bizonyos időszakon át történő megrövidítésével, munkabéremeléssel, azzal, hogy kulturális és esztétikai javakat és értékeket nagy mennyiségben juttatunk nekik stb.).

Amikor a társadalom vezetőjeként és irányítójaként új osztály lép a történelem színpadára, ez egyrészt sohasem történik igen erős „bukdácsolás", megrázkódtatás, a harc és vihar időszaka nélkül, másrészt anélkül sem, hogy az új objektív körülményeknek megfelelő új módszerek kiválasztásában bizonytalan lépések, kísérletezések, tétovázások, ingadozások ne fordulnának elő. A pusztuló feudális nemesség a győzedelmes és őt kiszorító burzsoázián nemcsak összeesküvésekkel, felkelési és restaurációs kísérletekkel állt bosszút, hanem azzal is, hogy gúnypatakkal árasztotta el a „felkapaszkodottak" és „arcátlanok" hozzánemértését, ügyetlenségét, hibáit, az „arcátlanokét", akik kezükbe merészelték venni az állam „szent kormányát", anélkül, hogy erre őket, mint a hercegeket, bárókat, nemeseket, előkelőket, évszázadokon át

előkészítették volna — szakasztott úgy csinálták, mint ma a Kornyilovok és Kerenszkijek, a Gocok és Martovok, a burzsoá üzletesség vagy a burzsoá szkepszis hőseinek egész társasága csinálja, hogy bosszút álljon az oroszországi munkásosztályon a hatalom átvételének „vakmerő" kísérletéért.

Magától értetődik, hogy nem hetek, hanem hosszú hónapok és évek kellenek ahhoz, hogy egy új társadalmi osztály, még hozzá egy eddig elnyomott, az ínség és sötétség által elnyomorított osztály otthonosan érezze magát az új helyzetben, körültekintsen, rendes kerékvágásba zökkentse munkáját, kitermelje szervezőit. Érthető, hogy a forradalmi proletariátust vezető párt nem gyüjthette össze a nagy, az állampolgárok millióira és tízmillióira méretezett szervező intézmények tapasztalatát és gyakorlatát, hogy a régi, csaknem kizárólag agitációs gyakorlat átalakítása igen hosszantartó dolog. De lehetetlenségről itt szó sincs, és ha egyszer világosan tudatában vagyunk a változás szükségességének, keményen elhatározzuk megvalósítását, megvan a kitartásunk e nagy és nehéz cél követéséhez — akkor meg is valósítjuk. A „népben", azaz a munkások és az idegen munkaerőt ki nem zsákmányoló parasztttömegek között szervező tehetség rengeteg akad: a tőke ezrével taposta el, tette tönkre, dobta félre őket, mi viszont még nem tudjuk őket fellelni, felbátorítani, lábra állítani, kiemelni. De megtanuljuk ezt, ha teljes forradalmi lelkesedéssel, amely nélkül győzelmes forradalom nem lehetséges, nekigyürkőzünk, hogy megtanuljuk.

A történelemben egyetlen egy mély és hatalmas népi mozgalom sem játszódott le szennyes tajték nélkül, a tapasztalatlan újítók közé befurakodó kalandorok és csirkefogók, kérkedők és hangoskodók nélkül, értelmetlen zűrzavar, összevisszaság, fölösleges kapkodás nélkül és anélkül, hogy egyes „vezérek" húsz dologba ne próbálnának belekapni és egyet sem véghez vinni. Hadd vonítsanak és ugassanak a burzsoá társadalom mopszlikutyái, Beloruszovtól Martovig, minden

felesleges forgács miatt, ami a nagy, régi erdő kivágásánál elhull. Hiszen azért mopszlikutyák, hogy megugassák a proletár elefántot. Csak ugassanak. Mi megyünk a magunk útján és igyekszünk a lehető legóvatosabban és legtürelmesebben kipróbálni és felismerni az igazi szervezőket, józaneszű és gyakorlati érzékű embereket, olyanokat, akikben a szocializmus iránti hűség egyesül azzal a képességgel, hogy lárma nélkül (és a zűrzavar és lárma ellenére) helyes kerékvágásba zökkentsék nagyszámú ember erős és baráti, együttes mukáját a szovjetszervezet keretein belül. *Csak* ilyeneket szabad tízszeres kipróbálás után, egyre nehezebb feladatot bízva rájuk, a legegyszerűbbektől a legnehezebbekig, a népi munka vezetőinek, az igazgatás vezetőinek felelős állásaiba felemelni. Ezt még nem tanultuk meg. Megtanuljuk.

„Izvésztvija'' 1918 április 28.
Lenin Művei. 3. kiad. XXII. köt. 455—457. old. (oroszul).
Lenin. Válogatott művek. Szikra 1949. 2. köt. 380—383. old.

UJSÁGAINK JELLEGÉRŐL

(1918 szeptember 20)

Ujságaink túlságosan sok helyet szentelnek a régi témákkal kapcsolatos politikai agitációnak — a politikai fecsegésnek. Túlságosan kevés helyet szentelnek az új élet építésének és az ezzel kapcsolatos tényeknek.

Miért ne lehetne kétszáz-négyszáz sor helyett húsz, vagy akár tíz sorban beszélni olyan egyszerű, közismert, világos, a tömeg által többé-kevésbbé már megértett jelenségekről, mint a mensevikeknek, a burzsoázia lakájainak aljas árulása, mint a tőke szent jogainak helyreállítása végett indított angol-japán invázió, mint az amerikai milliárdosok fogcsattogtatása Németország ellen stb. stb.? Erről kell beszélni, meg kell emlékezni minden új tényről ezen a téren, de nem kell cikkeket írni, nem kell magyarázatokat ismételgetni, elegendő néhány sorban, „sürgönystílusban" a régi, már ismert, már kiértékelt politika új megnyilvánulásait megbélyegezni.

A burzsoá sajtó, „a régi jó burzsoá időkben" nem érintette a „szentek szentjét" — a magángyárak, magángazdaságok ügyeinek belső helyzetét. Ez a szokás megfelelt a burzsoázia érdekeinek. Ezzel a szokással radikálisan szakítanunk kell. Még *nem* szakítottunk vele. Az ujságok típusa még *nem* változik nálunk úgy, ahogy meg kellene változnia egy olyan társadalomban, amely átmenet a kapitalizmusból a szocializmusba.

Kevesebb politikát. A politika teljesen „tisztázott" és

két tábor harcára vezethető vissza : a felkelt proletariátus és egy maroknyi rabszolgatartó kapitalista (és falkái egészen a mensevikekig és a hasonlókig) harcára. Erről a politikáról, ismétlem, egészen röviden lehet és kell beszélni.

Mennél többet a gazdasági életről. De nem „általános" elmefuttatások, tudós szemlék, intellektuel tervek és hasonló zagyvalékok értelmében vett közgazdaságtant, — amely, sajnos, túlságosan gyakran nem egyéb, mint zagyvaság. Nem, a közgazdaságtanra az új élet valóságos építése tényeinek összegyüjtése, *gondos felülvizsgálása* és tanulmányozása értelmében van szükségünk. Vannak-e a *valóságban* eredményei a nagy üzemeknek, földművelő kommúnáknak, szegényparaszt bizottságoknak, helyi népgazdasági tanácsoknak az *új gazdasági rendszer* építésében. Pontosan melyek ezek az eredmények? Bebizonyosodtak-e? Nincs-e itt lódítás, hetvenkedés, intellektuel igérgetés („rövidesen rendbejövünk", „a terv már kész", „nekigyűrkőzünk", „most kezeskedünk érte . . .", „kétségtelen javulás" stb. sarlatán tervek, amelyekben „mi olyan mesterek vagyunk"). Hogyan érték el az eredményeket? Hogyan lehet kiszélesíteni őket?

Hol van a fekete táblája az elmaradt gyáraknak, amelyek az államosítás után a lezüllés, széthullás, szenny, garázdaság, naplopás példaképei maradtak. Hol van? Nincs sehol. Pedig ilyen gyárak *vannak*. Nem tudjuk kötelességünket teljesíteni, ha nem viselünk *háborút* a „kapitalizmus hagyományainak" ez „őrzői" ellen. Nem kommunisták, hanem pipogya fráterek vagyunk addig, amíg hallgatva tűrjük az ilyen gyárakat. Nem tudjuk az osztályharcot úgy folytatni az ujságokban, ahogy azt a burzsoázia folytatta. Emlékezzenek vissza, milyen nagyszerűen *üldözte* a sajtóban osztályellenségeit, miként gúnyolta, gyalázta, zaklatta őket. És mi? Talán a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet korszakában nem abban áll-e az osztályharc, hogy megvédjük a *munkásosztály* érdekeit azoktól a munkáscsoportoktól, rétegektől, amelyek makacsul ragasz-

kodnak a kapitalizmus hagyományaihoz (szokásaihoz) és a régi módon szemlélik a szovjet államot: mennél kevesebb és mennél rosszabb munkát adni „neki", — mennél több pénzt kihúzni „belőle". Talán kevés az ilyen gazember, akár a szovjet nyomdák szedői vagy a szormovói vagy putyilovi munkások stb. között? Hányat fogtunk meg közülük, hányat lepleztünk le, hányat szegeztünk szégyenoszlophoz?

A sajtó erről hallgat? Ha pedig ír, akkor kincstári módon, hivatalnoki módon, nem pedig mint *forradalmi* sajtó, nem pedig mint azon osztály diktatúrájának szerve, amely tetteivel bizonyítja be, hogy a kapitalisták és a kapitalista szokásokat megőrző naplopók ellenállását vaskézzel töri meg.

Ugyanígy vagyunk a háborúval is. Üldözzük-e a gyáva hadvezéreket és a szájtátókat? Befeketítettük-e Oroszország előtt a hasznavehetetlen ezredeket? Vajjon elegendő mennyiségben „fogtunk ki" rossz példányokat, akiket alkalmatlanság, hanyagság, késedelmesség stb. miatt országraszóló zajjal kellene a hadseregből eltávolítani? Nálunk nem folyik tárgyilagos, kíméletlen, valódi forradalmi *háború* a *konkrét* tettesek ellen. Kevés nálunk a *tömegeknek* az élet minden területéről vett élő konkrét példákkal és mintaképekkel folyó *nevelése*, pedig a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet idején ez a sajtó főfeladata. Kevés figyelmet fordítanak nálunk a gyáron, falun, ezreden belüli életnek arra a *köznapi* oldalára, ahol leginkább épül az új, ahol mennél több figyelemre, nyilvánosságra, nyilvános bírálatra és arra van szükség, hogy a rosszat üldözzük és a jót követendő példának állítsuk oda.

Kevesebb politikai fecsegést. Kevesebb intellektuel véleménynyilvánítást. Közelebb az élethez. Több figyelmet szentelni annak, ahogy a munkás- és paraszttömeg a *gyakorlatban* valami *újat* épít köznapi munkája során. Jobban *ellenőrizni*, mennyire *kommunista* ez az új.

„Právda" 1918 szeptember 20. 202. sz.
Lenin Művei. 3. kiad. XXIII. köt. 212—214. old. (oroszul).

A NAGY KEZDEMÉNYEZÉS

A munkásság hősiessége a hátországban.
A „kommunista szombatok" alkalmából

(1919 július 28)

A sajtóban sokat olvashatunk a vöröskatonák hősiességéről. A kolcsakisták, djenyikinisták ellen, valamint a földesurak és tőkések egyéb csapatai ellen vívott harcban, a szocialista forradalom vívmányainak védelmében, a munkások és parasztok gyakran a bátorság és a kitartás csodáit művelik. Lassan és nehezen halad a partizánmódszerek kiküszöbölése, a fáradtság és fegyelmezetlenség leküzdése, de mégis, minden nehézség ellenére halad. A szocializmus győzelméért tudatosan áldozatokat hozó dolgozó tömegek hősiessége — ez az alapja a Vörös Hadsereg új, elvtársi fegyelmének, újjászületésének, megszilárdulásának és növekedésének.

Nem kisebb figyelmet érdemel a munkások hősiessége a hátországban. Ebben a tekintetben egyenesen óriási jelentősége van a *kommunista szombatoknak*, melyeket a munkások a saját kezdeményezésükből rendeztek. Ez nyilván csak kezdet, de rendkívül nagyfontosságú kezdet. Ez olyan fordulatnak a kezdete, amely nehezebb, mélyrehatóbb, alaposabb, döntőbb jelentőségű, mint a burzsoázia megdöntése, mert ez a magunk renyhesége, fegyelmezetlensége, kispolgári önzése feletti győzelmet jelenti, a győzelmet azokon a szokásokon, amelyeket az átkozott kapitalizmus hagyott örökségül a munkásnak és parasztnak. Az új társadalmi fegyelmet, a szocialista fegyelmet akkor és csakis akkor teremtettük meg, akkor és

csakis akkor válik lehetetlenné a kapitalizmushoz való visszatérés és válik valóban legyőzhetetlenné a kommunizmus, amikor *ezt a* győzelmet megszilárdítottuk.

A „Právda" május 17-én A. Zs. elvtárs cikkét közli: „Munka forradalmi módon. (Kommunista szombat)". Ez a cikk olyan fontos, hogy teljes egészében idézzük:

MUNKA FORRADALMI MÓDON

(Kommunista szombat)

Az Oroszországi Kommunista Párt Központi Bizottságának levele a *forradalmi módon* végzendő munkáról erős lökést adott a kommunista szervezeteknek és a kommunistáknak. Az általános lelkesedés hatása alatt sok kommunista vasutas a frontra ment, a többség azonban nem hagyhatta el felelős munkáját és nem kereshette a forradalmi módon való munka új formáit. A beérkezett vidéki jelentések a mozgósítás lassú menetéről és a bürokratikus huzavona arra bírták a moszkva—kazáni vasútvonal alkerületét, hogy figyelmét a vasúti gazdaság gépi berendezésére fordítsa. Kiderült, hogy a munkaerőhiány és a munka csekély intenzitása folytán sürgős rendelések és halaszthatatlan mozdonyjavítások szenvednek késedelmet. Május 7-én a moszkva—kazáni vasútvonal alkerületéhez tartozó kommunisták és a velük rokonszenvezők közös gyűlésen felvetették azt a kérdést, hogy a Kolcsak feletti győzelem előmozdítását hangoztató szavakról tettekre kell áttérni. Az elfogadott határozati javaslat így szólt:

„Tekintettel a nehéz külső és belső helyzetre és annak érdekében, hogy túlsúlyba jussunk az osztályellenség felett, a kommunistáknak és a velük rokonszenvezőknek újra neki kell gyürkőzniök és szabad idejükből még egy órát ki kell szakítaniok munkára, azaz még egy órával meg kell toldaniok munkanapjukat, hogy a napi egy órákat egyberakva, szombaton egyhuzamban hat órán át fizikai munkát végezzenek és így azonnal reális értékeket termeljenek. Tekintettel arra, hogy a kommunistáknak a forradalom vívmányai érdekében még egészségüket és életüket sem szabad kímélniök, ezt a munkát fizetés nélkül végzik. A Kolcsak feletti teljes győzelem eléréséig az egész alkerületben bevezetjük a *kommunista szombatokat.*"

A gyűlés némi ingadozás után egyhangúan elfogadta ezt a javaslatot.

Május 10-én, szombaton este 6 órakor a kommunisták és a velük rokonszenvezők katonai pontossággal megjelentek a munkahelyen, felsorakoztak és a mesterek minden fennakadás nélkül beosztották őket a munkára.

A forradalmi módon végzett munka eredménye *nyilvánvaló.* A mellékelt táblázat mutatja az üzemeket és a munka jellegét.

A munka helye	A munka megnevezése	A munkások száma	Óraszám: Egy ember dolgozott	Óraszám: Összesen	Az elvégzett munka
Moszkva Mozdonyjavító főműhely	A Pérovó, Murom, Alatur és Szuzran állomásokon levő mozdonyok és vasúti kocsik javításához szükséges anyagok és alkatrészek berakása	48 21 5	5 3 4	240 63 20	Beraktak 7500 pudot Kiraktak 1800 pudot
Moszkva Személyvonatpark	Mozdonyok bonyolult folyó javítása	26	5	130	Összesen 1 ½ mozdony javítási munkálatait végezték el
Moszkva Rendező	Folyó mozdonyjavítások	24	6	144	2 mozdony elkészult, 4 mozdony javítás alá kerülő alkatrészeit leszerelték
Moszkva Kocsiosztály	Személykocsik folyó javítása	12	6	72	2 harmadosztályú személykocsi
Pérovó Kocsijavító főműhely	Kocsijavítások és kisebb javítások szombaton, vasárnap	46 23	5 5	230 115	12 csukott és 2 nyitott teherszállító kocsi
	Összesen ...	205	—	1014	Összesen elkeszult 4 mozdony és 16 vasúti kocsi Ki- és beraktak 9300 pudot

A teljesített munka összes értéke rendes munkabérben 5000 rubel, ha a túlórázást is számítjuk, másfélszer annyi.

A berakodásnál a munkaintenzitás a közönséges munkásokét 270%-kal múlja felül. Körülbelül ugyanilyen intenzitással végezték a többi munkát is.

Ki lett küszöbölve a (sürgős) rendeléseknél a munkaerő hiánya és a bürokratikus huzavona következtében előállott hét naptól három hónapig terjedő késedelem.

A munka végzése közben egyes csoportokat 30—40 percig feltartott az a körülmény, hogy a szerszámok könnyen elvégezhető javításokra szorultak.

A munkálatok vezetésére visszahagyott személyzet alig győzte az új munkákat előkészíteni, bár talán némi túlzás van egy öreg mesternek abban a kijelentésében, hogy a *kommunista szombaton*, az öntudatlan és hanyag munkások munkájával összehasonlítva, egy h. tre való munkát végeztek el.

Tekintettel arra, hogy a munkában olyanok is résztvettek, akik egyszerűen a Szovjethatalom őszinte hívei és mivel a következő szombatokon az ilyeneknek nagy tömegére számítanak, valamint arra való tekintettel, hogy más kerületek is óhajtanák követni a moszkva—kazáni vonal kommunista vasutasainak példáját, a helyi jelentések alapján részletesebben térek ki a kérdés szervezeti oldalára.

A munkában résztvevők közül 10% volt olyan kommunista, aki állandóan az üzemben dolgozik. A többi felelős állásokat betöltő tisztviselő volt, illetve választott funkcionárius, a vasútvonal politikai megbízottjától kezdve egyes üzemek politikai megbízottjaiig, továbbá szakszervezeti alkalmazottak és olyanok, akik a központi vasúti igazgatóságban és a közlekedésügyi népbiztosságban dolgoznak.

A lelkesedés és az összetartás a munkában példátlan volt. Amikor a munkások, hivatalnokok, igazgatósági tisztviselők gorombáskodás és feleselés nélkül megragadták egy személyvonat mozdonyának negyvenpudos kerékabroncsát és mint szorgos hangyák a helyére gurították, az embernek repesett a szíve a kollektív munkán érzett örömtől és erősödött a munkásosztály győzelmének megingathatatlanságába vetett hite. A világ ragadozóinak nem fog sikerülni megfojtani a győzelmes munkásokat, a szabotálók pedig az országon belül hiába várják Kolcsak bevonulását.

A munka befejezése után a jelenlevők elé ritka kép tárult: száz meg száz kommunista fáradtan, de örömtől csillogó szemekkel ünnepelte a munka sikerét az Internacionálé ünnepélyes hangjai mellett — és úgy tűnt fel, mintha a győzelmi himnusz győzelmes hullámai a falakon túl terjednének és elömlenének a munkás Moszkván és mint a kő által felvert hullámok, kihatnának az egész dolgozó Oroszországra és új erőt öntenének a fáradtakba és az ingadozókba. *A. Zs.*

Ezt a nagyszerű „követésre méltó példát" N. R. elvtárs a május 20-i „Právdá"-ban a következőképpen értékelte:

„A kommunisták ehhez hasonló munkájának esetei nem ritkán fordulnak elő. Tudomásom van róla, hogy egy áramfejlesztő tele-

pen és különböző vasúti vonalakon voltak ilyen esetek. A nyikolájevi vasútvonalon a kommunisták néhány éjszakán át túlóráztak, hogy kiemeljenek egy fordítókorongba esett mozdonyt; az északi vasútvonalon, télen, az összes kommunisták és velük együttérzők több vasárnapon át dolgoztak, hogy az utakról eltakarítsák a havat. Több teherpályaudvar pártsejtjei a szállítmányok fosztogatásának megakadályozására éjszakai őrjáratokat szerveznek — de az ilyen munka esetről-esetre folyt és nem volt rendszeres. A kazáni elvtársak hozták be azt az újítást, ami ezt a munkát rendszeresítette, állandósította. «A teljes győzelemig Kolcsak felett» — határozták el a kazáni elvtársak és ebben rejlik munkájuk jelentősége. A kommunisták és a velük együttérzők a munkanapot a háború egész tartamára egy órával meghosszabbítják; ugyanakkor példát mutatnak a termelő munkában.

Ez a példa máris követőkre akadt és *kell* is, hogy további követőkre akadjon. Az Alexandr-vasút kommunistái és a velük együttérzők nagygyűlése, megvitatva a hadihelyzetet és a kazáni elvtársak határozatát, a következő határozatot hozta: 1. az Alexandr-vasút kommunistái és a velük rokonszenvezők bevezetik a «kommunista szombatokat». Az első szombatot május 17-ére tűzik ki. 2. A kommunistákat és az együttérzőket példát mutató mintacsoportokba kell szervezni, amelyek arra vannak hivatva, hogy megmutassák a munkásoknak, hogyan kell dolgozni és mit lehet a valóságban elvégezni a meglevő anyagokkal és szerszámokkal és a mai élelmezés mellett.

A kazáni elvtársak mondják, hogy példájuk mély benyomást keltett és a legközelebbi szombatra jelentékeny számban várnak munkára *pártonkívüli* munkásokat. Amikor e sorokat írom, az Alexandr-vasút műhelyeiben még nem kezdődött meg a kommunisták túlórázása, de alighogy híre kelt a tervezett munkának, a pártonkívüli tömeg máris megmozdult, megszólalt. «Mi tegnap nem tudtuk, különben mi is felkészültünk volna és szintén dolgoztunk volna», «a jövő szombaton feltétlenül eljövök» — ez hangzik, minden oldalról. Az ilyenfajta munka alapján keletkezett benyomás igen mély.

A kazáni elvtársak példáját követniök kell az összes frontmögötti kommunista sejteknek. Nemcsak a moszkvai vasúti csomópont kommunista sejtjeinek, Oroszország valamennyi pártszervezetének követnie kell ezt a példát. A faluban is, a kommunista sejtek fogjanak elsősorban ahhoz, hogy megműveljék a vöröskatonák földjét és segítsék azok családjait.

A kazáni elvtársak első kommunista szombatjukon a munkát az Internacionálé éneklésével fejezték be. Ha Oroszország minden kommunista szervezete követi és hajthatatlanul valóra váltja ezt a példát, akkor az Oroszországi Szovjetköztársaság a legközelebbi nehéz hónapokkal úgy fog megbirkózni, hogy összes dolgozói az Internacionálé hangjainak harsogása mellett dolgoznak.

Munkára fel, kommunista elvtársak!"

1919 május 23-án a „Právda" közölte, hogy

„május 17-én az Alexandr-vasútvonalon megtartották az első «kommunista szombatot». A közös gyűlés határozatának megfelelően 98 kommunista és rokonszenvező öt órát dolgozott a munkaidején túl ingyen, csak arra volt joguk, hogy fizetés ellenében másodszor ebédeljenek, emellett az ebédhez, ugyancsak pénzért, megkapták a fizikai munkásoknak kijáró félfont kenyéradagot."

Jóllehet a munka gyengén vo't előkészítve és gyengén volt megszervezve, mégis *a munka termelékenysége kétszer-háromszor volt magasabb a szokottnál.*

Például:

5 vasesztergályos 4 óra alatt 80 forgótengelyt készített el. A termelékenység a szokásos munkateljesítményhez viszonyítva: 213%.

20 tanulatlan munkás 4 óra alatt 600 pud régi anyagot és 70 darab 3 és fél pudos kocsirúgót, összesen 850 pudot hordott össze. A termelékenység a szokásos teljesítményhez viszonyítva 300%.

„Az elvtársak ezt azzal magyarázzák, hogy a szokásos időben a munkából sokszor elege van az embernek, megúnja, itt pedig szívesen, lelkesen végzik a munkát. Most azonban már restelni fogják, ha a rendes munkaidőben kevesebbet termelnek, mint a kommunista szombatokon."

„Most sok pártonkívüli munkás kijelenti, hogy részt akar venni a kommunista szombatokon. A mozdonyok személyzetét felszólítják, hogy szombatra a mozdony-«temetőből» hozzanak ki egy mozdonyt, javítsák ki és adják át a forgalomnak.

Hírt kaptunk arról, hogy a Vjázma-vonalon is folyamatban van az ilyen szombatok szervezése."

Arról, hogyan folyik a munka ezeken a kommunista szombatokon, A. Djácsenko elvtárs ír a „Právda" június 7-i számában. Idézzük „Feljegyzések a kommunista szombatról" című cikkének legfontosabb részét:

„Nagy örömmel készültem elvtársammal együtt arra, hogy a párt vasúti alkerületének határozata értelmében «ledolgozzam» a szombati szolgálatomat, egyidőre, néhány órára pihentessem az agyamat és dolgoztassam izmaimat... A vasútvonal fafeldolgozó üzemébe osztottak be bennünket. Megérkeztünk, észrevettük a mieinket, üdvözöltük egymást, eltréfálgattunk, összeszámoltuk az erőket — harmincan voltunk... Előttünk pedig egy «szörnyeteg» fekszik, egész szerény súlyú hatalmas gőzkatlan, kb. 600—700 pudos, és pont ezt kell nekünk «átrakni», azaz fél vagy egyharmad versztnyire átgurítani a talpazatra. Kételyeink támadnak... De már hozzá is fogunk: az elvtársak egyszerűen fahengereket helyeztek a katlan alá, két kötelet erősítettek reá és a munka megkezdődött... Nem szívesen mozdult el helyéről a katlan, de mégis elindult. Örülünk, hisz' olyan kevesen vagyunk... hisz' ugyanezt a katlant majdnem két héten keresztül tologatták nem kommunista munkások, háromszor annyian, mint mi, de a katlan makacskodott, amíg mi nem jöttünk... Egy órát, keményen, összetartással dolgozunk, munkavezető elvtársunk kimért vezényszavára. «Egy-kettő-három» és a katlan megy, igen, megy. Egyszerre mi történt? Váratlanul egész sor elvtárs nevetséges módon elvágódott — a kezünkben levő kötél követett el «árulást»... De csak egy percig álltunk: erősebb kötelet erősítenek rá... Este van, észrevehetően sötétedik, de még egy kis dombbal kell megbirkóznunk, aztán már rövidesen megvagyunk a munkával. Karjaink szinte ropognak, ég a tenyerünk, kimelegedünk, teljes erővel nekigyűrkőzünk — és a dolog halad. Nézi a «főnök», sikerünk láttára elresteli magát s önkéntelenül szintén nekifog a kötélnek: segíts! már régen itt az ideje! Egy vöröskatona ránkbámul. Kezében harmonika. Mit gondol rólunk? Micsoda emberek ezek? Mit akarnak ezek szombaton, amikor mindenki otthon ül? Én végetvetek kételyeinek és odakiáltok: «Elvtárs! Játssz el valami víg nótát, hisz' mi nem akármilyen napszámosok vagyunk, hanem valódi kommunisták; látod, hogy ég a kezünk alatt a munka, nem henyélünk, hanem keményen megmarkoltuk.» A vöröskatona gondosan elrakja a harmonikáját és siet megfogni a kötelet.

U. elvtárs tenorjával rákezdi «A ravasz anglius» nótát. Mi kísérjük és zengve csendül fel a munkásnóta dallama: «Hej, te bunkócska, rajta, végezd el a dolgod . . .»

Izmaink elfáradtak a szokatlan munkától, fáj a vállunk, a hátunk, de . . . holnap szabadnap, pihenőnap, kialhatjuk magunkat. A cél közel van és «szörnyetegünk» némi ingadozás után már majdnem ott van a talpazaton: rakjátok alá a deszkákat, állítsátok a talpazatra! — és úgy dolgozzék ez a katlan, ahogy azt már régen elvárják tőle. Mi pedig egy csomóban bemegyünk a szobába, a helyi sejt «klub»-jába, amely tele van aggatva plakátokkal, telerakva fegyverekkel, jól ki van világítva és miután szépen elénekeltük az Internacionálét, teát iszunk «rummal», sőt kenyeret is eszünk hozzá. A helybeli elvtársak vendégszeretete a nehéz munka után olyan nagyszerűen esett, hogy jobban nem is lehet. Melegen elbúcsúzunk az elvtársaktól, aztán sorakozunk. Az álmos utca éjszakai csöndjét forradalmi nóták verik fel, lépések egyenletes hangja kíséri az éneket: «Fel, vörösök, proletárok!». «Fel, fel, ti rabjai a földnek» — hangzik a mi Internacionálénk és a munka éneke.

Elmúlt egy hét. Kezünk és vállunk pihent és megyünk a «szombat»-ra. Most már 9 versztnyire utazunk, Pérovóba, vasúti kocsikat javítani. Az elvtársak az «amerikai» kocsi tetejére másznak és szépen, dallamosan éneklik az «Internacionálét». Az utazó közönség hallgatja és szemmelláthatóan csodálkozik. Egyenletesen kattognak a vonat kerekei és mi, akik már nem tudtunk felmászni, «kétségbeesett» utasok módjára az «amerikai» kocsi lépcsőin lógunk. Itt az állomás és íme, már helyben vagyunk, átmegyünk egy hosszú udvaron és G. politikai megbízott elvtárs örömmel üdvözöl:

— Munka az van, de kevés az ember! Mindössze harmincan, pedig 6 órán belül közepes javításra vár tizenhárom vasúti kocsi! Itt állnak a kijelölt kerékpárak, nemcsak üres kocsik vannak itt, hanem még egy tele tartály is . . . De sebaj, «belejövünk», elvtársak!

Ég a kezünk alatt a munka. Öt elvtárssal együtt darukkal, azazhogy emelőkkel dolgozom. Ezek a 60 és 70 pudos kerékpárak vállaink nyomására és a «csoportvezető» által irányított két emelő segítségével élénken és könnyen ugrálnak át egyik vágányról a másikra. Az egyik párat elszállították — új áll a helyén. Most már mindegyiknek megvan a maga helye és mi ezt az elhasznált ócskaságot a síneken át gyorsan-gyorsan a fészer felé «tuszkoltuk» . . . Egy-kettő-három — a vasból való forgódaru máris felemeli őket a levegőbe és máris eltűnnek a vágányokról. Onnan a sötétből, kalapácsütések hangzanak, ott az elvtársak, mint a méhek, szorgalmasan javítják

a «beteg» kocsikat. Asztaloskodnak is, festenek is, a tetőt is javítják, — örömünkre és politikai megbízottunk örömére csak úgy ég a munka. Az egyik helyen a kovácsok is igényt tartanak segítségünkre. Egy mozgó kovácsműhelyen izzó «csatlórúd» fekszik, azaz a vasúti kocsik összekapcsoló rúdja kampóval, ami ügyetlen lökés után elferdült. A fehér szikrázó rudat üllőre helyezik és egy tapasztalt elvtárs szemmértéke szerint, ügyes ütéseink nyomán a rúd felveszi normális alakját. Még fehéres-vörösen izzik, de máris vállunkra emeljük, gyorsan-gyorsan a helyére visszük és szikrázóan a vasnyílásba helyezzük — néhány ütés és helyben van. A vasúti kocsi alá mászunk. Ezeknek a kapcsolásoknak és rudaknak nem is olyan egyszerű a szerkezete, mint ahogy az ember hinné: egész rendszer szegecsekkel és tekercsrúgóval... A munka gyorsan halad, egyre sötétedik, világosabban égnek a fáklyák. Nemsokára végzünk. Az elvtársak egy része egy keréktalp-rakásnál «kötött ki» és forró teát szürcsöl. Hűvös májusi éjszaka és szép az égen az újhold sarlója. Tréfás szavak, kacagás, egészséges humor.

— G. elvtárs, hagyd abba, elég neked 13 kocsi.

De G. elvtársnak ez kevés.

Kiittuk a teánkat, rázendítünk győzelmi nótánkra és megyünk a kijárat felé..."

A „kommunista szombatok" mozgalma nem korlátozódik Moszkvára. Június 6-án a „Právda" jelenti:

„Tverben, május 31-én folyt le az első kommunista szombat. A vasúton 128 kommunista dolgozott. Három és fél óra alatt beraktak és kiraktak 14 vagont, megjavítottak három mozdonyt, felfűrészeltek 10 öl fát és még más munkákat is végeztek. A kvalifikált kommunista munkások munkája 13-szorosan meghaladta a rendes termelékenységet."

Majd a „Právda" június 8-i számában ezt olvassuk:

KOMMUNISTA SZOMBATOK

„*Szarátov*, június 5. Válaszul a moszkvai elvtársak felhívására, a kommunista vasutasok pártgyűlésükön elhatározták, hogy szombatonként a népgazdaság javára a rendes munkaidőn kívül öt órát ingyenesen fognak dolgozni."

* * *

A legrészletesebben és legteljesebben idéztem a kommunista szombatokról szóló jelentéseket, mert itt kétségtelenül a kommunista építés egyik legfontosabb oldalát látjuk magunk előtt, amelyre sajtónk nem fordít kellő figyelmet és amelyet mi valamennyien még nem eléggé értékeltünk.

Kevesebb politikai hűhót és több figyelmet kell fordítani a kommunista építés legegyszerűbb, eleven, az életből vett, az életben kipróbált tényeire — ezt a jelszót fáradhatatlanul ismételni kell mindannyiunknak, íróinknak, agitátorainknak, propagandistáinknak, szervezőinknek stb.

Természetes és elkerülhetetlen dolog, hogy a proletárforradalmat követő első időben a fő és alapvető feladat foglalkoztat bennünket leginkább: a burzsoázia ellenállásának letörése, a kizsákmányolók feletti győzelem, összeesküvésük elnyomása (mint pl. „a rabszolgatartók összeesküvése", amelynek célja Petrográd átadása volt és amelyben mindenki részt vett, kezdve a feketeszázakon és kadetokon és végezve a mensevikeken és eszereken). De párhuzamosan ezzel a feladattal, ugyanilyen elkerülhetetlenül — és mennél tovább, annál inkább — napirendre kerül a pozitív kommunista építésnek, az új gazdasági viszonyok, az új társadalom megteremtésének még lényegesebb feladata.

A proletárdiktatúra — amint erre már ismételten rámutattam, többek között március 12-i beszédemben, amelyet a Petrográdi Szovjet ülésén tartottam — nemcsak erőszak a kizsákmányolókkal szemben, sőt nem is elsősorban erőszak. Ennek a forradalmi erőszaknak gazdasági alapja, életképességének és sikerének záloga az, hogy a proletariátus a kapitalizmussal szemben a munka társadalmi szervezésének magasabb típusát képviseli és valósítja meg. Ez a lényeg. Ez a kommunizmus elkerülhetetlen, teljes győzelmének erőforrása, záloga.

A társadalmi munka hűbéri szervezete a deresfegyelemre támaszkodott és emellett a dolgozók, akiket egy maroknyi földesúr rabolt és gyötört, a legteljesebb sötétségben és meg-

félemlítettségben éltek. A társadalmi munka kapitalista szervezete az éhség fegyelmére támaszkodott és a polgári kultúra és polgári demokrácia minden haladása ellenére, még a leghaladottabb, legcivilizáltabb és legdemokratikusabb köztársaságokban is, a dolgozók óriási tömege megmaradt a bérrabszolgák vagy leigázott parasztok tudatlan és megfélemlített tömegének, amelyet maroknyi kapitalista fosztogatott és gyötört. A társadalmi munka kommunista szervezete, amely felé az első lépés a szocializmus, maguknak a dolgozóknak szabad és tudatos fegyelmére támaszkodik és mindinkább erre fog támaszkodni, azon dolgozókéra, akik lerázták mind a földesurak, mind a kapitalisták igáját.

Ez az új fegyelem nem az égből pottyan, nem jámbor óhajok szülötte, hanem a kapitalista nagytermelés anyagi feltételeiből és csakis azokból nő ki. Ezek nélkül az új fegyelem nem lehetséges. Ezeknek az anyagi feltételeknek hordozója vagy végrehajtója pedig egy bizonyos történelmi osztály, amelyet a nagykapitalizmus hozott létre, szervezett, tömörített, iskolázott, világosított fel és edzett meg. Ez az osztály — a proletariátus.

A proletariátus diktatúrája, ha ezt a latin, tudományos, történelemfilozófiai kifejezést egyszerű nyelvre fordítjuk, azt jelenti, hogy :

csakis egy bizonyos osztály, éspedig a városi és általában a gyári, az ipari munkások képesek arra, hogy vezessék a dolgozók és kizsákmányoltak egész tömegét a tőke igájának megdöntéséért folyó harcban, a tőke megdöntése folyamán, a győzelem megtartásáért és megszilárdításáért folyó harcban, az új, szocialista társadalmi rend megteremtésében, az osztályok teljes megszüntetéséért folyó egész harcban. (Zárójelben megjegyezzük : a szocializmus és kommunizmus közti különbség tudományos szempontból csak az, hogy az előbbi a kapitalizmusból kinövő új társadalomnak első fokát jelenti, az utóbbi — ennek a társadalomnak magasabb, további fokát.)

A „berni" sárga Internacionálénak az a bűne, hogy vezetői csak szavakban ismerik el az osztályharcot és a proletariátus vezetőszerepét és félnek végiggondolni a dolgot, éppen attól az elkerülhetetlen következtetéstől félnek, mely különösen rettenti a burzsoáziát és teljesen elfogadhatatlan az ő szempontjából. Félnek elismerni, hogy a proletariátus diktatúrája *szintén* az osztályharcnak egy szakasza, mely elkerülhetetlen, amíg az osztályok meg nem szűntek, és amely változtatja formáit és különösen elkeseredett, különösen sajátos a tőke megdöntését követő első időben. A proletariátus, miután kivívta a politikai hatalmat, nem szünteti meg az osztályharcot, hanem folytatja — persze más viszonyok között, más formában, más eszközökkel — egészen az osztályok megszüntetéséig.

De mit jelent „az osztályok megszüntetése"? Mindenki, aki magát szocialistának nevezi, elismeri a szocializmusnak ezt a végső célját, de korántsem mindenki gondolja át ennek a jelentőségét. Osztályoknak nevezik az embereknek nagy csoportjait, amelyek a társadalmi termelés történelmileg meghatározott rendszerében elfoglalt helyük, a termelőeszközökhöz való (nagyrészt törvényekben szabályozott és megrögzített) viszonyuk, a munka társadalmi szervezetében játszott szerepük, következésképpen tehát a társadalmi javak rendelkezésükre álló részének megszerzési módjai és méretei tekintetében különböznek egymástól. Az osztályok olyan embercsoportok, amelyek közül egyik eltulajdoníthatja a másik munkáját annak következtében, hogy a társadalmi gazdaság adott rendszerében különböző a helyzetük.

Világos, hogy az osztályok teljes megszüntetéséhez nemcsak a kizsákmányolókat, földesurakat és kapitalistákat kell megdönteni, nemcsak az *ő* tulajdonukat kell megszüntetni, hanem meg kell szüntetni a termelőeszközöknek *mindenféle* magántulajdonát, meg kell szüntetni a város és a falu közötti különbséget, valamint a fizikai munkát végző emberek és a

szellemi munkát végző emberek közötti különbséget. Ez igen hosszadalmas dolog. Eléréséhez óriási lépéssel kell előbbrevinni a termelőerők fejlődését, le kell győzni a kisüzem nagyszámú maradványa nak ellenállását (gyakran passzív ellenállását, mely különösen konok, s amelyet különösen nehéz leküzdeni), le kell győzni az e maradványokkal összefüggő szokások és renyheség óriási erejét.

Feltételezni, hogy az összes „dolgozók" egyformán alkalmasak erre a munkára, nem volna más, mint az özönvízelőtti, Marx előtti szocialisták üres frázisa vagy illúziója. Mert ez a képesség nem adódik önmagától, hanem történetileg fejlődik ki és *csakis* a kapitalista nagyüzemű termelési mód anyagi feltételeiből fejlődik ki. A kapitalizmustól a szocializmushoz vezető út elején ez a képesség *csakis* a proletariátusban van meg. A proletariátus, először, azért tudja teljesíteni a reáváró óriási feladatokat, mert a civilizált társadalom legerősebb és élenjáró osztálya; másodszor, azért, mert a legfejlettebb országokban a lakosság többségét alkotja, harmadszor, azért, mert az elmaradt kapitalista országokban, mint amilyen Oroszország, a lakosság többsége, a félproletárokhoz tartozik, vagyis azok közé az emberek közé, akik állandóan az év egy részében proletármódra élnek, akiknek állandóan úgy kell a kenyerüket megkeresniök, hogy részben bérmunkára szegődnek el a kapitalista üzemekbe.

Aki úgy igyekszik megoldani a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet feladatait, hogy a szabadságról, egyenlőségről, demokráciáról, általában, a munkademokrácia egyenlőségéről stb. hangoztatott általános frázisokból indul ki (mint ahogy azt Kautsky, Martov és a berni, sárga Internacionále többi hőse teszi), az ezzel csak a maga kispolgári, filiszteri, nyárspolgári természetét árulja el, eszmei tekintetben szolgamódra a burzsoázia mögött kullog. E feladatot csak úgy lehet helyesen megoldani, ha konkrétan tanulmányozzuk azt a sajátos viszonyt, amely a proletariátus, mint a hatalmat meg-

hódító külön osztály és a dolgozó lakosság egész nem-proletár, valamint félproletár tömegei között kialakul, s emellett ez a viszony nem fantasztikusan harmonikus, nem „ideális" körülmények között alakul ki, hanem a burzsoázia részéről kifejtett dühös és sokoldalú ellenállás reális körülményei közepette.

Bármelyik kapitalista országban, köztük Oroszországban is a lakosság — legnagyobb részben a dolgozó lakosság — óriási többsége ezerszer tapasztalta a saját és hozzátartozói bőrén a tőke nyomását, fosztogatását, a különféle durva komiszkodásokat. Az imperialista háború — azaz tízmillió ember legyilkolása annak a kérdésnek eldöntése céljából, hogy az angol vagy a német tőke szerezze-e meg az elsőséget az egész világ kirablásában — rendkívül kiélezte, kiszélesítette, elmélyítette ezeket a megpróbáltatásokat és kényszerítette az embereket arra, hogy azokat tudatosan felismerjék. Innen ered a lakosság óriási többségének és különösen a dolgozó tömegeknek elkerülhetetlen rokonszenve a proletariátus iránt, mert a proletariátus hősies bátorsággal, forradalmi kíméletlenséggel lerázza a tőke igáját, megdönti a kizsákmányolókat, elnyomja ellenállásukat és saját vérével tör utat az új társadalom megteremtése felé, amelyben a kizsákmányolóknak nem lesz helyük.

Bármilyen nagyok és elkerülhetetlenek is a dolgozó lakosság nem-proletár és félproletár tömegei részéről a kispolgári ingadozások és hajlongások visszafelé, a polgári „rend" felé; a burzsoázia „védő szárnyai" alá, ezek a tömegek mégis kénytelenek elismerni a proletariátus erkölcsi és politikai tekintélyét, azét a proletariátusét, amely nemcsak megdönti a kizsákmányolókat és elnyomja ellenállásukat, de új, magasabb társadalmi kapcsolatot, társadalmi fegyelmet teremt: a tudatos és egyesült dolgozók fegyelmét, akik nem ismernek maguk felett semmiféle igát és semmiféle hatalmat, kivéve a saját egyesülésük hatalmát, a saját tudatosabb, bát-

rabb, tömörültebb, forradalmibb, állhatatosabb élcsapatuk hatalmát.

A proletariátusnak ahhoz, hogy győzzön, hogy a szocializmust megteremtse és megszilárdítsa, kettős, illetve kettősségében egységes feladatot kell megoldani: először, a tőke elleni forradalmi harcban tanusított határtalan bátorságával magával kell ragadnia a dolgozók és kizsákmányoltak egész tömegét, magával kell ragadnia, szerveznie és vezetnie kell ezt a tömeget a burzsoázia megdöntése és minden ellenállási kísérletének teljes elnyomása céljából; másodszor, maga után kell vonnia a dolgozók és kizsákmányoltak egész tömegét, valamint az összes kispolgári rétegeket az új gazdasági építés útjára, az új társadalmi kapcsolat, az új munkafegyelem, az új munkaszervezet létesítésének útjára, amely a tudomány és a kapitalista technika legújabb vívmányait a nagyüzemű szocialista termelés megteremtésén fáradozó öntudatos dolgozók tömeges egyesülésével köti össze.

Ez a második feladat nehezebb az elsőnél, mert semmiesetre sem oldható meg egyetlen hősies fellángolással, hanem a tömegek közt végzett *hétköznapi* munkához szükséges legtürelmesebb, legállhatatosabb, legnagyobb hősiességet követeli meg. De ez a feladat lényegesebb is az elsőnél, mert a burzsoázia feletti győzelemhez szükséges erő legmélyebbről fakadó forrása és a győzelem tartósságának és megdönthetetlenségének egyetlen záloga végső soron csupán az új, magasabb társadalmi termelési mód lehet, amely a kapitalista és kispolgári termelést a nagyüzemű szocialista termeléssel váltja fel.

* * *

A „kommunista szombatoknak" éppen azért van óriási történelmi jelentőségük, mert a munka termelékenységének növelésében, az új munkafegyelemre való áttérés terén, a szocialista gazdasági és életviszonyok megalkotása terén, a munkások öntudatos és önkéntes kezdeményezését mutatják meg nekünk.

Ama kevés, helyesebben mondva, egészen ritkaságszámba menő német polgári demokraták egyike, akik az 1870—1871-es évek tanulságai után nem a sovinizmushoz és nem a nemzeti liberalizmushoz, hanem a szocializmushoz jutottak el, J. Jacoby mondotta, hogy egyetlen munkásegyesület megalapításának nagyobb történelmi jelentősége van, mint a szadovai ütközetnek. Ez helyes. A szadovai ütközet eldöntötte, hogy a német nemzeti kapitalista állam megteremtésénél a két polgári monarchia, az osztrák és a porosz monarchia közül melyiké legyen az elsőség. Egy munkásegylet megalapítása a proletariátusnak a burzsoázia feletti, világméretekben való győzelme felé jelentett kis lépést. Igy mi is elmondhatjuk, hogy az első kommunista szombat, amelyet Moszkvában 1919 május 10-én a Moszkva—Kazán vasútvonal munkásai rendeztek, nagyobb történelmi jelentőséggel bír, mint Hindenburg vagy Foch és az angolok bármely győzelme az 1914—1918-as imperialista háborúban. Az imperialisták győzelme nem más, mint a munkásmilliók lemészárlása angol-amerikai és francia milliárdosok profitja kedvéért, nem más, mint a pusztuló, elhájasodott, elevenen rothadó kapitalizmus vadállati kegyetlenkedése. A Moszkva—Kazán vasútvonal munkásainak kommunista szombatja sejtecskéje annak az új szocialista társadalomnak, amely a föld minden népének szabadulást hoz a tőke igája és a háborúk alól.

A burzsoá urak és csatlósaik, beleértve a mensevikeket és eszereket, megszokták, hogy magukat tartsák a „közvélemény" képviselő.nek és természetesen kigúnyolják a kommunisták reménységeit és ezeket a reményeket „virágcserépben növő faóriás"-nak tartják, gúnyolódnak azon, hogy a lopásoknak, a naplopásnak, a termelékenység hanyatlásának, a nyersanyag romlásának, a termékek megromlásának stb. tömeges eseteihez képest milyen csekély a kommunista szombatok száma. Mi azt feleljük ezeknek az uraknak: ha a polgári értelmiség tudását a dolgozók szolgálatába állítaná, nem pedig

az orosz és külföldi kapitalistákat szolgálná avégből, hogy azok hatalmukat visszaállíthassák, akkor az átalakulás gyorsabban és békésebben haladna. Ez azonban utópia, mert a kérdést az osztályharc dönti el, az értelmiség többsége pedig a burzsoáziához húzódik. Nem az értelmiség segítségével, hanem (legalább is az esetek többségében) az értelmiség ellenállása ellenére fog győzni a proletariátus oly módon, hogy félresöpri útjából a javíthatatlanul burzsoá intellektueleket, átgyúrja, átneveli, befolyási körébe vonja az ingadozókat és fokozatosan mind nagyobb részüket hódítja meg a maga pártjára. Az átalakulás nehézségei és balsikerei feletti kárörvendezés, a rémületkeltés, a visszafordulás hirdetése — mindezek a burzsoá értelmiség osztályharcának eszközei és fogásai. A proletariátus ezzel nem engedi becsapni magát.

De vajjon, ha érdemben vizsgáljuk a kérdést, előfordult-e a történelemben, hogy egy új termelési mód azonnal gyökeret vert, a balsikerek, hibák, visszaesések hosszú sorozata nélkül? Az orosz faluban, félszázaddal a jobbágyság eltörlése után is, jócskán maradt még jobbágy-maradvány. Amerikában, félszázaddal a néger-rabszolgaság eltörlése után, a négerek legnagyobbrészt félig rabszolgasorban maradtak. A burzsoá intellektuelek, köztük a mensevikek és eszerek, hívek maradnak önmagukhoz azzal, hogy a tőkét szolgálják és továbbra is elejétől végig hazug érveikkel hozakodnak elő: a proletárforradalom előtt szemünkre vetették, hogy utópisták vagyunk, a proletárforradalom után meg azt kívánják tőlünk, hogy fantasztikus gyorsasággal küszöböljük ki a multnak minden nyomát!

Mi azonban nem vagyunk utópisták és ismerjük a polgári „érvelések" valódi értékét, tudjuk azt is, hogy a forradalom után, bizonyos ideig, a régi erkölcsök nyomai még feltétlenül túlsúlyban lesznek az új erkölcs hajtásai felett. Amikor az új éppen csak megszületett, a régi, bizonyos ideig, mindig erősebb az újnál, ez mindig így szokott lenni, a ter-

mészetben és a társadalmi életben egyaránt. A csúfolódás az újnak zsenge hajtásain, az intellektuelek olcsó kétkedése és más efféle — mindez, lényegében, a burzsoázia osztályharcának módszere a proletariátus ellen, a kapitalizmus védekezése a szocializmussal szemben. Gondosan tanulmányoznunk kell az új élet hajtásait, a legnagyobb figyelmet tanúsítsuk irántuk, minden eszközzel segítsük növekedésüket és „ápoljuk" ezeket a zsenge hajtásokat. Néhány feltétlenül elpusztul közülük. Nem kezeskedhetünk arról, hogy éppen a „kommunista szombatok" fognak különösen fontos szerepet játszani. Nem ez a lényeg. A lényeg az, hogy az újnak mindenféle és mindenfajta hajtását támogatnunk kell s majd az élet fogja kiválasztani azok közül a legéletrevalóbbakat. Ha a japán tudósnak azért, hogy az embereknek a szifilisz legyőzésében segítsen, elég türelme volt ahhoz, hogy 605 vegyi készítményt kipróbáljon, amíg el nem készítette a 606-ot, amely megfelelt bizonyos követelményeknek, akkor azoknak, akik nehezebb feladatot akarnak megoldani, akik a kapitalizmust akarják legyőzni, elég kitartással kell bírniok, hogy száz és száz új harci módszert, eljárást, eszközt próbáljanak ki avégből, hogy kidolgozzák közülük a legalkalmasabbakat.

A „kommunista szombatok" azért olyan fontosak, mert nem olyan munkások kezdeményezték, akik különösen jó viszonyok között élnek, hanem különböző szakmákhoz tartozó munkások, köztük szakképzettség nélküli, tanulatlan munkások, akik *közönséges*, azaz a *legnehezebb* viszonyok között élnek. Mi mindannyian jól ismerjük a munka termelékenység esésének legfőbb okát, amely nemcsak Oroszországban, de az egész világon megfigyelhető: az imperialista háború nyomában járó pusztulás és nyomorúság, elkeseredés és fáradtság, a betegségek és a hiányos táplálkozás. Ez utóbbi fontosság szempontjából első helyen áll. Az éhség — íme ez az ok. Az éhség elhárítása céljából viszont emelni kell a munka termelékenységét a mezőgazdaságban is, a közlekedésben is, az ipar-

ban is. Tehát afféle „körben forgó" helyzet áll elő: hogy a munka termelékenységét emelhessük, meg kell szabadulnunk az éhségtől, hogy megszabadulhassunk az éhségtől, emelnünk kell a munka termelékenységét.

Ismeretes, hogy a gyakorlatban az ilyen ellentmondások a „hibás kör" áttörésével oldódnak meg, azzal, hogy a tömegek hangulatában fordulat áll be egyes csoportok hősies kezdeményezése következtében, mely az ilyen fordulat hátterében gyakran döntő szerepet játszik. A moszkvai tanulatlan munkások és a moszkvai vasutasok (természetesen a többségre gondolok, nem pedig maroknyi spekulánsra, az igazgatóságokban lebzselőkre és más efféle fehérgárdista csőcselékre) — azok közé a dolgozók közé tartoznak, akik kétségbeesetten nehéz körülmények között élnek. Állandóan elégtelen a táplálkozásuk, de most, az új termés előtt, az élelmezési helyzet általános megrosszabbodásakor — egyenesen éheznek. És lám, ezek az éhes munkások, akiket a burzsoázia, a mensevikek és eszerek dühödt ellenforradalmi agitációja hálóz be, „kommunista szombatokat" rendeznek, *minden fizetés nélkül* túlóráznak és annak ellenére, hogy fáradtak, megkínzottak, kimerültek az éhségtől, *a munka termelékenységének óriási emelkedését érik el.* Hát nem óriási hősiesség ez? Hát nem világtörténelmi jelentőségű fordulat kezdete ez?

A munka termelékenysége, ez, végeredményben, az új társadalmi rend győzelme szempontjából a legfontosabb, a legfőbb dolog. A kapitalizmus a munka termelékenységének olyan fokát hozta létre, aminőt a feudalizmus nem ismert. A kapitalizmust az győzheti le véglegesen és az fogja is véglegesen legyőzni, hogy a szocializmus a munkának új, sokkal magasabb termelékenységét hozza létre. Ez igen nehéz és igen hosszadalmas dolog, de *megkezdtük* és ez a legfontosabb. Ha az éhező Moszkvában, 1919 nyarán, éhező munkások, akik az imperialista háború négy nehéz évét élték át, utána a még nehezebb polgárháború másfél évét, meg tudták kezdeni ezt a nagy mun-

kát, milyen lesz a további fejlődés, amikor majd győzünk a polgárháborúban és kiharcoljuk a békét?

A kommunizmus a kapitalizmussal szemben az önkéntes, az öntudatos, az egyesült, a modern technikát felhasználó munkások magasabb fokú termelékenységét jelenti. A kommunista szombatok különösen értékesek, mint a *kommunizmus tényleges* kezdete, ez pedig rendkívül ritka dolog, mert mi azon a fokon vagyunk, amikor „*csak az első lépéseket* tesszük a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet felé" (mint azt pártunk programja helyesen mondja).

A kommunizmus ott kezdődik, mikor az *egyszerű munkás* önfeláldozóan, nehéz munkával megbirkózva kezd gondolkodni a munka termelékenységének emeléséről, *arról, hogy minden pud gabonát, kőszenet, vasat* és egyéb termékeket megőrizzen, bár azokat nem személyesen a dolgozó kapja, nem is „hozzátartozói", hanem „távolállók", azaz a társadalom egésze, tíz- és százmillió ember, akik eleinte egy szocialista államban, később a Szocialista Köztársaságok Szövetségében egyesülnek.

Karl Marx a „Tőké"-ben kigúnyolja az emberi szabadságjogok polgári demokrata alapokmányának dagályosságát és bőbeszédűségét, ezt az egész frázishalmazt a szabadságról, egyenlőségről és testvériségről *általában*, ami minden országban úgy elkápráztatja a nyárspolgárokat és filisztereket, beleértve a mai aljas berni Internacionále aljas hőseit is. Marx szembeállítja e dagályos jogkinyilatkoztatással a proletariátus egyszerű, szerény, a tárgyra szorítkozó, mindennapi kérdésfeltevését: a munkanap törvényes megrövidítése az állam részéről — ez a proletariátus kérdésfeltevésének egyik tipikus példája. Marx megjegyzésének találó volta és egész mélysége annál világosabb, annál nyilvánvalóbb lesz előttünk, mennél jobban kibontakozik a proletárforradalom tartalma. A valódi kommunizmus „formulái" éppen abban különböznek a Kautskyak, a mensevikek és eszerek és a kedves berni „atyafiak" dagályos, körmönfont és ünnepélyes frázishalmazaitól,

hogy *mindent a munkafeltételekre vezetnek* vissza. Kevesebb fecsegést a „munkademokráciáról", a „szabadságról, egyenlőségről, testvériségről", a „népuralomról" és más effélékről: napjaink öntudatos munkása és parasztja ezekben a felfújt frázisokban ugyanolyan könnyen felfedezi a polgári intellektuel szélhámosságát, mint ahogy az élettapasztalattal bíró embernek elég, ha ránéz a „gentleman" kifogástalanul „síma" képére és külsejére és azonnal, hibátlanul megállapítja: „minden valószínűség szerint csirkefogó".

Kevesebb dagályos frázist, több egyszerű, *hétköznapi* munkát, többet gondoljunk a pud gabonára, a pud szénre! Többet gondoskodjunk arról, hogy az éhező munkásnak és a lerongyolt, ruhátlan parasztnak oly szükséges pud gabona és pud szén ne *üzérkedés útján*, ne kapitalista ügyletek révén kerüljön elő, hanem az egyszerű dolgozók — az olyanok, mint a Moszkva—Kazán vasútvonal tanulatlan munkásai és vasutasai — tudatos, önkéntes, végtelenül hősies munkája révén.

Mindnyájunknak el kell ismernünk, hogy a forradalom kérdései tekintetében mindenütt, többek között a mi sorainkban is, lépten-nyomon megnyilatkoznak a burzsoá intellektuel, a frázisos módszer nyomai. Sajtónk például keveset harcol a rothadt burzsoá-demokratikus mult e rothadt maradványai ellen, kevéssé támogatja a valódi kommunizmus egyszerű, szerény, hétköznapi, de eleven hajtásait.

Vegyük a nők helyzetét. Nincs a világon olyan demokrata párt, a leghaladottabb polgári köztársaságban sem, amely évtizedek alatt századrészét is tette volna annak, amit mi kormányzásunknak már az első évében megtettünk. A szó szoros értelmében követ kövön nem hagytunk azokból az aljas törvényekből, amelyek a nők jogi egyenlőtlenségét, a válás megszorítását, a válással kapcsolatos undorító formaságokat, a törvénytelen gyermekek el nem ismerését, az atyaság megállapítását stb. illetik — amely törvényeknek, a burzsoázia és a kapitalizmus szégyenére, még sok maradványa található

az összes civilizált országokban. Ezerszeresen jogunk van büszkélkedni azzal, amit ezen a téren tettünk. De mennél *tisztábban* takarítottuk el a régi, polgári törvények és intézmények szemetjét, annál világosabbá vált előttünk, hogy csak az építkezés számára tisztítottuk meg a talajt, de ez még nem maga az építkezés.

A nő továbbra is *házi rabszolga*, minden felszabadító törvény ellenére, mert a *kis háztartás* elnyomja, fojtogatja, eltompítja, lealacsonyítja a nőt, odaszegezi a konyhához, a gyermekszobához, és munkaerejét a barbár módra terméketlen, kicsinyes, idegölő, eltompító, nyomasztó munkára pazarolja. A *nők* valódi *felszabadítása*, a valódi kommunizmus csak ott és akkor kezdődik, ahol és amikor megkezdődik a tömegharc (amelyet az államhatalmat gyakorló proletariátus vezet) a kis háztartás ellen, vagyis helyesebben, amikor kezdetét veszi a kis háztartás *tömeges átépítése* nagy, szocialista háztartássá.

Vajjon elég figyelmet fordítunk-e a gyakorlatban erre a kérdésre, amely elméletileg minden kommunista számára vitán felül áll? Persze, hogy nem. Eléggé gondosan ápoljuk-e a kommunizmus *hajtásait*, amelyek már most megvannak ezen a téren? Nem és mégegyszer nem. A nyilvános étkezdék, bölcsődék, óvodák — ezek a hajtások példái, ezek azok az egyszerű, hétköznapi, semmiféle pompát, bőbeszédűséget, ünnepélyességet nem igénylő eszközök, amelyek segítségével a *valóságban fel* lehet *szabadítani a nőket*, amelyek segítségével valóban csökkenthetjük és megszüntethetjük a férfiakkal szemben való egyenlőtlenségüket, a társadalmi termelésben és a társadalmi életben játszott szerepük tekintetében. Ezek az eszközök nem újak, a nagykapitalizmus teremtette meg őket (mint általában a szocializmus összes anyagi előfeltételeit), de a kapitalista rendszerben először is — ritkaságszámba mentek, másodszor — ami különösen fontos —, vagy *üzleti* vállalkozások maradtak, a spekuláció, nyerészkedés, csalás, hami-

sítás minden rossz oldalával, vagypedig a „polgári jótékonyság látványosságai" voltak, amiket a jóérzésű munkások joggal gyűlöltek és megvetettek.

Kétségtelen, hogy nálunk ezeknek az intézményeknek a száma jelentékenyen megszaporodott és *kezdik* megváltoztatni jellegüket. Kétségtelen, hogy a munkásnők és parasztasszonyok között sokkal több a *szervezőtehetség*, mint amennyit már ismerünk, sokkal több az olyan ember, aki ért ahhoz, hogy valamilyen gyakorlati dolgot sok munkásnak és még több fogyasztónak a bevonásával megszervezzen, minden frázishalmozás, kapkodás, civakodás, tervekről, rendszerekről stb. szóló fecsegés nélkül, ami a túlságosan öntelt „intelligencia", vagy a frissensült „kommunisták" állandó „betegsége". Mi azonban *nem ápoljuk* kellő módon az új életnek e hajtásait.

Nézzétek a burzsoáziát. Milyen nagyszerűen tudja reklámozni azt, amire *neki* van szüksége. Ujságjai millió példányaiban mennyire nyakra-főre dícsérik azokat az üzemeket, amelyek a kapitalisták szemében „mintaüzemek"; hogyan teszik a „mintaszerű" polgári intézményeket a nemzeti büszkeség tárgyává! A mi sajtónk nem törődik vagy alig törődik azzal, hogy a legjobb étkezdékről vagy a legjobb bölcsődékről írjon, hogy mindennapi befolyásolással elérje azt, hogy közülük néhány mintaintézménnyé fejlődjék, hogy népszerűsítse őket, részletesen leírja, hogy *mintaszerű kommunista munkával* mennyi munkát takarítanak meg, mennyi kényelmet szereznek a fogyasztók számára, mennyi élelmiszert takarítanak meg, mily mértékben szabadítják fel a nőt a házi rabszolgaság alól, mennyire javítják meg az egészségügyi viszonyokat és hogy mindez elérhető és kiterjeszthető az egész társadalomra, az összes dolgozókra.

A mintaszerű termelés, a mintaszerű kommunista szombatok, mintaszerű gondoskodás és lelkiismeretesség minden pud gabona beszerzésénél és elosztásánál, mintaétkezdék, minta-

szerű tisztaság ebben vagy abban a munkásházban, ebben vagy abban a városnegyedben — minderre sajtónknak is, valamint *minden egyes* munkás- és parasztszervezetnek is, tízszerannyi figyelmet és gondot kellene fordítania, mint eddig. Ezek mind a kommunizmus hajtásai és mindannyiunk közös és elsődleges kötelessége ápolni ezeket a hajtásokat. Bármily nehéz is élelmezési és termelési helyzetünk, másfélévi bolsevik uralom után mégis kétségtelen, hogy az *egész vonalon* előrehaladtunk: a gabonabegyüjtés 30 millió pudról (1917. VIII. 1—1918. VIII. 1.) 100 millió pudra (1918. VIII. 1—1919. V. 1.) emelkedett, a konyhakertészet növekedett, a be nem vetett gabonaterület kisebbedett, a roppant fűtőanyagbeszerzési nehézségek ellenére is a vasúti közlekedés javulni kezdett és így tovább. Ezen az általános alapon és a proletár államhatalom támogatása mellett a kommunizmus hajtásai nem fognak elsorvadni — megnőnek és teljes kommunizmussá fejlődnek ki.

* * *

Alaposan át kell gondolni a „kommunista szombatok" jelentőségét, hogy ebből a nagy kezdeményezésből levonjuk a belőle adódó roppant fontosságú gyakorlati tanulságokat.

Az első és legfontosabb tanulság: mindenképpen támogatni kell ezt a kezdeményezést. Nálunk túlságosan könnyen kezdték használni a „kommúna" szót. Mindenféle vállalkozást, amely kommunistáktól indul ki, vagy amiben kommunisták vesznek részt, gyakran azonnal kineveznek „kommúná"-nak — és emellett gyakran elfelejtik, hogy ezt az *annyira megtisztelő elnevezést* hosszú és kitartó munkával kell kiharcolni, valódi kommunista építésben kipróbált *gyakorlati* sikerrel kell kiharcolni.

Ezért, szerintem, tökéletesen helyes az a határozat, amely a Központi Végrehajtó Bizottság tagjainak többségénél megérlelődött: *érvényteleníteni* a Népbiztosok Tanácsának rendele-

tét, amely a „fogyasztási kommúnák" *elnevezésre* vonatkozik. Hadd legyen az elnevezés egyszerűbb — legalább az új szervezeti munka *első* fokainak hibáit és hiányait nem fogják a „kommúnák" rovására írni, hanem (mint ahogyan az igazság meg is követeli) a *rossz* kommunisták rovására. Nagyon hasznos volna a „kommúna" szót kiküszöbölni a *köznapi* használatból, megtiltani, hogy az első jött-ment felkapja, vagy pedig ezt *az elnevezést csak* a valódi kommúnáknál *elismerni*, azoknál, amelyek a gyakorlatban valóban bebizonyították (és amelyekről az egész környékbeli lakosság egyhangúlag elismerte), hogy kommunista módon képesek és tudják az ügyeket intézni. Először bizonyítsd be, hogy tudsz ingyen dolgozni a társadalom érdekében, az összes dolgozók érdekében, hogy tudsz „forradalmi módon dolgozni", hogy emelni tudod a munka termelékenységét, hogy amit csinálsz, az mintaszerű és — azután nyujtsd ki a kezed a „kommúna" megtisztelő elnevezésért!

A legértékesebb kivételek ebben a tekintetben a „kommunista szombatok". Itt ugyanis a moszkva—kazáni vasútvonal tanulatlan munkásai és vasutas munkásai *előbb tettel* mutatták meg, hogy tudnak *kommunistákként* dolgozni és azután nevezték el kezdeményezésüket „kommunista szombatnak". Törekednünk kell arra és el kell érnünk, hogy ez ezentúl is így legyen, hogy mindenkit, aki vállalkozását, intézményét, vagy ügyét kommúnának nevezi, *anélkül hogy* ezt nehéz munkával és a *tartós munka* gyakorlati *sikerével*, a dolog mintaszerű és tényleges kommunista intézésével *bebizonyítaná*, könyörtelenül nevetségessé kell tenni és mint csalót és fecsegőt meg kell bélyegezni.

A „kommunista szombatok" nagy kezdeményezését más szempontból is ki kell használni, mégpedig: a párt-*tisztításra*. A forradalmat követő első időben, amikor a „becsületes" és nyárspolgári beállítottságú emberek tömege különösen félénk volt, amikor a burzsoá értelmiség, persze, beleértve a mense-

vikeket és eszereket is, mind egy szálig szabotált, hajlongva a burzsoázia előtt, teljességgel elkerülhetetlen volt, hogy a kormányzó párthoz oda ne dörgölődzenek kalandorok és egyéb ártalmas elemek. Enélkül egyetlen forradalom sem volt és nem is lehet. A kérdés lényege az, hogy a kormányzó párt, amely egészséges és erős progresszív osztályra támaszkodik, értsen hozzá, hogy megtisztítsa sorait.

E tekintetben már régen elkezdtük a munkát. Rendíthetetlenül és fáradhatatlanul folytatni kell azt. Segített nekünk a kommunisták katonai mozgósítása : a gyávák és munkakerülők elszakadtak a párttól. Szerencsés utat ! A párttagok számának *ilyen* apadása a párt erejének és súlyának *óriási növekedését* jelenti. Folytatni kell a párttisztítást, kihasználva a „kommunista szombatok" kezdeményezését : a pártba csakis féléves, mondjuk „próbaidő" vagy „forradalmi módon végzett munkában" kiállott „vizsga" után kell felvenni a tagokat. Ugyanilyen vizsgát kell követelni *minden* párttagtól, aki 1917 október 25-e után lépett a pártba és különleges munkájával vagy érdemeivel nem bizonyította be, hogy feltétlenül megbízható, hűséges és tud kommunista lenni.

A párttisztítás, ha az a pártnak a valódi kommunista munkát illető *követelményeinek* állandó *fokozásával* jár együtt, meg fogja javítani az államhatalom *apparátusát* és roppantul meg fogja gyorsítani a parasztok *végleges áttérését* a forradalmi proletariátus oldalára.

A „kommunista szombatok" többek között rendkívül élénk fényt vetettek az államhatalom apparátusának osztályjellegére a proletariátus diktatúrája idején. A párt Központi Bizottsága körlevelet írt a „forradalmi módon végzett munkáról". A gondolat egy 100—200.000 tagú párt (feltételezem, hogy komoly tisztítás után ennyi tag marad, mert most több van) Központi Bizottságától származik.

Ezt a gondolatot felkapták a szakmailag szervezett munkások. Számuk Oroszországban és Ukrajnában eléri a 4 milliót.

Óriási többségükben a proletár államhatalom mellett, a proletárdiktatúra mellett állnak, 200.000 és 4 millió — ez a „fogaskerekek" egymáshoz való viszonya, ha szabad magunkat így kifejezni. Azután jönnek a parasztság *tízmilliói*. A parasztság három főcsoportra oszlik: a legszámosabbak és a proletariátushoz a legközelebb állnak a félproletárok, vagyis a szegényparasztság. Azután következik a középparasztság és végül egy igen kisszámú csoport — a kulákok, vagyis a falusi burzsoázia.

Amíg fennáll a gabonakereskedelem és az éhségre való spekulálás lehetősége, a paraszt megmarad (és ez a proletárdiktatúra alatt egy bizonyos időtartamra elkerülhetetlen) félig dolgozónak és félig spekulánsnak. Mint spekuláns, ellenségesen áll velünk szemben, ellenségesen áll a proletárállammal szemben, hajlandó egyezkedni a burzsoáziával és a burzsoázia hű lakájával, egészen a mensevik Scheerig, vagy az eszer B. Csernyenkovig, akik a szabad gabonakereskedelem mellett foglalnak állást. De *mint dolgozó*, a paraszt a proletárállam barátja s a munkás leghűbb szövetségese a földesurak és a kapitalisták elleni harcban. Mint dolgozó, a paraszt óriási, sokmilliós tömegével az államnak azt a „gépezetét" támogatja, amelyet egy 100—200 ezer főnyi kommunista proletár élcsapat vezet és amely a szervezett proletárok millióiból áll.

Nem volt még a világon a szó igazi értelmében demokratikusabb, a dolgozó és a kizsákmányolt tömegekkel szorosabban egybeforrott állam.

Az olyan proletármunka, mint amilyet a „kommunista szombatok" jelentenek és váltanak valóra, magával hozza azt, hogy a parasztságban végérvényesen megerősödik a tisztelet és szeretet a proletárállam irányában. Az ilyen munka és csakis az ilyen munka győzi meg a parasztot véglegesen arról, hogy az igazság a mi oldalunkon, a kommunizmus oldalán van és teszi a parasztot feltétlen hívünkké, vagyis: elvezet bennünket az élelmezési nehézségek teljes leküzdéséhez, a kommuniz-

mus teljes győzelméhez a kapitalizmus felett a gabonatermelés és elosztás kérdésében, elvezet a kommunizmus feltétlen megszilárdulásához.

1919 június 28.

Megjelent külön brosúrában 1919-ben.
Lenin Művei. 3. kiad. XXIV. köt. 325—349. old. (oroszul).
Lenin. Válogatott művek. Szikra 1949. 2. köt. 568—590. old.

A MUNKAFEGYELEMRŐL

(1920 eleje)

Miért győztük le Jugyénicset, Kolcsakot és Djenyikint, habár az egész világ kapitalistái segítették őket?

Miért vagyunk meggyőződve arról, hogy most pedig le fogjuk győzni a gazdasági pusztulást és helyreállítjuk az ipart és a mezőgazdaságot?

A földesurakon és a tőkéseken azért arattunk győzelmet, mert a vöröskatonák, a munkások és parasztok tudták, hogy saját szívbéli ügyükért harcolnak.

Azért győztünk, mert az egész munkásosztály és az egész parasztság legjobbjai ebben a kizsákmányolók ellen vívott háborúban példátlan hősiességet tanusítottak, a bátorság csodáit művelték, hallatlan nélkülözéseket szenvedtek, feláldozták magukat, könyörtelenül kiűzték soraikból a haszonlesőket és a gyávákat.

Most is biztosak vagyunk abban, hogy le fogjuk győzni a gazdasági pusztulást, mert az egész munkásosztály és az egész parasztság legjobbjai éppoly öntudatosan, éppoly szilárdan és éppoly hősiesen kelnek harcra.

Amikor pedig a dolgozók milliói egy emberként egyesülnek és követik osztályuk legjobbjait — a győzelem bizonyos.

A hadseregből kiűztük a haszonlesőket. Most mindnyájan azt mondjuk:

„Le a haszonlesőkkel, le azokkal, akiknek csak a nyeresé-

gen és az üzérkedésen jár az eszük, akik kibújnak a munka alól, akik vonakodnak meghozni a szükséges áldozatokat a győzelem érdekében!"

Éljen a munkafegyelem, a lankadatlan szorgalom a munkában, a munkás- és parasztügy iránti odaadás!

Örök dicsőség azoknak, akik a Vörös Hadsereg első soraiban estek el.

Örök dicsőség azoknak, akik most a dolgozók millióit ragadják magukkal azáltal, hogy a legnagyobb buzgósággal haladnak a munkahadsereg első soraiban!

A megírás ideje 1920 eleje.
„Právda" 1928 január 21. 18. sz.
Lenin Művei. 3. kiad. XXX. köt. 402. old. (oroszul).
Lenin. Válogatott művek. Szikra 1949. 2. köt. 654—655. old.

AZ ÉVSZÁZADOS RENDSZER MEGDÖNTÉSÉTŐL EGY ÚJ RENDSZER MEGTEREMTÉSE FELÉ

(1920 április 8)

Lapunkat a kommunista munka kérdésének szenteljük. Ez — a szocializmus építésének legfontosabb kérdése. És mindenekelőtt alaposan meg kell érteni, hogy ez a kérdés gyakorlatilag csakis azután merülhetett fel, hogy a proletariátus meghódította a politikai hatalmat, csakis azután, hogy kisajátítottuk a földesurakat és a kapitalistákat és csakis miután a proletariátus, amely az államhatalmat magához ragadta, döntő győzelmet aratott a kizsákmányolók fölött, akik kétségbeesett ellenállást, ellenforradalmi felkeléseket és polgárháborút szerveztek.

1918 elején úgylátszott, hogy eljött ez az idő, és valóban, a német imperializmus Oroszország ellen indított 1918 februári hadjárata után a szocialista építés ideje el is érkezett. Akkor azonban ez az idő oly rövid volt, az ellenforradalmi felkelések és hadjáratok új és jóval hatalmasabb hulláma olyan gyorsan tört ránk, hogy a Szovjethatalomnak nem volt meg a lehetősége valamennyire is behatóan és komolyan foglalkozni a békés építés kérdéseivel.

Most, kétévi éhínség, nélkülözések és csapások hallatlan és hihetetlen nehézségeire tekintünk vissza, de egyúttal a Vörös Hadsereg fényes győzelmeire is, amelyeket a nemzetközi kapitalista reakció hordái fölött aratott.

Most komoly esélyünk van azt remélni (hacsak a francia

kapitalisták Lengyelországot nem uszítják háborúba), hogy szilárdabb és tartósabb békének nézünk elébe.

Két év alatt már szereztünk némi tapasztalatokat a szocializmus alapján folyó építésben. Ezért a kommunista munka kérdését közvetlenül lehet és kell feltenni — helyesebb lesz azonban, ha nem kommunista, hanem szocialista munkáról beszélünk, mert a kapitalizmusból kinövő új társadalmi rendszernek nem magasabb fokáról, hanem alsóbb, első fejlődési fokáról van szó.

Kommunista munkán, a szó szorosabb és szigorúbb értelmében a társadalom érdekében kifejtett ingyenes munkát értjük, olyan munkát, amelyet nem azért teljesítenek, hogy bizonyos kötelezettséget rójanak le, nem azért, hogy bizonyos termékekre jogot formáljanak és nem előre megállapított és törvényesített normák szerint végeznek; a kommunista munka önkéntes munka, normák nélküli munka, olyan munka, mely nem számít díjazásra, nem szab fizetési feltételeket, amelyet azért végeznek, mert a közösség érdekében végzett munkát megszokták, amely abból a (szokássá vált) tudatos belátásból fakad, hogy a közösség érdekében dolgozni kell — a kommunista munka nem egyéb, mint az egészséges szervezet szükséglete.

Mindenki számára világos, hogy mi, azaz a mi társadalmunk, a mi társadalmi rendszerünk még igen, igen messze van az ilyen természetű munka szélesméretű, valóban tömeges alkalmazásától.

Ezen az úton azonban már az is némi haladást jelent, hogy ez a kérdés felvetődött, hogy azt az egész élenjáró proletariátus (a kommunista párt és a szakszervezetek) és az államhatalom egyaránt felvetette.

Hogy nagy dolgokat érjünk el, kicsinyekkel kell kezdenünk.

És másrészről: a „nagy dolog" után, az állami forradalmi átalakulás után, amely megdöntötte a tőkések tulajdonát és

a proletariátus kezébe adta a hatalmat, a gazdasági élet *új alapon* való felépítését csak *kicsiny dolgokkal lehet* elkezdeni.

Kommunista szombatok, munkahadsereg, munkakötelezettség — ezek a szocialista és kommunista munka gyakorlati megvalósításának különböző formái.

Ebben a megvalósításban még rengeteg a hiányosság. E hiányosságokon nevetéssel (vagy rosszindulattal) csak azok tehetik túl magukat, akik nem tudnak gondolkodni, hogy a kapitalizmus védelmezőiről ne is szóljunk.

Ilyen új, ilyen nehéz, ilyen nagy dolognál a hiányok, hibák, ballépések elkerülhetetlenek. Aki fél a szocializmus építésének nehézségeitől, aki azoktól visszariad, aki kétségbeesik, vagy kislelkűen a fejét veszti, az nem szocialista.

Új munkafegyelmet megteremteni, az emberek közötti társadalmi köteléknek új formáit létrehozni, új formákat és módszereket teremteni az emberek munkába való bevonására — ez évekre és évtizedekre terjedő munka.

Ez a munka — a leghálásabb és a legnemesebb munka.

A mi szerencsénk az, hogy miután a burzsoáziát megdöntöttük és ellenállását letörtük, meghódíthattuk magunknak a talajt, amelyen az ilyen munka *lehetségessé vált.*

S mi egész erőnkkel nekilátunk ennek a munkának. Kitartás, állhatatosság és készség, eltökéltség és képesség százszor kipróbálni valamit, százszor kijavítani és törik-szakad célhoz jutni — ezeket a tulajdonságokat a proletariátus 10, 15, 20 éven át fejlesztette magában még az Októberi Forradalom előtt és továbbfejlesztette a forradalmat követő két év folyamán, miután hihetetlen nélkülözéseket, éhséget, pusztulást, nyomorúságot szenvedett át. A proletariátus e tulajdonságai — záloga annak, hogy a proletariátus győzni fog.

1920 április 8.

„Kommunisztícseszkij Szubbotnyik" 1920 április 11.
Lenin Művei. 3. kiad. XXV. köt. 148—152. old. (oroszul).
Lenin. Válogatott művek. Szikra 1949. 2. köt. 675—677. old.

A MOSZKVA—KAZÁNI VASÚTVONALON SZERVEZETT ELSŐ KOMMUNISTA SZOMBATTÓL AZ ÖSSZOROSZORSZÁGI MÁJUS ELSEJEI KOMMUNISTA SZOMBATIG

(1920 május 2)

A címben feltüntetett távolságot egy év alatt tettük meg. A távolság óriási. Bármily gyengék még a mi szombatjaink, bármily nagyok is fogyatékosságaik rendezettség, szervezettség, fegyelmezettség tekintetében, miként azt minden szombat mutatja, a legfontosabbat mégis megtettük. A súlyos tömböt helyéből elmozdítottuk és ez a lényeg. Mi egyáltalán nem tévesztjük meg magunkat abban a tekintetben, hogy mily keveset tettünk meg eddig és mily végtelenül sok tennivaló van még előttünk ; de csak a dolgozók szerencsétlen ellenségei, a burzsoázia rosszindulatú hívei kicsinyelhetik le a május elsejei szombatot, csak a legmegvetettebb emberek, akik visszavonhatatlanul eladták magukat a kapitalizmusnak, csak azok képesek elítélni azt, hogy a május elsejei nagy ünnepet felhasználjuk a kommunista munka bevezetésének kísérletére tömegméretben.

A cárok, földbirtokosok és kapitalisták megdöntése után most először tisztul meg a tér a szocializmus igazi építésére, az új társadalmi viszonynak, a közös munka új fegyelmének, a népgazdaság, majd pedig a világgazdaság új, világtörténelmi jelentőségű alakulatának kidolgozására. Ez azt jelenti, hogy át kell dolgozni, alakítani magukat az erkölcsöket, melyeket hosszú időn át bemocskolt és megrontott a termelési eszközök átkozott magántulajdona, valamint a marakodás és bizalmat-

lanság, a gyűlölség, szétforgácsolódás, egymás elleni áskálódás légköre, az a légkör, amelyet elkerülhetetlenül állandóan rontanak és táplálnak a kis különálló gazdaságok, a kis tulajdonosok gazdaságai által, a köztük folyó szabad csere mellett.

A kereskedelem szabadsága, a csere szabadsága évszázadokon át az emberek millióinak számára a gazdasági bölcseség legnagyobb hagyománya, az emberek száz és száz millióinak legtartósabb szokása volt. Ez a szabadság éppúgy keresztül-kasul hazug, éppúgy a kapitalista megtévesztés, erőszak, kizsákmányolás fedezésére szolgál, mint a többi szabadság, melyet a burzsoázia hirdetett és megvalósított, mint például a munka szabadsága (olvasd — az éhenhalás szabadsága) stb. Mindezeket a szabadságokat a tulajdonosok létesítették. Ezzel a szabadsággal, a munka tőke által való kizsákmányolásának szabadságával szakítottunk és visszavonhatatlanul szakítunk minden pillanatban és kíméletlenül harcolunk ellene. Le a régi társadalmi kapcsolatokkal, a régi gazdasági viszonyokkal, a tőkének alávetett munka régi szabadságával, a régi törvényekkel, a régi szokásokkal. Új társadalmat fogunk építeni. Minket nem félemlítettek meg a cárizmus, a burzsoázia, a világbíró imperialista hatalmak elleni nagy forradalmi háború folyamán ért vereségek. Minket nem félemlítenek meg a hatalmas nehézségek és a rendkívül nehéz munka elkerülhetetlen kezdeti nehézségei, mert az összes munkaszokások és erkölcsök átdolgozásának munkája — évtizedes munka. Ünnepélyes és szilárd ígéretet teszünk egymásnak, hogy minden áldozatra készek vagyunk, hogy szilárdan megállunk és kitartunk ebben a legnehezebb harcban, a megszokás erejével vívott harcban, és fáradhatatlanul fogunk dolgozni éveken és évtizedeken át.

Dolgozni fogunk, hogy kiirtsuk azt az átkozott szabályt: „mindenki önmagáért, egyedül Isten mindenkiért", hogy kiirtsuk a szokást, hogy a munkát csak kötelességnek tartják és jogosnak csak a megállapított norma szerint fizetett munkát. Dolgozni fogunk, dolgozni fogunk, hogy tudatossá tegyünk

egy másik szokást, hogy a tömegek mindennapi életébe bevigyük azt a szabályt, hogy „mindenki egyért, egy mindenkiért", azt a szabályt, hogy „mindenki képességei szerint, mindenkinek szükségletei szerint", hogy fokozatosan, de hajthatatlanul bevezessük a kommunista fegyelmet a kommunista munkába. Hallatlanul súlyos tömböt mozdítottunk ki helyéből, a tespedés, a tudatlanság tömbjét és megingattuk azt a csökönyösséget, amellyel ragaszkodtak a szabad kereskedelem szokásához, a munkás és emberi erőnek, mint bármely más árunak adás-vételéhez. Kezdtük megingatni és megszüntetni a legbegyökerezettebb előítéleteket, a legkeményebb, évszázados megkérgesedett szokásokat. A mi szombatjaink egy év alatt hatalmas lépést tettek előre. Még végtelenül gyengék. Bennünket ez nem ijeszt meg. Láttuk, mint erősödött meg a végtelenül gyenge Szovjethatalom szemünk láttára erőfeszítéseink nyomán, mint kezdett átalakulni végtelenül hatalmas világerővé. Éveken és évtizedeken át fogunk dolgozni a szombatok alkalmazásáért, fejlődéséért, terjesztéséért, javításáért, azért, hogy megszokássá váljék. El fogunk jutni a kommunista munka győzelméhez.

„Pervomajszkij Szubbotnyik" 1920 május 2.
Lenin Művei. 3. kiad. XXV. köt. 255—256. old. (oroszul).

„A SZAKSZERVEZETEK SZEREPE ÉS FELADATAI AZ ÚJ GAZDASÁGI POLITIKA VISZONYAI KÖZÖTT"*

c. mű 5—8, 10 és 11 pontja

(1922 január)

5. Visszatérés az önkéntes szakszervezeti tagsághoz

Az a gyakorlat, hogy a szakszervezetek formális alapon kivétel nélkül minden bérmunkást tagjaik közé soroztak, a szakszervezetek bizonyos fokú bürokratikus eltorzulásához és a szakszervezeteknek tagjaik széles tömegeitől való elszakadásához vezetett; ezért a leghatározottabban be kell vezetni az önkéntes tagságot mind az egyéni, mind a kollektív (csoportos) belépésnél. A szakszervezeti tagoktól semmiesetre sem szabad meghatározott politikai nézetek elfogadását követelni; ebben az értelemben a szakszervezeteknek éppen úgy, mint a valláshoz való viszony kérdésében is, pártonkívülieknek kell lenniök. A proletárállamban a szakszervezeti tagoktól csak azt kell megkövetelni, hogy megértsék az elvtársias fegyelemnek és annak szükségességét, hogy a munkásság erejét egyesíteni kell a dolgozók érdekeinek megvédelmezése és a dolgozók hatalmának, vagyis a Szovjethatalomnak támogatása érdekében. A proletárállamnak a munkások szakmai egyesülését mind jogilag, mind anyagi tekintetben elő kell segítenie. De a szakszervezeteknek semmiféle jogaik nem lehetnek kötelezettségek nélkül.

---

* Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt Központi Bizottságának 1922 január 12-i határozata.

6. A szakszervezetek és a vállalatok igazgatósága

A proletariátusnak, miután az államhatalmat meghódította, legfőbb és legéletbevágóbb érdeke a termékek mennyiségének növelése, a társadalom termelőerőinek óriási mértékű fokozása. Ez a feladat, melyet az Oroszországi Kommunista Párt programjában világosan kitűzött, jelenleg, a háború utáni elszegényedés, éhínség és gazdasági bomlás következtében, különösen égetővé vált nálunk. Ezért a nagyipar helyreállításában elért mennél gyorsabb és mennél tartósabb siker olyan feltétel, amely nélkül teljesen elképzelhetetlen az, hogy a munkának a tőke igája alól való felszabadítására irányuló igyekezetünket siker koronázza, elképzelhetetlen a szocializmus győzelme, a siker viszont ezen a téren a mai oroszországi viszonyok között feltétlenül megköveteli a teljes hatalom összpontosítását a gyárigazgatóság kezében. Ezeknek a rendszerint az egyéni vezetés elve alapján összeállított igazgatóságoknak önállóan kell intézniök mind a munkabérek nagyságának megállapítását, mind a papírpénz, az élelmiszerek és a munkaruhák elosztását, valamint a különféle egyéb cikkekkel való ellátást, a szakszervezetekkel kötött kollektív szerződések alapján és keretei között, megőrizve a lehető legteljesebb mozgási szabadságot és a legszigorúbban ellenőrizve a termelés fokozása, deficitmentessége és jövedelmezősége terén ténylegesen elért eredményeket, a leggondosabban válogatva ki a legkiválóbb és leghozzáértőbb szervezőket és így tovább.

A szakszervezeteknek az üzemek igazgatásába való bármiféle közvetlen beavatkozását ilyen körülmények között feltétlenül károsnak és meg nem engedhetőnek kell tekinteni.

Teljesen helytelen lenne azonban ezt az elvitathatatlan igazságot úgy értelmezni, mintha elutasítanánk a szakszervezetek részvételét az ipar szocialista megszervezésében és az állami ipar igazgatásában. Ez a részvétel feltétlenül szükséges, mégpedig a következő, pontosan meghatározott formákban.

7. A szakszervezetek szerepe és részvétele a proletárállam gazdasági és állami szerveiben

A kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenetet végrehajtó állam osztályalapja a proletariátus. Olyan országban, ahol a kisparasztság hatalmas túlsúlyban van, a proletariátus ezt a feladatát sikeresen csak úgy oldhatja meg, ha rendkívüli hozzáértéssel, óvatosan és fokozatosan megvalósítja a szövetséget a parasztság túlnyomó többségével. A szakszervezetek a legkészségesebb és feltétlen munkatársai kell, hogy legyenek annak az államhatalomnak, melynek egész politikai és gazdasági tevékenységét a munkásosztály öntudatos élcsapata, a kommunista párt vezeti. A szakszervezeteknek, melyek általában a kommunizmus iskolái, különösen a szocialista ipar igazgatásának (majd pedig fokozatosan a mezőgazdaság igazgatásának is) iskolájául kell szolgálniok a munkások egész tömege, majd pedig valamennyi dolgozó számára is.

Ezekből az elvi tételekből kiindulva, a szakszervezeteknek a proletárállam gazdasági és állami szerveiben való részvétele számára a legközelebbi időszakra a következő fő formákat kell megállapítani:

1. A szakszervezetek résztvesznek a gazdasági élettel kapcsolatos valamennyi gazdasági és állami szerv összeállításában olymódon, hogy saját jelölteket állítanak, adatokat közölve ezeknek szolgálati idejéről, gyakorlatáról stb. A kérdés eldöntése kizárólag a gazdasági szervekre tartozik, melyek az egész felelősséget is viselik a megfelelő szervek munkájáért. Emellett a gazdasági szervek valamennyi jelöltnél tekintetbe veszik a megfelelő szakszervezetek által adandó értékelést.

2. A szakszervezetek egyik legfőbb feladata az, hogy a munkások és általában a dolgozó tömegek soraiból adminisztratív munkára alkalmas embereket válogassanak és képezzenek ki. Ha ma tucatjával vannak az iparban ilyen adminisz-

trátoraink, akik teljesen megfelelőek és százával olyanok, akik többé-kevésbbé megfelelőek, a legközelebbi jövőben százával lesz szükségünk az előbbiekre és ezrével az utóbbiakra. A szakszervezeteknek az eddiginél sokszorta gondosabban és sokkal állhatatosabban kell elkészíteniök az ilyen munkára alkalmas összes munkások és parasztok rendszeres nyilvántartását és sokkal gondosabban, sokoldalúbban és gyakorlatiasabban kell ellenőrizniök azt, hogy sikerült-e őket az igazgatási teendőkre kioktatni.

3. Fokozni kell a szakszervezetek részvételét a proletárállam minden tervgazdasági szervében, a gazdasági tervek, termelési programok, valamint a munkások anyagi ellátásának céljára létesített alapok felhasználására vonatkozó programok kidolgozásában, az állami ellátmányban maradó, a bérbe vagy koncesszióba adandó vállalatok kiválasztásában stb. A magánvállalatokban és a bérbeadott vállalatokban a szakszervezeteknek a termelés fölött semmiféle közvetlen ellenőrző tevékenységük nincsen, a magán-kapitalista termelés szabályozásában való részvételüket tehát kizárólag a megfelelő állami szervekben való részvétel útján valósítják meg. A szakszervezeteknek ezirányú tevékenységükkel, valamint részvételükkel az egész kulturális és felvilágosító munkában és a termelési propagandában egyre szélesebben és egyre mélyebben kell bevonniok az államgazdaság egész építőmunkájába a munkásosztályt és a dolgozó tömegeket, megismertetve őket a gazdasági élet egész területével, az ipari munka egész területével a nyersanyag beszerzésétől kezdve egészen a termékek értékesítéséig, s e közben egyre konkrétabb képet adnak nekik mind a szocialista gazdaság egységes állami tervéről, mindpedig a munkások és parasztok gyakorlati érdekeltségéről e terv megvalósításában.

4. Annak a munkának, amelyet a szakszervezetek a szocializmus építése érdekében végeznek, valamint az ipar igazgatásában való részvételüknek egyik szükséges alkotó része

a bértarifák és az ellátási normák stb. kidolgozása. Ami a fegyelmi bíróságokat illeti, ezeknek szakadatlanul javítaniok kell a munkafegyelmet s a fegyelemért és a termelékenység fokozásáért folytatott harc kulturális formáit, de úgy, hogy semmiképpen sem avatkoznak be sem a népbíróságok, sem az igazgatóság hatáskörébe.

A szocialista gazdaság építésében a szakszervezetekre háruló legfontosabb funkcióknak ezt a felsorolását a szakszervezetek és a Szovjethatalom megfelelő szerveinek természetesen részletesen ki kell dolgozniok. A népgazdaság fejlesztése és a Szovjethatalom megszilárdítása szempontjából a leglényegesebb az, hogy — számbavéve a szakszervezetek által a gazdaság szervezése és a gazdaság igazgatása terén kifejtett óriási munka tapasztalatait, valamint az elkövetett hibákat, amelyek nem csekély károkat okoztak azzal, hogy a szakszervezetek közvetlenül, felkészületlenül, illetéktelen és felelőtlen módon beavatkoztak az igazgatásba, tudatosan és határozottan áttérjünk arra az évek hosszú sorára szóló állhatatos gyakorlati munkára, amelyet el kell végeznünk, hogy gyakorlatilag megtanítsuk a munkásokat és az összes dolgozókat egy egész ország népgazdaságának igazgatására.

8. Kapcsolat a tömeggel, mint minden szakszervezeti munka fő feltétele

A tömegekkel, vagyis a munkások (majd pedig az összes dolgozók) óriási többségével való kapcsolat a szakszervezetek bármiféle sikeres tevékenységének legfontosabb, legalapvetőbb feltétele. A szakszervezetek szerveiben és azok apparátusában a legalsóbb szervektől a legfelsőbbekig olyan — okvetlenül nemcsak a kommunisták közül kikerülő — felelős elvtársak egész rendszerét kell megteremteni és gyakorlatilag az évek hosszú során át kipróbálni, akiknek a munkásélet sűrűjében kell élniök, töviről-hegyire ismerniök kell a munkások életét,

érteniök kell ahhoz, hogy bármely kérdésben, bármely pillanatban hibátlanul meg tudják állapítani a tömegek hangulatát, a tömegek valódi törekvéseit, szükségleteit, gondolatait, hogy a hamis eszményítésnek még az árnyéka nélkül is meg tudják állapítani a tömegek tudatosságának fokát s azt, hogy milyen mértékben gyakorolnak rájuk befolyást a régi világnak ilyen vagy olyan előítéletei és maradványai, hogy ki tudják vívni a tömegek határtalan bizalmát elvtársias magatartásukkal irányukban és azzal, hogy megértően gondoskodnak szükségleteik kielégítéséről. A számbelileg nem nagy kommunista párt számára, amely mint a munkásosztály élcsapata egy óriási országot vezet, amely (egyelőre még a haladottabb országok közvetlen támogatása nélkül) a szocializmushoz való átmenetet valósítja meg, az egyik legnagyobb és legfenyegetőbb veszély az, hogy elszakad a tömegektől, az a veszedelem, hogy az élcsapat túlmesszi előreszalad és „nem egyenesíti ki a frontot", nem őrzi meg a szilárd kapcsolatot a munka egész hadseregével, vagyis a munkás- és paraszttömegek óriási többségével. Mint ahogy még a nagyszerű motorokkal és elsőrendű gépekkel felszerelt gyár sem tud működni, ha a gépeket a motorral összekötő áttétel elromlott, éppúgy szocialista építőmunkánk katasztrófája is elkerülhetetlen, ha helytelenül van felépítve, vagy helytelenül dolgozik a kommunista pártot a tömegekkel összekapcsoló áttétel, a szakszervezet. Ezt az igazságot nem elég megmagyarázni, emlékezetbe idézni, megerősíteni, hanem szervezetileg is meg kell rögzíteni a szakszervezetek egész felépítésében és mindennapi munkájában.

10. A szakszervezetek és a szakemberek

Az e kérdésre vonatkozó alaptételek ki vannak fejtve az Oroszországi Kommunista Párt programjában. E tételek azonban papíron maradnak, ha nem fordítunk ismételten figyelmet azokra a tényekre, melyek megmutatják, hogy

milyen mértékben valósították meg őket. Ilyen tények az utóbbi időből: először, a szocializált bányákban, nemcsak az Urálban, de a Donyec-medencében is, munkások meggyilkoltak mérnököket; másodszor a moszkvai vízvezeték főmérnöke, V. V. Oldenborger öngyilkos lett a lehetetlen munkafeltételekkel kapcsolatban, melyeket a kommunista sejt tagjainak, valamint a Szovjethatalom szerveinek illetéktelen és megengedhetetlen ténykedései hoztak létre, ami arra indította az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságot, hogy ezt az egész ügyet bíróság elé vigye.

Abban, hogy ilyen jelenségek előfordulnak, a kommunista párt és a Szovjethatalom a maga egészében összehasonlíthatatlanul nagyobb mértékben hibásak, mint a szakszervezetek. Most azonban nem a politikai felelősség mértékének megállapításáról van szó, hanem arról, hogy határozott politikai következtetéseket vonjunk le. Ha összes vezető intézményeink, vagyis: a kommunista párt, a Szovjethatalom és a szakszervezetek nem érik el azt, hogy mint a szemünk fényét, úgy őrizzünk minden egyes szakembert, aki lelkiismeretesen, szakértelemmel és szeretettel végzi dolgát, még ha eszmeileg tökéletesen távol áll is a kommunizmustól, akkor semmiféle komoly sikerről a szocialista építés munkájában szó sem lehet. Egyelőre nem egyhamar fogjuk tudni megvalósítani, de minden áron meg kell valósítanunk azt, hogy a szakemberek — mint külön társadalmi réteg, mely külön réteg marad mindaddig, míg a kommunista társadalom fejlődésének legmagasabb fokát el nem érjük — jobban éljenek a szocializmus alatt, mint éltek a kapitalizmus alatt, anyagilag is, jogi szempontból is, a munkásokkal és a parasztokkal való jó együttműködés szempontjából is, eszmei tekintetben is, vagyis hogy kielégülést leljenek munkájukban és tudatában legyenek munkájuk társadalmilag hasznos voltának, függetlenül a tőkésosztály önző érdekeitől. Senki sem fogja valamennyire is jól működőnek elismerni az olyan intézményt, amelyben nem folyik

tervszerű és gyakorlati eredményekkel járó munka abban az irányban, hogy a szakembereket minden szükségessel ellássák, legjobbjaikat ösztönözzék, érdekeiket védelmezzék és óvják stb.

A szakszervezeteknek minden ilyen munkát minden válfajában, nem valamely adott intézmény érdekeinek szempontjából kell végezniök (illetve bármely intézmény megfelelő munkájában nem ilyen szempontból kell rendszeresen résztvenniök), hanem a munka és népgazdaság egésze érdekeinek szempontjából. A szakszervezetekre a szakemberek kérdésével kapcsolatban az a rendkívül komoly és nehéz munka hárul, hogy a dolgozók legszélesebb tömegeire nap-nap után befolyást gyakoroljanak abban az irányban, hogy a dolgozó tömegek és a szakemberek között a helyes kölcsönös viszonyt megteremtsék, mert valóban komoly, gyakorlati eredményeket csakis az ilyen munka adhat.

11. A szakszervezetek és a kispolgári befolyások a munkásosztályra

A szakszervezetek csak akkor igazi szakszervezetek, ha a pártonkívüli munkásoknak igen széles rétegeit egyesítik. Ebből elkerülhetetlenül következik, különösen olyan országban, ahol a lakosság túlnyomó többsége paraszt, hogy éppen a szakszervezeteken belül aránylag szívósan tartják magukat mindazok a politikai befolyások, amelyek a kapitalizmus maradványainak és a kisüzemi termelésnek felépítményei. Ezek kispolgári befolyások, vagyis egyrészt az eszer és mensevik pártoknak (a II. és a kétésfeles Internacionále pártjainak ezen orosz változatainak) befolyása, másrészt az anarchistáké ; csak ezeknek az irányzatoknak soraiban maradtak valamennyire is jelentékeny számban olyan emberek, akik a kapitalizmust nem önző osztályindokokból, hanem eszmei alapon védelmezik, mert továbbra is hisznek az általuk hirdetett általános értelemben vett „demokrácia", „egyenlőség", „szabadság" osztályoktól független jelentésében.

Csakis a fentemlített sajátos gazdasági okkal, nem pedig egyes csoportok s még kevésbbé egyes személyek szerepével magyarázandók az ilyen kispolgári eszméknek azok a maradványai (s olykor-olykor ezeknek az eszméknek feltámadása), melyeket szakszervezeteinkben megfigyelhetünk. Ezért a kommunista pártnak és a kulturális felvilágosító munkát végző szovjet intézményeknek, valamint a szakszervezetekben dolgozó minden kommunistának jóval nagyobb figyelmet kell fordítani a szakszervezetekben mutatkozó kispolgári befolyások, irányzatok és elhajlások elleni eszmei harcra — annál is inkább, mert az új gazdasági politikának szükségképpen a kapitalizmus bizonyos fokú erősödéséhez kell vezetnie. Feltétlenül szükséges, hogy ezt a munkásosztályra gyakorolt kispolgári befolyások elleni harc erősítésével ellensúlyozzuk.

Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt Központi Bizottsága

„Právda" 1922 január 17. 12. sz.
Lenin Művei. 3. kiad. XXVII. köt. 147—156. old. (oroszul).
Lenin. Válogatott művek. Szikra 1949. 2. köt. 911—922. old.

SZTÁLIN

MEG KELL TEREMTENI AZ IPAR ÉPITŐINEK KÁDEREIT*

(1926 április 13)

Beszéltem az iparosításra vett irányról. Beszéltem az iparosítás fejlődéséhez szükséges tartalékok akkumulálásának útjáról. Beszéltem végül arról, hogyan használjuk fel észszerűen az akkumulált eszközöket az ipar szükségleteire. Ez azonban még nem elég elvtársak. Ahhoz, hogy végrehajtsuk pártunknak az ország iparosítására vonatkozó utasítását, minden egyében kívül még az szükséges, hogy megteremtsük az új embereknek az ipar új építőinek kádereit.

Semilyen feladat, de különösen akkora feladat, mint országunk iparosítása, nem valósítható meg élő emberek, új emberek, új építő káderek nélkül. Régebben, a polgárháború időszakában, különösen parancsnoki káderek, ezred- és brigádparancsnokok, hadosztály- és hadtestparancsnokok kellettek a hadsereg megszervezésére és a hadviselésre. Ezek nélkül a tömegekből kikerült és tehetségük folytán felemelkedett új parancsnoki káderek nélkül nem tudtuk volna felépíteni a hadsereget, nem tudtuk volna legyőzni nagyszámú ellenségeinket. Ezek az új parancsnoki káderek mentették meg akkor hadseregünket és országunkat — természetesen a munkások

---

* Sztálin elvtárs «*A Szovjetunió gazdasági helyzetéről és a párt politikájáról*» című, a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottsága plénumának munkájáról a leningrádi szervezet aktívája előtt 1926 április 13-án mondott beszédének V. pontja.

és parasztok közös támogatásával. De most az ipari építés időszakában élünk. A polgárháború frontjairól most áttértünk az ipar frontjára. Ennek megfelelően most új ipari parancsnoki káderekre van szükségünk, jó gyárigazgatókra, jó trösztvezetőkre, ügyes kereskedőkre, okos tervezőkre az ipari építés terén. Most új ezred- és brigádparancsnokokat, hadosztály- és hadtestparancsnokokat kell kikovácsolnunk a gazdaság, az ipar számára. Ilyen emberek nélkül egy lépést sem tehetünk előre.

Ezért az a feladatunk, hogy a munkások és a szovjet értelmiség soraiból megteremtsük az ipar építőinek nagyszámú kádereit, annak a szovjet értelmiségnek a sorából, amely saját sorsát a munkásosztály sorsához kötötte és velünk együtt építi gazdaságunk szocialista alapját.

Az a feladatunk, hogy megteremtsük ezeket a kádereket, helyezzük előtérbe és messzemenően támogassuk őket.

Az utóbbi időben szokás lett nálunk a gazdasági szakembereket züllötteknek tekinteni és ostorozni, gyakran pedig egyes negatív jelenségekkel hajlandók a gazdasági szakemberek valamennyi káderét általánosan vádolni. Mindenki, akinek kedve kerekedik, gyakran szükségét érzi annak, hogy rúgjon egyet a gazdasági szakembereken, hogy halálos bűnökkel vádolja őket. Elvtársak, ezzel egyszer és mindenkorra fel kell hagyni. Hiszen a legjobb családban is akadhat torzszülött. Be kell látnunk, hogy országunk iparosítása és az új ipari építő káderek kiemelése nem a gazdasági szakemberek ostorozását, hanem ellenkezőleg — messzemenő támogatásukat követeli iparunk építésében. A gazdasági szakembereket a bizalom és a támogatás légkörével körülvenni, segíteni őket az új emberek, az ipar építőinek kinevelésében, az ipar építőjének hivatását a szocialista építés megtisztelő hivatásává tenni: pártszervezeteinknek ebben az irányban kell dolgozniok.

Sztálin Művei. 8. köt. 138—139. old. (oroszul).

FOKOZNUNK KELL A MUNKÁSOSZTÁLY AKTIVITÁSÁT*

(1926 április 13)

Ezek azok a legközelebbi feladatok, amelyek országunk iparosításával kapcsolatban megoldásra várnak.

Megvalósíthatók-e ezek a feladatok a munkásosztály közvetlen segítsége, közvetlen támogatása nélkül? Nem, nem valósíthatók meg. Fejleszteni iparunkat, emelni termelékenységét, megteremteni az ipar építőinek új kádereit, helyesen szervezni a szocialista akkumulációt, az akkumulált eszközöket észszerűen felhasználni az ipar szükségleteire, bevezetni a legszigorúbb takarékossági rendszert, jobb munkára szorítani az államapparátust, olcsóvá és becsületessé tenni, megtisztítani attól a mocsoktól és szennytől, ami építésünk időszakában ráragadt, rendszeres harcot folytatni az állami vagyon fosztogatói és pazarlói ellen: ezek olyan feladatok, amelyekkel egyetlen párt sem tud megbirkózni a munkásosztály milliós tömegeinek közvetlen és rendszeres támogatása nélkül. Ezért az a feladatunk, hogy a pártonkívüli munkások milliós tömegeit bevonjuk egész építő munkánkba. Szükséges, hogy minden egyes munkás, minden egyes becsületes paraszt segítsen a pártnak és a kormánynak a takarékossági

* Sztálin elvtárs *„A Szovjetunió gazdasági helyzetéről és a párt politikájáról"* című, a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottsága plénumának munkájáról a leningrádi szervezet aktívája előtt 1926 április 13-án mondott beszéd VI. pontja.

rendszer megvalósításában, az állami tartalékok fosztogatása és szétforgácsolása elleni harcban, a tolvajok és csalók elkergetésében, bármilyen álarc alá rejtőzzenek is, államapparátusunk meggyógyításában és olcsóbbá tételében. A termelési értekezletek ebben a tekintetben felbecsülhetetlen szolgálatot tehetnének. A termelési értekezletek egy időben nagyon divatban voltak nálunk. Most valahogy nem hallani róluk. Ez nagy hiba, elvtársak. Minden áron fel kell eleveníteni a termelési értekezleteket. A termelési értekezletek előtt nemcsak kis kérdéseket, mondjuk egészségügyi kérdéseket, kell felvetni. A termelési értekezletek programját tágabbá és tartalmasabbá kell tenni. A termelési értekezletek napirendjére kell tűzni az ipari építés alapvető kérdéseit. Csak így lehet fokozni a munkásosztály milliós tömegeinek aktivitását és csak ezen az úton tehetjük őket az ipar építésének tudatos résztvevőiévé.

Sztálin Művei. 8. köt. 140—141. old. (oroszul).

A VERSENY ÉS A TÖMEGEK MUNKALENDÜLETE

ELŐSZÓ J. MIKULINA
„A TÖMEGEK MUNKAVERSENYE" C. BROSÚRÁJÁHOZ

(1929 május 11)

Aligha lehet kételkedni abban, hogy a munkások milliós tömegeinek szélesen kibontakozó versenye az adott pillanatban építőmunkánk egyik legfontosabb, ha ugyan nem a legfontosabb tényezője. Egész gyárak és üzemek versenye mérhetetlen országunk legkülönbözőbb vidékein; a munkások és parasztok közötti verseny; a szovhozok és kolhozok közötti verseny; a tömeges versenykihívások lerögzítése a dolgozók különleges szerződéseiben — mindezek olyan tények, amelyek nem hagynak kétséget afelől, hogy a tömegek szocialista versenye már erőre kapott.

A dolgozó tömegek hatalmas munkalendülete megkezdődött

Ezt kénytelenek a legmegátalkodottabb hitetlenkedők is elismerni.

„A szocializmus — mondja Lenin — nemcsak nem fojtja el a versenyt, ellenkezőleg, első ízben teremti meg annak lehetőségét, hogy a versenyt valóban *széles*, valóban *tömeg*méretekben alkalmazzák, hogy valóban a dolgozók többségét vonják be az ilyen munkába, ahol megmutatják, hogy mit tudnak, ahol kifejleszthetik képességeiket, ahol megnyilvánulhatnak azok a tehetségek, amelyek a népben, e frissen buzgó forrásban megvannak és amelyeket a kapitalizmus ezer és millió esetben eltiport, elnyomott és elfojtott...

Csak most válik lehetővé, hogy a vállalkozó szellem, a verseny, a merész kezdeményezés széles, valóban tömegméretekben nyilatkozzék meg" ... mert „az évszázadokon át másnak végzett munka ... után először nyílik lehetőség arra, hogy a munkás *saját magának dolgozzék.*"*

Lenin e tételeiből indult ki a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának XVI. Konferenciája, amikor külön felhívást intézett a versenyről a munkásokhoz, a dolgozókhoz.

Egyes, a bürokraták fajtájából való „elvtársak" azt gondolják, hogy a verseny afféle soronlevő bolsevik divat és mint ilyennek, el kell csendesülnie a „szezon" befejeztével. Ezek a bürokraták válfajához tartozó „elvtársak" persze tévednek. A verseny valójában a *szocializmus építésének kommunista módszere,* mely a dolgozók milliós tömegeinek lehető legnagyobbfokú *aktivitásán* alapul. A verseny valójában az az emelő, amelynek segítségével a munkásosztály hivatva van arra, hogy az ország egész gazdasági és kulturális életét a szocializmus alapjára átállítsa.

Más, ugyancsak a bürokraták fajtájából való „elvtársak", akik megijedtek a versenynek erőteljes hullámától, megkísérlik, hogy mesterséges kereteket teremtsenek a versenynek, hogy szűk mederbe tereljék, hogy „centralizálják" a versenyt, hogy csökkentsék lendületét és hogy ezen a módon megfosszák attól, ami benne a legfontosabb — a tömegek *kezdeményezésétől.* Mondani sem kell, hogy a bürokraták számítása nem fog beválni. A párt mindenesetre gondoskodni fog arról, hogy halomra döntse ezeket a számításokat. A szocialista verseny nem irodai ügy. A szocialista versenyben a tömegek tevékeny forradalmi *önkritikája* jut kifejezésre, amely a dolgozók millióinak alkotó *kezdeményezésére* támaszkodik. Mindenkit, aki akár tudatosan, akár öntudatlanul korlátozza a

---

* Lásd ebben a kötetben 8. old., vagy: *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 293—294. old.

tömegeknek ezt az önkritikáját és ezt az alkotó kezdeményezését, mint nagy ügyünk kerékkötőjét, el kell távolítani az útból.

A bürokratizmus veszélye elsősorban abban jut konkrétan kifejezésre, hogy megköti a tömegek energiáját, kezdeményezését és öntevékenységét, hogy véka alatt tartja azokat a hallatlan erőtartalékokat, amelyek rendszerünk mélyében rejlenek, a munkásosztály és a parasztság mélyében, hogy nem engedi felhasználni ezeket az erőtartalékokat az osztályellenség elleni harcban. A szocialista verseny feladata az, hogy szétképje ezeket a bürokratikus bilincseket, hogy széles teret nyisson a tömegek energiájának és alkotó kezdeményezésének kifejtésére, hogy felszínre hozza azokat az óriási erőtartalékokat, amelyek rendszerünk mélyén rejlenek és az országon belül és országunkon kívül is az osztályellenség ellen folyó harcban a mérlegre dobja.

A szocialista versenyt olykor összecserélik a konkurrenciával. Ez nagy hiba. A szocialista verseny és a konkurrencia két teljesen különböző elvet képvisel. A konkurrencia elve: *az egyiknek vereség és halál,* a másiknak győzelem és uralkodás. A szocialista verseny elve: elvtársi *segítség* az elmaradottaknak az élenjárók részéről, hogy evvel általános emelkedést érjünk el. A konkurrencia azt mondja: *bunkózd le az elmaradottakat,* hogy megerősítsd saját uralmadat. A szocialista verseny azt mondja: egyesek rosszul dolgoznak, mások jól, megint mások még jobban, — *érd utól a legjobbakat és* érj el *általános emelkedést.* Evvel magyarázható az a még soha nem látott termelési lelkesedés, amely a dolgozók millióit a szocialista verseny során magával ragadta. Mondani sem kell, hogy a konkurrencia sohasem válthat ki valami ehhez fogható lelkesedést a tömegekben.

Az utóbbi időben gyakoriak sajtónkban a versenyről szóló cikkek és elmefuttatások. Irnak a verseny filozófiájáról, a versenyek gyökereiről, a versenyek lehetséges eredményeiről,

stb. De ritkán akad olyan ujságcikk, amely legalább némileg összefüggően képet adna arról, *hogyan* rendezik a versenyt *maguk a tömegek*, képet arról, hogy *mit élnek át* a munkások milliós tömegei, amikor megvalósítják a versenyeket és szerződéseket írnak alá, — nem olvasunk cikkeket, amelyek megmutatnák, hogy a munkások tömegei a versenyek dolgát a *magukénak, saját ügyüknek* tekintik. Pedig számunkra éppen ez a verseny legnagyobb mértékben fontos oldala.

Azt gondolom, hogy J. Mikulina elvtársnő brosúrája az első kísérlet, mely a verseny *gyakorlatából* merített anyag összefüggő kifejtését adja és úgy mutatja meg a verseny ügyét, mint maguknak a dolgozó tömegeknek az ügyét. Ennek a brosúrának az értéke abban van, hogy egyszerű és igaz leírást ad a nagy munkalendületnek azokról a mélyenjáró folyamatairól, melyek a szocialista versenyek belső mozgató erejét alkotják.

1929 május 11.

„Právda" 1929 május 22. 114. sz.

Lenin—Sztálin. Párt és pártépítés II. köt. Állami Politikai Kiadó. Moszkva. 1941. 525—527. old. (oroszul).

FORDULAT A MUNKA TERMELÉKENYSÉGE TERÜLETÉN*

(1929 november 7)

Alig kétséges, hogy multévi építőmunkánk egyik legfontosabb, ha ugyan nem legfontosabb ténye az, hogy sikerült *döntő fordulatot* elérnünk a munka termelékenységének területén. Ez a fordulat abban fejeződött ki, hogy a munkásosztály milliós tömegei *alkotó kezdeményezést* és hatalmas *munkalendületet* fejtettek ki a szocialista építés frontján. Ez az elmult év első és legnagyobb *vívmánya*.

A tömegek alkotó kezdeményezésének és munkalendületének kibontakozását három fő vonalon mozdítottuk elő: *a)* a tömegek munkakezdeményezését és munka-aktivitását lebéklyózó bürokratizmus elleni harc vonalán — az *önkritika* útján; *b)* a munkakerülők és a proletár munkafegyelem megszegői elleni harc vonalán — a *szocialista verseny* útján; végül *c)* a termelésben mutatkozó maradiság és tespedés elleni harc vonalán *a megszakítatlan munkahét*** megszervezése útján. Mindennek eredményeképpen nagy sikert értünk el a munka

---

* Sztálin elvtárs „A nagy fordulat éve" c. cikkének I. fejezete.

** *Megszakítatlan munkahét* — a munkaidő olyan beosztása, melynek alapján az üzemek (és hivatalok) mindennap, munkaszünet nélkül dolgoznak; a munkások és alkalmazottak, különböző sorrend szerint, minden ötödik napon kapnak pihenőt. Ez a rendszer azóta feleslegessé vált, megszünt; ma — kevés kivétellel — a dolgozók közös heti munkaszüneti napja a vasárnap. — *Szerk.*

frontján, mely a munkásosztály milliós tömegeinek a munka iránti lelkesedésében s a munka területén való vetélkedésében nyert kifejezést óriási országunk minden szögletében. E siker jelentősége igazán felbecsülhetetlen, mert csakis a milliós tömegek munkalendülete és munkalelkesedése biztosíthatja a munka termelékenységének azt a folytonos növekedését, mely nélkül a szocializmus végleges győzelme a kapitalizmus fölött elképzelhetetlen.

„A munka termelékenysége — mondja Lenin — ez, végeredményben, az új társadalmi rend győzelme szempontjából a legfontosabb, a legfőbb dolog. A kapitalizmus a munka termelékenységének olyan fokát hozta létre, aminőt a hűbériség nem ismert. A kapitalizmust azzal lehet véglegesen legyőzni és azzal fogjuk véglegesen legyőzni, hogy a szocializmus a munkának új, sokkal magasabb termelékenységét hozza létre." (Lenin Művei. XXIV. köt. 342.old.)*

Ebből kiindulva Lenin azt tartja, hogy :

„Át kell hatnia bennünket annak a munka iránti lelkesedésnek, annak a munka-akarásnak, annak a szívósságnak, amelytől most a munkások és parasztok lehető leggyorsabb megmentése, országunk gazdaságának megmentése függ." (Lenin Művei. XXV. köt. 477. old.)

Ez az a feladat, melyet Lenin a párt elé kitűzött.

Az elmult év megmutatta, hogy a párt sikerrel oldja meg ezt a feladatot, eltökélten küzdve le az útjában álló nehézségeket.

Igy áll a helyzet pártunk első fontos multévi vívmányával.

1929 november 7.

---

* *Lenin.* A nagy kezdeményezés. Lásd ebben a kötetben 49. old.

[A MUNKA — BECSÜLET, DICSŐSÉG, ÉRDEM ÉS HŐSIESSÉG DOLGA]*

(1930 június 27)

A párt . . . széleskörű szocialista *versenyt* és tömeges *munkalendületet* szervezett meg a gyárakban és üzemekben. A XVI. pártkonferenciának a versenyről kibocsátott felhívása ezt az ügyet helyes vágányra állította. A rohambrigádok ezt most továbbviszik. A Lenini Komszomol és az általa vezetett munkásifjúság döntő sikerekkel tetőzi be a verseny és a rohammunka ügyét. El kell ismerni, hogy forradalmi ifjúságunknak ebben az ügyben kivételes szerepe volt. Ma már nem férhet kétség ahhoz, hogy építőmunkánknak egyik legfontosabb, ha ugyan nem a legfontosabb ténye a jelen pillanatban a gyárak és üzemek szocialista versenye, száz- meg százezer munkás kölcsönös buzdítása a verseny során elért eredmények közlése útján, az *élmunkásság* széles kifejlődése. Csak a vak nem látja, hogy a tömegek lelkületében, a munkához való viszonyukban óriási fordulat állott be, amely gyáraink és üzemeink arculatát gyökeresen megváltoztatta. Nem is oly régen még hallottunk kijelentéseket a verseny és a rohammunka „mesterkéltségéről" és „célszerűtlenségéről" — ma ezeket a „bölcseket" még gúnyra sem érdemesítik, egyszerűen korukat túlélt „bölcseknek" tekin-

---

* A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja XVI. Kongresszusán, a Központi Bizottság nevében 1930 június 27-én tartott politikai beszámoló II. részének 7. pontjából.

tik őket. Ma verseny és rohammunka kivívott és megszilárdított ügy. Tény, hogy a szocialista verseny legalább kétmillió munkásra terjed ki és a rohambrigádokban egymilliónál több munkás vesz részt.

A munkaversenyben az a legjelentősebb, hogy az embereknek a munkáról való nézeteiben gyökeres fordulatot idéz elő, mert a munkát szégyelnivaló és súlyos teherből, aminek azelőtt tekintették, a *becsület* dolgává, *dicsőség* dolgává, *érdem* és *hősiesség* dolgává változtatja. Ehhez hasonló valami a kapitalista országokban nincs és nem is lehet. Ott náluk, a kapitalistáknál a legkívánatosabb dolog, amely rászolgál a társadalom elismerésére, az, ha valakinek járadéka van, kamatokból él, mentes a munkától, melyet megvetésre méltó foglalkozásnak tekintenek. Nálunk, a Szovjetunióban a legkívánatosabb dolog, amely rászolgál a társadalom elismerésére, az, hogy az emberek a munka hőseivé lehetnek, a rohammunka hőseivé, akiket a dolgozók milliói a tisztelet glóriájával öveznek.

Nem kevésbbé jelentősnek kell tekintenünk a versenyben azt a tényt, hogy kezd terjedni a falun is, meghódítja szovhozainkat és kolhozainkat. Mindenki előtt ismeretesek olyan tények, amelyek a szovhozok és kolhozok milliónyi dolgozóinak igazi munkalelkesedéséről tanuskodnak.

Vajjon ki álmodhatott két évvel ezelőtt a verseny és a rohammunka ilyen sikereiről?

• *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 10. kiad. 393—394. old. (oroszul).

A GAZDASÁGI VEZETŐK FELADATAIRÓL

BESZÉD A SZOCIALISTA IPAR FUNKCIONÁRIUSAINAK ELSŐ ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉN 1931 FEBRUÁR 4-ÉN

Elvtársak! Értekezletük vége felé jár és önök most a határozati javaslatokat fogják megszavazni. Nem kételkedem, hogy egyhangúlag fogadják el őket. Ezekben a határozati javaslatokban — egy kissé ismerem őket — önök jóváhagyják az ipar 1931-es ellenőrző számait és kötelezettséget vállalnak megvalósításukra.

A bolsevik szava — komoly szó. A bolsevikok megszokták, hogy beváltsák adott ígéreteiket. De mit jelent az, hogy kötelezettséget vállalnak az 1931-es ellenőrző számok megvalósítására? Annyit jelent, hogy biztosítani kell az ipari termelés 45 százalékos általános növekedését. Ez pedig igen nagy feladat. Mi több, ez a kötelezettség azt jelenti, hogy önök nemcsak arra tesznek ígéretet, hogy ötéves tervünket négy év alatt megvalósítják — ez már elintézett dolog és ehhez már nem kell semmiféle határozat — *azt jelenti, hogy vállalják, hogy ezt a tervet az ipar alapvető, döntő ágaiban három év leforgása alatt megvalósítják.*

Hogy az értekezlet megígéri az 1931-es terv megvalósítását, az ötéves terv megvalósítását három év alatt — ez jó dolog. De mi okultunk a „keserű tapasztalatokon". Tudjuk, hogy az ígéreteket nem mindig teljesítik. 1930 elején szintén ígéretet kaptunk az évi terv megvalósítására. Akkor 31—32%-kal kellett volna emelni iparunk termelését. De ezt az ígéretet nem

egészen teljesítették: 1930-ban a valóságban 25% volt az ipari termelés növekedése. Fel kell tennünk a kérdést: nem fog-e ugyanez megismétlődni ebben az évben is? Iparunk vezetői, funkcionáriusai most ígéretet tesznek, hogy az ipari termelést 1931-ben 45%-kal fogják emelni. De milyen biztosítékunk van arra, hogy ezt az ígéretet csakugyan teljesítik?

Mi kell ahhoz, hogy az ellenőrző számokat megvalósítsuk, hogy a termelést 45%-kal növeljük, hogy az ötéves tervet nem négy, hanem, az alapvető és döntő területeken, három év alatt megvalósítsuk?

Két alapvető feltétel teljesítése.

Először is meg kell lenniök a reális, vagy, ahogy nálunk mondani szokás, az „objektív" lehetőségeknek.

Másodszor meg kell lennie az akaratnak és a tudásnak, úgy vezetni üzemeinket, hogy ezek a lehetőségek valósággá váljanak.

Megvoltak-e nálunk a mult évben a terv teljes megvalósításának „objektív" lehetőségei? Igen, megvoltak. Ezt kétségbevonhatatlan tények tanusítják. Ezek a tények abban állnak, hogy az ipar a mult év márciusában és áprilisában az előző évhez viszonyítva 31%-kal növekedett. Kérdezzük, miért nem teljesítettük az egész évi tervet? Mi volt az akadály? Mi hiányzott? *Hiányzott a hozzáértés, hogy a meglevő lehetőségeket kihasználjuk. Hiányzott a hozzáértés, hogy helyesen vezessük az üzemeket, a gyárakat, a bányákat.*

Megvolt az első feltétel: a terv végrehajtásának „objektív" lehetőségei. De nem volt meg kellő mértékben a második feltétel: a hozzáértés a termelés vezetéséhez. És éppen azért, mert nem értettünk kellőképpen az üzemek vezetéséhez — éppen azért nem teljesítettük a tervet. 31—32% növekedés helyett csak 25%-ot értünk el.

Persze: 25% *növekedés* nagy dolog. 1930-ban egyetlen kapitalista ország termelése sem *növekedett* és most sem növekszik. Kivétel nélkül minden kapitalista országban erősen *csökken*

a termelés. Ilyen körülmények között a termelés 25%-os *növekedése* — nagy lépés előre. De mi többet adhattunk volna. Megvoltak ehhez az összes szükséges „objektív" feltételek.

Tehát mi biztosítja, hogy ebben az évben nem ismétlődik meg a multévi eset, hogy a tervet teljesen végrehajtjuk, hogy úgy fogjuk kihasználni a meglevő lehetőségeket, ahogyan ki kell őket használni, hogy az önök ígéretei nem maradnak bizonyos mértékben papír-ígéretek?

Az államok történetében, az országok történetében, a hadseregek történetében voltak esetek, amikor megvolt a siker, a győzelem minden lehetősége, de ezek a lehetőségek kihasználatlanul maradtak, mert a vezetők nem vették észre ezeket a lehetőségeket, nem tudták őket kihasználni és a hadseregek vereséget szenvedtek.

Megvannak-e nálunk mindazok a lehetőségek, amelyek az 1931-es ellenőrző számok megvalósításához szükségesek?

Igen, ezek a lehetőségek nálunk megvannak.

Miben állnak ezek a lehetőségek, mi kell ahhoz, hogy ezek a lehetőségek valósággá váljanak?

Mindenekelőtt az kell, hogy az ország elegendő *természeti kinccsel* rendelkezzék: vasérccel, kőszénnel, kőolajjal, gabonával, gyapottal. Megvan-e mindez nálunk? Megvan. Több van, mint akármelyik más országban. Vegyük akár az Urált, ahol a kincseknek olyan választéka van együtt, amilyent egyetlen más országban sem találni. Érc, kőszén, kőolaj, gabona — mi minden van az Urálban! Minden van országunkban, talán az egy kaucsukon kívül. De egy-két év mulva kaucsukunk is lesz. Ebben a tekintetben, természeti kincsek tekintetében, mi teljesen el vagyunk látva. Sőt többünk is van a kelleténél.

Mi kell még?

Kell *olyan hatalom*, amely a nép javára akarja és tudja kihasználni ezt a roppant természeti gazdagságot. Van-e nálunk ilyen hatalom? Van. Igaz, hogy a természeti kincsek kiaknázására irányuló munkánk nem mindig mentes a funkcionáriusok

közti surlódástól. Tavaly például a Szovjethatalom kénytelen volt némi harcot vívni a második kőszén- és fémipari bázis létesítésének kérdése körül, amely bázis nélkül nem fejlődhetünk tovább. De ezeket az akadályokat már leküzdöttük. S a közeljövőben meglesz ez a bázis.

Mi kell még?

Még az kell, hogy ezt a hatalmat a munkások és parasztok milliós tömege *támogassa*. Támogatja-e a milliós tömeg hatalmunkat? Igen, támogatja. Nincs az egész világon egyetlen másik hatalom, amely olyan mértékben élvezné a munkások és parasztok támogatását, mint a Szovjethatalom. Nem hivatkozom a szocialista verseny növekedésének tényeire, az élmunkás-mozgalom növekedésének tényeire, az ipari és pénzügyi terv fokozását célzó tömegmozgalomra. Mindezek közismert tények, amelyek szemmelláthatóan bizonyítják, hogy a milliós tömegek támogatják a Szovjethatalmat.

Mi kell még ahhoz, hogy az 1931-es ellenőrző számokat végrehajtsuk és túlhaladjuk?

Kell még *olyan rendszer*, amely mentes a kapitalizmus gyógyíthatatlan betegségeitől és komoly előnyöket nyujt a kapitalizmussal szemben. Válság, munkanélküliség, pazarlás, a széles tömegek nyomora — ezek a kapitalizmus gyógyíthatatlan betegségei. A mi rendszerünk mentes ezektől a betegségektől, mert a hatalom a mi kezünkben, a munkásosztály kezében van, mert tervgazdaságot folytatunk, tervszerűen halmozzuk fel az erőforrásokat és helyesen osztjuk el őket a népgazdaság ágaiban. Mi mentesek vagyunk a kapitalizmus gyógyíthatatlan betegségeitől. Ebben különbözünk a kapitalizmustól, ez a mi döntő előnyünk a kapitalizmussal szemben. Nézzék csak meg, hogyan akarnak a kapitalisták kijutni a válságból. Maximálisan csökkentik a munkások munkabérét. Maximálisan csökkentik a nyersanyagok és élelmiszerek árát. De nem akarják csak valamennyire is komolyan csökkenteni az ipari termékek árát. Ez azt jelenti, hogy a válságból az áruk

fő fogyasztói rovására, a munkások rovására, a parasztok rovására, a nyersanyagot és élelmiszert termelő országok dolgozóinak rovására akarnak kijutni. A kapitalisták maguk alatt vágják a fát. S a válságból kivezető út helyett az eredmény a válság kimélyülése, újabb feltételek halmozódása, amelyek újabb, még súlyosabb válsághoz vezetnek. A mi előnyünk az, hogy nem ismerünk túltermelési válságokat, hogy nincsenek és nem is lesznek milliószámra munkanélkülijeink, hogy a mi termelésünkben nincsen anarchia, mert tervgazdaságot folytatunk. De ez nem minden. Mi a legkoncentráltabb ipar országa vagyunk. Ez azt jelenti, hogy iparunkat a legjobb technika alapján építhetjük és ennek következtében biztosíthatjuk a munka példátlan termelékenységét, az akkumuláció példátlan ütemét. A multban az volt a gyengénk, hogy ez az ipar szétforgácsolt és apró parasztgazdaságokon alapult. De ez *volt*. Ez most már nincsen. Holnap, talán egy év mulva a világ első országa leszünk a nagyüzemi mezőgazdaság tekintetében. A szovhozok és kolhozok — már pedig ezek nagyüzemi formák — már az idén a felét adták az egész piacra kerülő gabonánknak. Ez pedig azt jelenti, hogy a mi rendszerünk, a szovjetrendszer, olyan lehetőségeket nyujt, amilyenekről semmiféle burzsoá ország mégcsak nem is álmodhat.

Mi kell még ahhoz, hogy hétmérföldes lépésekkel haladjunk előre?

Olyan *párt*, amely eléggé összeforrott és egységes ahhoz, hogy a munkásosztály legjobbjainak erőfeszítéseit *egy pontra* irányítsa és amely eléggé tapasztalt ahhoz, hogy ne hátráljon meg a nehézségek elől és rendszeresen folytasson helyes, forradalmi, bolsevik politikát. Van-e ilyen pártunk? Igen, van. Helyes-e politikája? Igen, helyes, mert komoly sikerei vannak. Ezt most nemcsak a munkásosztály barátai, hanem a munkásosztály ellenségei is elismerik. Nézzék, hogy tajtékzanak és üvöltenek pártunk ellen a közismert „tisztelt" dzsentlmének — Fish Amerikában, Churchill Angliában, Poincaré Francia-

országban. Miért tajtékzanak és miért üvöltenek? Mert pártunk politikája helyes, mert pártunk politikája egyik sikert a másik után aratja.

Ezek, elvtársak, mindazok a lehetőségek, amelyek megkönnyítik számunkra az 1931-es ellenőrző számok megvalósítását, amelyek lehetővé teszik nekünk, hogy az ötéves tervet négy év alatt, a döntő területeken pedig már három év alatt végrehajtsuk.

Ilyenformán a terv végrehajtásának első feltétele — az „objektív" lehetőségek — megvannak nálunk.

Megvan-e a második feltétel, a lehetőségek kihasználásának feltétele?

Más szavakkal, megvan-e nálunk a gyárak, üzemek, bányák helyes vezetése? Minden rendben van-e ezen a vonalon?

Sajnos, itt nincs minden rendben. S nekünk, mint bolsevikoknak, ezt nyiltan és egyenesen meg kell mondanunk.

Mit jelent a termelés vezetése? Nálunk nem mindig nézik bolsevik módon az üzemek vezetésének kérdését. Nálunk nem ritkán azt gondolják, hogy vezetni annyi, mint papírokat aláírni. Ez szomorú, de tény. Néha önkénytelenül Scsedrin bürokratáira gondol az ember. Emlékeznek rá, hogyan oktatta az ifjú bürokratát felesége: ne törd a fejed a tudományon, ne tanulmányozd az ügyet, ezzel foglalkozzanak mások, ez nem a te dolgod — a te dolgod, hogy vezess, hogy papírokat írj alá. Szégyenünkre el kell ismerni, hogy köztünk, bolsevikok közt is szép számmal akadnak olyanok, akik úgy vezetnek, hogy papírokat írnak alá. Hogy az ügyet tanulmányoznák, elsajátítanák a technikát, hogy úrrá lennének a dolgon — erről szó sincs.

Hogyan eshetett meg, hogy mi, bolsevikok, akik három forradalmat harcoltunk végig, akik a kemény polgárháborúból győztesen kerültünk ki, akik megoldottuk az ipar létrehozásának roppant feladatát, akik a parasztságot a szocializmus útjára térítettük — hogyan eshetett meg, hogy a termelés vezetése ügyében meghátrálunk a papiros előtt?

Ennek az az oka, hogy könnyebb egy papirost aláírni, mint a termelést vezetni. És sok gazdasági vezető a legkisebb ellenállásnak ezen a vonalán haladt. Hibásak vagyunk ebben mi is, a központ. Vagy tíz évvel ezelőtt kiadtuk a jelszót: „Mivel a kommunisták még nem értenek kellőképpen a termelés technikájához, mivel az ipar igazgatását még meg kell tanulniok, hadd vezessék a termelést a régi technikusok és mérnökök, a szakemberek; ti kommunisták pedig ne avatkozzatok a dolog technikai részébe, de, bár nem avatkoztok bele, szünet nélkül tanulmányozzátok a technikát, tanulmányozzátok a termelés vezetésének tudományát, hogy később, a hozzánk hű szakemberekkel együtt, a termelés igazi vezetőivé, igazi uraivá váljatok". Ez volt a jelszó. De mi történt a valóságban? Ennek a tételnek a második részét sutbadobták, mert tanulni nehezebb, mint papirosokat aláírni, a tétel első részét pedig ellaposították s a benemavatkozást úgy magyarázták, hogy lemondtak a termelési technika tanulmányozásáról. Így a dologból sületlenség, káros és veszedelmes sületlenség lett és minél hamarabb szabadulunk ettől a sületlenségtől, annál jobb.

Maga az élet nem egyszer jelezte, hogy ebben a tekintetben bajok vannak. Az első jeladás a sahti ügy volt. A sahti ügy megmutatta, hogy a pártszervezetekben és a szakszervezetekben nem volt meg kellő mértékben a forradalmi éberség. Megmutatta, hogy gazdasági vezetőink botrányosan elmaradtak technikai tekintetben, hogy egyes régi mérnökök és technikusok, azáltal, hogy ellenőrzés nélkül dolgoznak, könnyebben siklanak le a kártevés útjára, annál is inkább, mert az ellenség külföldről szüntelenül megkörnyékezi őket „ajánlataival". A második jeladás az „Ipar-párt" pöre.

Persze, hogy a kártevés bázisa az osztályharc. Persze, hogy az osztályellenség eszeveszett ellenállást fejt ki a szocialista előnyomulással szemben. De ez egymagában nem elegendő ahhoz, hogy megmagyarázzuk a kártevés ilyen buja kivirágzását.

Hogyan eshetett meg, hogy a kártevés ilyen széles méreteket öltött? Ki a hibás? Mi vagyunk a hibásak. Ha máskép szerveztük volna meg a gazdaság vezetését, ha jóval előbb tértünk volna át a dolgok technikájának tanulmányozására, ha a technikát elsajátítottuk volna, ha gyakrabban és értelmesen avatkoztunk volna a gazdaság vezetésébe, akkor a kártevőknek nem lett volna módjukban ennyit ártani.

Szakemberekké, az üzemek uraivá kell válnunk sajátmagunknak, figyelmünket a technikai ismeretek felé kell fordítanunk — ebbe az irányba terelt bennünket az élet. De sem az első, sem a második jeladás nem hozta még meg a szükséges fordulatot. Itt az ideje, régen itt az ideje annak, hogy arccal a technika felé forduljunk. Ideje, hogy sutbadobjuk a technikába való benemavatkozás régi, elavult jelszavát és hogy mi magunk váljunk specialistákká, szakértőkké, a legteljesebb értelemben üzemeink uraivá.

Gyakran kérdik tőlünk, hogy miért nincs nálunk egyéni vezetés? Nincs és nem is lesz, amíg a technikát el nem sajátítottuk. Amíg köztünk, bolsevikok között, nem lesz elegendő ember, aki jól ismeri a technikát, a gazdaság, a pénzügy kérdéseit, addig nem lesz nálunk igazi egyéni vezetés. Irhatunk akárhány határozatot, esküdözhetünk életre-halálra, de ha nem fogjuk elsajátítani az üzemek, gyárak, bányák technikáját, gazdaságát, pénzügyét — mindez semmit sem ér és egyéni vezetés nem lesz.

Az tehát a feladatunk, hogy mi magunk sajátítsuk el a technikát, hogy magunk legyünk üzemeink uraivá. Csak ez a biztosítéka annak, hogy terveinket maradéktalanul teljesítsük és megvalósítsuk az egyéni vezetést.

Ez, persze, nem könnyű dolog, de teljességgel meg lehet vele birkózni. A tudomány, a technikai tapasztalatok, ismeretek — mindez olyan dolog, amit meg lehet szerezni. Ma még hiányoznak, de holnap meglesznek. A fődolog itt, hogy meg legyen bennünk a technika elsajátításához, a termelés tudományának

elsajátításához szükséges szenvedélyes bolsevik akarat. Szenvedélyes akarással mindent el lehet érni, minden akadályt le lehet küzdeni.

Néha azt kérdezik, nem lehetne-e az ütemet valamivel lassítani, haladásunkat valamennyire fékezni? Nem, elvtársak, nem lehet! Az ütemet lassítani nem lehet! Ellenkezőleg, erőnktől telhetőleg és a lehetőségekhez képest gyorsítani kell. Ezt megkövetelik tőlünk a Szovjetunió munkásaival és parasztjaival szemben vállalt kötelezettségeink. Ezt követelik tőlünk az egész világ munkásosztályával szemben vállalt kötelezettségeink.

A tempót fékezni annyit jelent, mint elmaradni. Aki elmarad, azt verik. Mi pedig nem akarjuk, hogy bennünket verjenek. Nem, mi nem akarjuk! A régi Oroszország történelme többek között abból áll, hogy az országot szüntelenül verték elmaradottságáért. Verték a mongol kánok. Verték a török bégek. Verték a svéd feudális urak. Verték a lengyel meg a litván földesurak. Verték az angol meg a francia kapitalisták. Verték a japán bárók. Mindenki verte — elmaradottsága miatt. Katonai elmaradottsága miatt, kulturális elmaradottsága miatt, állami elmaradottsága miatt, ipari elmaradottsága miatt, mezőgazdasági elmaradottsága miatt. Verték, mert ez jövedelmező volt és mert büntetlenül verhették. Emlékezzünk a forradalomelőtti költő szavaira: „Szegény is, dús is, hatalmas is, erőtlen is vagy te, édesanyánk, Oroszország". Ezek az urak jól megtanulták a régi költő szavait. Verték Oroszországot: „te dús vagy" — mondották, tehát dúskálódhatunk benned. Verték Oroszországot: „te szegény és erőtlen vagy" — mondották, tehát büntetlenül verhetünk és fosztogathatunk. Ilyen már a kizsákmányolók törvénye — verni azokat, akik elmaradnak és akik gyengék. A kapitalizmus farkasainak törvénye. Elmaradtál, gyenge vagy — tehát nincs igazad, tehát verhetünk és leigázhatunk. Hatalmas vagy — tehát igazad van, tehát óvakodnunk kell tőled.

Ezért nem szabad többé elmaradnunk.

A multban nem volt hazánk és nem is lehetett. De most, hogy megdöntöttük a kapitalizmust és a munkások vannak nálunk hatalmon — most van hazánk és védeni fogjuk függetlenségét. Azt akarjuk talán, hogy szocialista hazánkat leverjék, hogy elveszítse függetlenségét? De ha ezt nem akarjuk, akkor a legrövidebb időn belül meg kell szüntetni elmaradottságát és valódi bolsevik tempóban fel kell építeni szocialista gazdaságát. Más út nincs. Ezért mondotta Lenin az Októberi Forradalom idején: „Vagy meghalunk, vagy elérjük és túlszárnyaljuk a legelőrehaladottabb kapitalista országokat".

Mi a gazdasági téren vezető országok mögött 50—100 évvel elmaradtunk. Ezt a távolságot be kell futnunk tíz év alatt. Vagy meg tudjuk ezt tenni, vagy agyonnyomnak bennünket.

Ezt rójják ránk azok a kötelezettségek, amelyeket a Szovjetunió munkásaival és parasztjaival szemben vállaltunk.

De vannak még más, komolyabb és fontosabb kötelezettségeink is. Ezek a világproletariátussal szemben vállalt kötelezettségek. Ezek a kötelezettségek egybeesnek az előbbi kötelezettségekkel. De mi magasabb polcra helyezzük őket. A Szovjetunió munkásosztálya a világ munkásosztályának egy része. Nemcsak a Szovjetunió munkásosztálya juttatott bennünket győzelemre, hanem a világ munkásosztályának támogatása is. E támogatás nélkül már régen szétmarcangoltak volna bennünket. Mondják, hogy országunk a világ proletariátusának rohambrigádja. Jól mondják. De ez a legkomolyabb kötelezettségeket rója ránk. Miért támogat bennünket a nemzetközi proletariátus, mivel érdemeltük ki támogatását? Azzal, hogy elsőnek vetettük magunkat a harcba a kapitalizmus ellen, elsőnek teremtettük meg a munkáshatalmat, elsőnek fogtunk hozzá a szocializmus építéséhez. Azzal, hogy belefogtunk egy olyan dologba, amely, ha sikerül, felforgatja az egész világot és felszabadítja az egész munkásosztályt. De mi kell a sikerhez? Elmaradottságunk megszüntetése, erős, bolsevik építési lendület. Úgy kell előre-

haladnunk, hogy az egész világ munkásosztálya reánk mutasson és azt mondhassa: ez az én élcsapatom, ez az én rohambrigádom, ez az én munkáshatalmam, ez az én hazám — jól csinálják a maguk dolgát, a mi dolgunkat. Támogassuk hát őket a kapitalisták ellen és lobbantsuk lángra a világforradalmat. Kell-e igazolnunk a világ munkásosztályának reményeit? Kell-e teljesítenünk az irányában vállalt kötelezettségeket? Igen, kell, ha nem akarunk végérvényesen szégyent vallani.

Ezek belső és nemzetközi kötelezettségeink.

Látnivaló, hogy ezek a kötelezettségek parancsolóan követelik a fejlődés bolsevik lendületét.

Nem mondom, hogy ezekben az években semmit sem tettünk a gazdaság vezetése tekintetében. Tettünk egyet-mást, sőt igen sokat. A háborúelőttihez képest kétszeresére emeltük az ipar termelését. Megteremtettük a világ legnagyobb üzemű mezőgazdasági termelését. De még többet tehettünk volna, ha ez alatt az idő alatt igyekeztünk volna igazában elsajátítani a termelés ismeretét, a termelés technikáját, pénzügyi és gazdasági kérdéseit.

Legfeljebb tíz év alatt kell befutnunk azt a távolságot, amellyel elmaradtunk a kapitalizmus vezető országai mögött. Ennek elérésére megvan minden „objektív" lehetőségünk. Csak a hozzáértés hiányzik ennek a lehetőségnek igazi kihasználásához. Ez pedig tőlünk függ. *Kizárólag* tőlünk! Itt az ideje, hogy megtanuljuk, hogyan kell ezt a lehetőséget kihasználni. Itt az ideje, hogy véget vessünk a termelésbe való benemavatkozás rothadt álláspontjának. Itt az ideje, hogy elsajátítsunk egy más, új, a jelen periódusnak megfelelő álláspontot: azt, hogy mindenbe be kell avatkozni. Ha gyárigazgató vagy — avatkozz be minden ügybe, hatolj be mindenbe, semmit figyelmen kívül ne hagyj, tanulj és egyre tanulj. A bolsevikoknak el kell sajátítaniok a technikát. Itt az ideje, hogy a bolsevikok maguk specialistákká váljanak. Az újjáépítés időszakában minden a technikától függ. És az a gazdasági vezető, aki nem

óhajtja a technikát tanulmányozni, a technikát elsajátítani — paprikajancsi, de nem gazdasági vezető.

Mondják, hogy nehéz a technikát elsajátítani. Nem igaz! Nincs az a vár, melyet a bolsevikok ne tudnának bevenni. Megoldottuk a legnehezebb feladatok egész sorát. Megdöntöttük a kapitalizmust. Megragadtuk a hatalmat. Felépítettük a nagyüzemű szocialista ipart. A középparasztot a szocializmus útjára térítettük. Az építés szempontjából a legfontosabbat már megtettük. Kevés maradt hátra: megtanulni a technikát, elsajátítani a tudományt. S ha ezt megtesszük, olyan ütemben fogunk haladni, amilyenről ma álmodni sem merünk. És meg is tesszük ezt, ha igazán akarjuk!

Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1949. 388—397. old.

ÚJ HELYZET — ÚJ FELADATOK A GAZDASÁGI ÉPITŐMUNKÁBAN

BESZÉD A GAZDASÁGI VEZETŐK ÉRTEKEZLETÉN 1931 JÚNIUS 23-ÁN

Elvtársak! Az értekezlet anyagából látható, hogy iparunk az előirányzott tervek megvalósítása szempontjából meglehetősen tarka képet mutat. Vannak iparágak, amelyek az elmúlt öt hónapban a tavalyi évhez viszonyítva 40—50 százalékos növekedést értek el. Vannak iparágak, ahol a növekedés nem nagyobb 20—30 százaléknál. Végül vannak egyes iparágak, amelyeknél a növekedés csak minimális, nem nagyobb 6—10 százaléknál, vagy még annyi sem. Az utóbbiak közé kell sorolnunk a szénipart és a vasipart. A kép, mint látható, tarka.

Mi e tarkaság magyarázata? Mi az oka annak, hogy egyes iparágaink elmaradnak? Mi az oka annak, hogy egyes iparágaink mindössze 20—25 százalékos növekedést érnek el, a szénipar meg a vas- és acélgyártás pedig még kisebbet, úgyhogy a többi iparág mögött kullog?

Oka ennek az, hogy az utóbbi időben az ipar fejlődésének feltételei gyökeresen megváltoztak, új helyzet állt elő, mely a vezetésnek új módszereit követeli meg, egyes gazdasági funkcionáriusaink azonban, ahelyett, hogy munkájuk módszereit megváltoztatnák, továbbra is a régi módon folytatják munkájukat. A dolog veleje tehát az, hogy az ipar fejlődésének új feltételei újfajtájú munkát követelnek meg, egyes gazdasági funkcionáriusaink azonban ezt nem értik, nem látják, hogy ma másképp kell vezetni, mint eddig.

Ez az oka egyes iparágaink elmaradásának.

Melyek iparunk fejlődésének ezek az új feltételei? Honnan bukkantak elő?

Ilyen új feltétel van legalább is hat.

Vegyük sorra ezeket a feltételeket.

I

A munkaerő

Mindenekelőtt arról van szó, hogy az iparvállalatokat el kell látni *munkaerővel*. Azelőtt a munkások rendszerint maguk mentek a gyárakba, úgyhogy ezen a téren, hogy úgy mondjuk, a dolog magától ment. Ez annak volt a következménye, hogy volt munkanélküliség, a falun rétegeződés ment végbe, nyomor uralkodott, az embereket az éhség veszedelme fenyegette, az kergette őket a faluból a városba. Emlékeznek a kifejezésre: „A muzsik menekülése a faluból a városba"? Mi késztette a parasztot, hogy a faluból a városba meneküljön? Az éhség veszedelme, a munkanélküliség, az a körülmény, hogy a falu mostoha volt a paraszthoz, úgyhogy a paraszt szívesen menekült akár a pokolba is, csakhogy valamilyen munkát kapjon.

Ez, vagy majdnem ez volt nálunk a helyzet a közelmultban.

Mondhatjuk-e, hogy ma pontosan ugyanez nálunk a helyzet? Nem, ezt nem lehet mondani. Ellenkezőleg, a helyzet most gyökeresen megváltozott. És éppen azért, mert a helyzet megváltozott, a munkaerő nálunk többé nem megy magától az üzemekbe. De hát mi változott meg tulajdonképpen ez alatt az idő alatt? Először, megszüntettük a munkanélküliséget, vagyis megsemmisítettük azt az erőt, amely nyomást gyakorolt a „munkapiacra". Másodszor, radikálisan megszüntettük a falu rétegekre tagozódását — vagyis megszüntettük azt a tömegnyomort, mely a parasztot a faluból a városba kergette. Végül, a traktorok és mezőgazdasági gépek tízezreivel láttuk el a falut,

megsemmisítettük a kulákot, kolhozokat szerveztünk és megadtuk a parasztnak a lehetőséget arra, hogy emberi módon éljen és dolgozzon. Ma már nem lehet azt mondani, hogy a falu mostohája a parasztnak. És éppen ezért, mert a falu nem mostoha többé, a paraszt nem egykönnyen válik meg a falujától; s híre-hamva se maradt nálunk sem a „muzsik menekülésének a faluból a városba", sem a munkaerő magától való özönlésének.

Amint látjuk, ma teljesen új helyzettel és az iparvállalatok munkaerő-ellátása szempontjából új viszonyokkal van dolgunk.

Mi következik ebből?

Ebből, először, az következik, hogy nem számíthatunk többé arra, hogy a munkaerő csak úgy magától özönlik hozzánk. Ez azt jelenti, hogy a dolgoknak szabad folyást engedő „politikáról" át kell térnünk arra a politikára, mely az ipar számára a munkásokat *szervezett úton* toborozza. Ennek viszont csak egy útja van — a gazdasági szervezeteknek szerződést kell kötniök a kolhozokkal és kolhozparasztokkal. Önök tudják, hogy egyes gazdasági szervezetek és kolhozok már csakugyan rátértek erre az útra s a tapasztalat megmutatta, hogy az ilyen szerződések kötése komoly eredményeket hoz a kolhozok számára és az ipari üzemek számára is.

Ebből, másodszor, az következik, hogy haladéktalanul át kell térnünk a legnehezebb munkafolyamatok *mechanizálására*, a leggyorsabb ütemben és mindenütt (az erdőipar, az építkezés, a szénipar, a vasúti be- és kirakodás, a szállításügy, a vasgyártás stb. terén). Ez persze nem jelenti azt, hogy a kézi munkát sutba kell dobni. Ellenkezőleg, a kézi munka a termelésben még sokáig komoly szerepet fog játszani. De ez azt jelenti, hogy a munkafolyamatok mechanizálása az a számunkra *új* és *döntő* erő, mely nélkül az előirányzott ütemet és a termelés új méreteit betartanunk lehetetlen.

Szép számmal vannak még olyan gazdasági funkcionáriusaink, akik „nem hisznek" sem a mechanizálásban, sem

a kolhozokkal kötött szerződésekben. Ezek azok a funkcionáriusok, akik nem értik az új helyzetet, nem akarnak új módszerekkel dolgozni és visszasóhajtozzák a „régi jó időket", amikor a munkaerő még „magától jött" az üzemekbe. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen funkcionáriusok olyan messze vannak a gazdasági építőmunkának azoktól az új feladataitól, melyeket az új helyzet ró ránk, mint az ég a földtől. Ezek az emberek nyilvánvalóan azt hiszik, hogy a munkaerő körüli nehézségek véletlen jelenségek, hogy a munkaerőhiány majd csak úgy magától eltűnik, hogy úgy mondjam, a dolgok szabad folyása során. Ez, elvtársak, tévedés. A munkaerő körüli nehézségek nem tűnhetnek el csak úgy maguktól. Eltűnésük csak saját erőfeszítésünk eredménye lehet.

Tehát: *szervezett úton toborozni a munkaerőt a kolhozokkal kötendő szerződések segítségével és mechanizálni a munkát* — ez a feladat.

Így vagyunk iparunk fejlődésének első új feltételével. Térjünk át a második feltétel kérdésére.

II

A munkabér

Az imént arról szóltam, hogy a munkásokat iparvállalataink számára szervezetten kell toboroznunk. De a munkások toborzásával még nem tettünk meg mindent. Ahhoz, hogy üzemeink számára a munkaerőt biztosítsuk, el kell érnünk azt, hogy a munkásokat az iparágakhoz kössük és az egyes iparvállalatok munkásállományát többé-kevésbbé állandósítsuk. Aligha szorul bizonyításra, hogy ha a munkásállomány nem állandó, ha nem olyan munkásokból áll, akik a termelés technikáját többékevésbbé már elsajátították és az új gépekhez hozzászoktak — lehetetlen előrehaladnunk, lehetetlen a termelési terveket megvalósítanunk. Ellenkező esetben a munkásokat minden alkalommal újra kellene betanítanunk, az idő felét betanításukra

kellene fordítanunk, ahelyett, hogy ezt az időt a termelés számára használnánk ki. No és hogy áll ma nálunk a helyzet a valóságban? Mondhatjuk-e azt, hogy nálunk a munkásállomány az üzemekben többé-kevésbbé állandó? Nem, sajnos, ezt nem mondhatjuk. Ellenkezőleg, az üzemekben nálunk még mindíg megvan a munkaerő úgynevezett *hullámzása*. Tovább megyek: egész sor üzemben a munkaerő hullámzása nemcsak, hogy nincsen eltűnőben, hanem ellenkezőleg: nő és fokozódik. Mindenesetre kevés olyan iparvállalatot találunk, melynek munkásállománya ne változnék félévenként, sőt esetleg negyedévenként, legalább 30—40 százalékban.

Azelőtt, az ipar helyreállításának időszakában, mikor technikai felszerelésünk nem volt bonyolult, a termelés méretei pedig nem voltak nagyok — úgy-ahogy még „tűrni" lehetett a munkaerő úgynevezett hullámzását. Ma — más a helyzet. Ma a helyzet gyökeresen megváltozott. Ma, a szélesen kibontakozó újjáalakítás időszakában, amikor a termelés gigászi méreteket öltött, technikai felszerelésünk pedig a végletekig bonyolult lett — a munkaerő hullámzása a termelésnek valóságos csapásává lett, amely dezorganizálja üzemeinket. Tovább „tűrni" a munkaerő hullámzását, ez annyit jelent, mint iparunkat tönkretenni, a termelési tervek megvalósítását lehetetlenné tenni, aláásni annak lehetőségét, hogy a termelés minőségét megjavítsuk.

Mi az oka a munkaerő hullámzásának?

A munkabér helytelen rendszere, a fizetési tarifák rendszerének helytelensége, a „baloldalias" egyenlősdi a munkabérek terén. A vállalatok egész sorában a fizetési tarifák úgy vannak nálunk megállapítva, hogy a különbség szakmunka és nem-szakképzett munka, nehéz és könnyű munka között majdnem teljesen eltűnik. Az egyenlősdi odavezet, hogy a tanulatlan munkás nincs érdekelve abban, hogy szakmunkás váljék belőle és ilymódon meg van fosztva az előrehaladás perspektívájától, és emiatt az üzemben „nyaralónak" érzi magát, aki csak ideig-

lenesen dolgozik, csak azért, hogy „keressen egy kis pénzt" és aztán továbbálljon „szerencsét próbálni" valahová máshova. Az egyenlősdi odavezet, hogy a képzett munkás kénytelen egyik üzemből a másikba átmenni mindaddig, amíg végre olyan üzemre nem akad, ahol kellőképpen tudják értékelni a képzett munkást.

Ez az oka az üzemből üzembe való „általános vándorlásnak", a munkaerő hullámzásának.

Ahhoz, hogy ezt a bajt kiküszöböljük, meg kell szüntetnünk az egyenlősdit és el kell vetni az elavult tarifarendszert. Ahhoz, hogy ezt a bajt kiküszöböljük, olyan tarifarendszert kell megszerveznünk, amely számol a nem-szakképzett munka és a szakmunka, a nehéz és a könnyű munka közti különbséggel. Nem szabad tűrnünk, hogy a vasiparban egy képzett vasmunkás ugyanannyi fizetést kapjon, mint az, aki a padlót söpri. Nem szabad tűrnünk, hogy a vasútnál a mozdonyvezető ugyanannyit keressen, mint az írnok. Marx és Lenin azt mondják, hogy a szakmunka és nem-szakképzett munka közti különbség még a szocializmusban is meglesz, még az osztályok megszüntetése után is, hogy ennek a különbségnek csak a kommunizmusban kell eltűnnie és hogy ennek következtében a „munkabért" még a szocializmusban is a munka arányában, nem pedig a szükségletek arányában kell fizetni. Egyenlősdit játszó gazdasági és szakszervezeti funkcionáriusaink azonban ezzel nem értenek egyet, ők feltételezik, hogy ez a különbség a mi szovjetrendszerünkben már eltűnt. Kinek van igaza: Marxnak és Leninnek, vagy az egyenlősítőknek? Fel kell tételeznünk, hogy Marxnak és Leninnek van igaza. Ebből azonban az következik, hogy aki ma a tarifarendszert az egyenlősdi „elveire" építi fel, számításon kívül hagyva a szakmunka és nem-szakképzett munka közti különbséget, az szakít a marxizmussal, szakít a leninizmussal.

Minden iparágnak, minden iparvállalatnak, minden műhelynek megvan a maga, többé-kevésbbé szakképzett munká-

sokból álló vezető csoportja. Mindenekelőtt és főképpen ezeket a vezető csoportokat kell lekötnünk a termelésben, ha valóban biztosítani akarjuk az üzemek munkásállományának állandóságát. Ők, ezek a vezető munkáscsoportok alkotják a termelés fő láncszemét. Ezeket a munkásokat a vállalat számára, a műhely számára lekötni — annyit jelent, mint lekötni az egész munkásállományt, alapjában megakadályozni a munkaerő hullámzását. De hogyan köthetjük le őket a vállalat számára? Lekötni őket csakis úgy lehet, ha előléptetjük őket, ha emeljük munkabérük színvonalát, ha olyan munkabérrendszert vezetünk be, amely megadja a munkás képzettségének azt, ami annak jár. És mit jelent az, hogy elő kell léptetni a munkásokat és fel kell emelni munkabérük színvonalát? Ez, minden mástól eltekintve, azt jelenti, hogy perspektívát kell nyitnunk a nem-szakképzett munkások számára, sarkalnunk kell őket arra, hogy előre menjenek, hogy felküzdjék magukat a szakmunkások sorába. Önök tudják, hogy nekünk ma a szakmunkások százezreire és millióira van szükségünk. De ahhoz, hogy szakmunkásokat teremtsünk, ösztökélnünk kell a tanulatlan munkásokat, perspektívát kell nyitnunk nekik az előrehaladásra, az emelkedésre. És mennél bátrabban térünk rá erre az útra, annál jobb, mert ez a legfőbb eszköz a munkaerő hullámzásának megszüntetésére. Takarékoskodni ezen a téren azt jelenti, hogy bűnt követünk el, hogy szocialista iparunk érdekei ellen cselekszünk.

De ez még nem minden.

Ahhoz, hogy a munkásokat a vállalat számára lekössük, szükség van még a munkások ellátásának és lakásviszonyainak további megjavítására is. Tagadhatatlan, hogy a lakásépítés és a munkások ellátása terén az utóbbi évek alatt nem keveset tettünk. De az, amit eddig tettünk, egyáltalán nem elég még ahhoz, hogy a munkások gyorsan növekvő szükségleteit kielégítsük. Nem szabad arra hivatkozni, hogy azelőtt kevesebb lakás volt, mint ma, s hogy ennek következtében megelégedhetünk a

már elért eredményekkel. S arra sem szabad hivatkozni, hogy azelőtt a munkások ellátása sokkal rosszabb volt, mint ma, s hogy ennek következtében megelégedhetünk a fennálló helyzettel. Csak rothadt és keresztül-kasul megzápult emberek vigasztalhatják magukat a multra való hivatkozással. Nem a multból kell kiindulni, hanem a munkások jelenlegi növekvő szükségleteiből. Meg kell érteni, hogy a munkások életviszonyai nálunk gyökeresen megváltoztak. Ma a munkás nem az, aki azelőtt volt. A mai munkás, a mi szovjet munkásunk, úgy akar élni, hogy minden anyagi és kulturális szükségletét kielégíthesse, az élelemmel való ellátás terén is, a lakás terén is, kulturális és minden egyéb különféle szükségletének biztosítása terén is. Neki joga van erre, mi pedig kötelesek vagyunk biztosítani számára ezeket a feltételeket. Igaz, a mi munkásunk nem szenved a munkanélküliségtől, szabad a kapitalizmus jármától, nem rabszolga többé, hanem a maga gazdája. De ez még kevés. A mi munkásunk összes anyagi és kulturális szükségleteinek biztosítását követeli és mi kötelesek vagyunk teljesíteni ezt a követelést. Ne felejtsük el, hogy mi magunk is bizonyos követelésekkel lépünk fel ma a munkássággal szemben — munkafegyelmet követelünk tőle, megfeszített munkát, részvételt a munkaversenyben, rohammunkát. Ne felejtsük el, hogy a munkások óriási többsége nagy lelkesedéssel fogadta a Szovjethatalomnak ezeket a követeléseit és hősiesen teljesíti azokat. Ezért ne csodálkozzanak, ha a munkások, akik a Szovjethatalom követeléseit megvalósítják, a maguk részéről szintén követelik a Szovjethatalomtól, hogy az is teljesítse kötelezettségeit a munkások anyagi és kulturális helyzetének megjavítása terén.

Tehát: *megszüntetni a munkaerő hullámzását, megszüntetni az egyenlősdit, helyesen szervezni meg a munkabérek ügyét, javítani a munkások mindennapi életviszonyait* — ez a feladat.

Igy vagyunk iparunk fejlődésének második új feltételével.

Térjunk át a harmadik feltétel kérdésére.

III

A munka megszervezése

Fentebb annak szükségességéről beszéltem, hogy a munkaerő hullámzását meg kell szüntetnünk s a munkásokat le kell kötnünk az iparvállalatok számára. De a munkások lekötésével a dolog még nincs elintézve. Nem elég elérni azt, hogy a hullámzás megszűnjék. A munkások számára még olyan munkaviszonyokat is kell teremteni, amelyek megadják nekik a lehetőséget arra, hogy eredményesen dolgozzanak, emeljék a munka termelékenységét, javítsák a termelés minőségét. A munkát tehát az üzemekben úgy kell megszervezni, hogy termelékenysége hónapról-hónapra, évnegyedről-évnegyedre emelkedjék.

Mondhatjuk-e azt, hogy a munka tényleges szervezettsége üzemeinkben jelenleg megfelel a termelés korszerű követelményeinek? Ezt, sajnos, nem mondhatjuk. Mindenesetre egész sor olyan üzemünk van még, ahol a munka megszervezése terén nagyon rossz a helyzet, ahol a munkában rend és összhang helyett rendetlenség és zűrzavar honol, ahol a munkáért való felelősség helyett teljes felelőtlenség és *az egyéni felelősség hiánya* uralkodik.

Mi ez: az egyéni felelősség hiánya? Az egyéni felelősség hiánya az, amikor az emberek egyáltalán nem éreznek felelősséget a rájuk bízott munkáért, nem éreznek felelősséget a gépekért, munkapadokért, munkaszerszámokért. Érthető, hogy ha hiányzik az egyéni felelősség, akkor szó sem lehet a munka termelékenységének némileg is komoly emelkedéséről, a termelés minőségének javításáról, a gépek, munkapadok, szerszámok kíméletes kezeléséről. Önök tudják, hogy mire vezetett az egyéni felelősség hiánya a vasútnál. Ugyanolyan eredményekre vezet az iparban is. A vasúton megszüntettük az egyéni felelősség hiányát és megjavítottuk a vasút munkáját. Ugyanezt kell tennünk az iparban is, hogy munkáját magasabb színvonalra emeljük.

Azelőtt valahogy még csak „meglehettünk" a munkának azzal a helytelen szervezésével, amely békén megfér az egyéni felelősség hiányával és annak hiányával, hogy minden ember bizonyos meghatározott konkrét munkáért viselje a felelősséget. Ma a dolog másként áll. Ma a helyzet egészen más. Ma, amikor a termelés roppant méreteket ölt és üzemóriásaink vannak, az egyéni felelősség hiánya olyan ostora az iparnak, amely összes termelési és szervezeti eredményeinket az üzemekben veszéllyel fenyegeti.

Hogyan verhetett gyökeret üzemeink egész sorában az egyéni felelősség hiánya? Úgy hatolt be üzemeinkbe, mint a megszakítatlan* munkahét törvénytelen kísérője. Helytelen volna azt mondani, hogy a megszakítatlan munkahét okvetlenül magával vonja a termelésben az egyéni felelősség hiányát. A munka helyes megszervezése mellett, annak megszervezése mellett, hogy minden ember meghatározott munkáért feleljen, olyan rendszer mellett, mely az egyes gépekhez és munkapadokhoz meghatározott munkáscsoportokat köt le, a váltásoknak olyan módon való helyes megszervezése mellett, hogy egyik csoport se legyen rosszabb a másiknál minőség és képzettség tekintetében — ilyen feltételek mellett a megszakítatlan munkahét a munka termelékenységének óriási növekedéséhez, a munka minőségének javításához, az egyéni felelősség hiányának kiirtásához vezet. Igy áll a dolog például a vasútnál, ahol ma megvan a megszakítatlan munkahét, az egyéni felelősség hiánya ellenben nincs meg többé. Mondhatjuk-e azt, hogy iparvállalatainkban ugyanilyen kedvező a helyzet a megszakítatlan munkahét tekintetében? Ezt, sajnos, nem mondhatjuk. A dolog úgy áll, hogy egész sor üzemben túlságosan sietve tértek át a megszakítatlan munkahétre, anélkül, hogy gondoskodtak volna a megfelelő előfeltételekről, anélkül, hogy kellőkép megszervezték

* Lásd a jegyzetet ebben a kötetben 87. old.

volna a váltásokat úgy, hogy azok minőség és képzettség szempontjából többé-kevésbbé egyenlő értékűek legyenek, anélkül, hogy megszervezték volna minden egyes embernek felelősségét valamely meghatározott konkrét munkáért. Ez pedig arra vezetett, hogy a megszakítatlan munkahétből, melyet az ösztönösségnek szolgáltattak ki, az egyéni felelősség hiánya lett. Ennek eredményeképpen egész sor üzemünkben a papíron, szóban megszakítatlan munkahét van, nem-papíron pedig, a valóságban — az egyéni felelősség hiánya. Az eredmény — a munkáért való felelősségérzet hiánya, a gépek nemtörődöm kezelése, a munkapadok tömeges megrongálása, a munka termelékenységének emelése iránti közöny. Nem hiába mondják a munkások: „mi emelnénk a munka termelékenységét és javítanánk a dolgok állását, de ki becsüli meg a munkánkat, mikor senki sem felel semmiért?"

Ebből következik, hogy egyes elvtársaink egyes helyeken elsiették a megszakítatlan munkahét bevezetését és elsietve a dolgot, eltorzították a megszakítatlan munkahetet, abból az egyéni felelősség hiányát csinálták. Annak, hogy ezt a helyzetet megszüntessük és az egyéni felelősség hiányát kiküszöböljük, két útja van. Vagy meg kell változtatni a megszakítatlan munkahét alkalmazásának feltételeit, úgy, hogy ne váljék a megszakítatlan munkahétből a személyes felelősség hiánya — arra a mintára, ahogy azt a vasútnál csinálták. Vagy pedig — ott, ahol ma az ilyen kísérlet számára nem kedvezőek a viszonyok — félre kell dobni a csak papíron létező megszakítatlan munkahetet és ideiglenesen át kell térni a hatnapos megszakított munkahétre, úgy, ahogy azt nemrégiben a sztálingrádi traktorgyárban tették és elő kell készíteni annak előfeltételeit, hogy később majd vissza lehessen térni az igazi, nem papiroson létező megszakítatlan munkahétre, a megszakítatlan munkahétre az egyéni felelősség hiánya nélkül.

Más kivezető út nincs.

Kétségtelen, hogy gazdasági funkcionáriusaink mindezt

elég jól értik. De mégis hallgatnak. Miért? Nyilván azért, mert félnek az igazságtól. De mióta félnek a bolsevikok az igazságtól? Hát talán nem igaz, hogy a megszakítatlan munkahétből egész sor üzemben az egyéni felelősség hiánya lett, hogy a megszakítatlan munkahetet ilymódon a végletekig eltorzították? Kérdezem, kinek kell az ilyen megszakítatlan munkahét? Ki meri azt mondani, hogy az ilyen papíron létező és eltorzított megszakítatlan munkahét fenntartásának érdekei előbbrevalók, mint a munka helyes megszervezésének érdekei, mint a valóságos megszakítatlan munkahét érdekei, mint szocialista iparunk érdekei? Nem világos-e, hogy mennél hamarabb temetjük el a papíron létező megszakítatlan munkahetet, annál hamarább érjük el a valóságos, nemcsak papíron létező megszakítatlan munkahét megszervezését?

Egyes elvtársak azt hiszik, hogy az egyéni felelősség hiányát ki lehet küszöbölni ráolvasásokkal, hangos szónoklatokkal. Mindenesetre ismerek egész sor olyan gazdasági funkcionáriust, akik az egyéni felelősség hiánya elleni harcukban arra szorítkoznak, hogy a gyűléseken felszólalva hangosan átkozódnak az egyéni felelősség hiánya ellen, nyilván azt tételezve fel, hogy az ilyen beszédek után az egyéni felelősség hiánya majd magától eltűnik, hogy úgy mondjuk, a dolgok szabad folyása során. Ezek az elvtársak súlyosan tévednek, ha azt hiszik, hogy az egyéni felelősség hiányát ki lehet küszöbölni a gyakorlatból beszédekkel és ráolvasásokkal. Nem, elvtársak, az egyéni felelősség hiánya magától sohasem fog eltűnni. Csak nekünk magunknak lehet és kell azt megsemmisítenünk, mert mi vagyunk a hatalmon, mi és ti, mi felelünk mindenért, többek közt az egyéni felelősség hiányáért is. Azt hiszem, hogy sokkal jobb lenne, ha gazdasági vezetőembereink, ahelyett, hogy szónoklatokkal és ráolvasásokkal foglalkoznának, ott ülnének egy-két hónapig, mondjuk, a bányában vagy a gyárban, kitanulmányoznák a munkaszervezés ügyének minden részletét és „apróságát", ott a helyszínen, a valóságban semmi-

sítenék meg az egyéni felelősség hiányát, aztán annak az adott üzemnek a tapasztalatait átvinnék a többi üzemekbe is. Ez sokkal jobb lenne. Ez lenne aztán az igazi harc az egyéni felelősség hiánya ellen, harc a munka helyes, bolsevik megszervezéséért, harc az erők helyes elosztásáért az üzemeken belül.

Tehát: *megszüntetni az egyéni felelősség hiányát, megjavítani a munka megszervezését, helyesen osztani el az erőket az üzemen belül* — ez a feladat.

Így vagyunk iparunk fejlődésének harmadik új feltételével.

Térjünk át a negyedik feltétel kérdésére.

IV

A munkásosztály üzemi műszaki értelmiségének kérdése

Megváltozott a helyzet az ipar parancsnoki állománya szempontjából is általában és a mérnöki és technikusi személyzet szempontjából különösen.

Azelőtt a dolog nálunk úgy állt, hogy egész iparunk fő forrása az ukrajnai szén- és fémtelep volt. Ukrajna látta el fémekkel minden iparvidékünket, a Délvidéket is, Moszkvát és Leningrádot is. Ugyancsak Ukrajna látta el szénnel a Szovjetunió főbb üzemeit. Itt kikapcsolom az Urált, mert annak szerepe a Donyec-medencével összehasonlítva jelentéktelen volt. Ennek megfelelően az ipari vezetőemberek állománya nálunk főleg három környéken alakult ki: a Délvidéken, a moszkvai és a leningrádi iparvidéken. Érthető, hogy a dolgok ilyen állása mellett, így vagy amúgy, beérhettük a mérnöki és technikusi erőknek azzal a minimumával, amelynél többel országunk akkor nem is rendelkezhetett.

Így állt a dolog a közelmultban.

Ma azonban a helyzet egészen más. Ma már, azt hiszem, teljesen világos, hogy, ha a fejlődés jelenlegi ütemét és a termelés

gigászi méreteit továbbra is meg akarjuk tartani, nem elégedhetünk meg többé az egyetlen ukrajnai szén-, vas- és fémbázissal. Önök tudják, hogy az ukrajnai szén és fém nekünk ma már nem elegendő, noha termelésük folytonosan növekedik. Tudják, hogy ennek folytán kénytelenek vagyunk új szén-, vas- és fémbázist teremteni keleten — az Uráli és Kuznyec-medencei bázist. Tudják, hogy ennek a bázisnak a létesítésén nem eredménytelenül dolgozunk. De ez még kevés. Tovább kell mennünk és magában Szibériában kell vas- és fémipart létesítenünk, hogy Szibéria növekvő szükségleteit kielégíthessük. És már dolgozunk is létesítésén. Azonkívül új színesfémipari bázist kell létesítenünk Kazahsztánban, Turkesztánban. Végül széles méretekben kell kifejlesztenünk a vasútépítést. Ezt a Szovjetunió egészének érdekei diktálják nekünk, a határszéli köztársaságok érdekei és a központ érdekei egyaránt.

Ebből azonban az következik, hogy nem elégedhetünk meg többé a mérnöki és technikusi erőknek és az ipari vezetőemberek állományának azzal a minimumával, mellyel azelőtt valahogy csak megvoltunk. Ebből az következik, hogy a régi műhelyek, amelyekben a mérnöki és technikusi erők kikovácsolódtak, már nem elégségesek, hogy újabb ilyen műhelyek egész hálózatát kell létrehoznunk az Urálban, Szibériában, Közép-Ázsiában. Ha a Szovjetunió szocialista iparosításának programját valóban meg akarjuk valósítani, akkor ma háromszor, ötször annyi mérnöki és technikusi erőt és ipari vezetőembert kell a magunk számára biztosítanunk, mint eddig.

De nekünk nem *akármilyen* vezetőemberek és mérnöki és technikusi erők kellenek. Nekünk *olyan* vezetőemberek, mérnökök és technikusok kellenek, akik meg tudják érteni országunk munkásosztályának politikáját, ezt a politikát magukévá tudják tenni és készek azt lelkiismeretesen megvalósítani. És mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy országunk a fejlődésnek abba a szakaszába lépett, amikor a *munkásosztálynak meg kell teremtenie a maga számára a saját technikai értelmiségét*, amely meg tudja

védelmezni a termelésben a munkásosztály, mint uralkodó osztály érdekeit.

Egyetlen uralkodó osztály sem lehetett meg a saját értelmisége nélkül. Semmi alapunk sincs kételkedni abban, hogy a Szovjetunió munkásosztálya sem lehet meg a saját műszaki értelmisége nélkül.

A Szovjethatalom számbavette ezt a körülményt s a közgazdaság minden ágában megnyitotta a főiskolák kapuit a munkásosztály fiai számára. Önök tudják, hogy a főiskolákban ma a munkás- és parasztifjúság tízezrei tanulnak. Míg azelőtt, a kapitalista rendszerben, a főiskolák az úrigyerekek monopóliuma voltak, addig ma, a szovjet rendszerben, a munkás- és parasztfiatalság a főiskolai hallgatók közt az uralkodó csoport. Kétségtelen, hogy iskoláinkból hamarosan ezrével kapjuk az új mérnököket és technikusokat, iparunk új vezetőembereit.

Ez azonban a dolognak csak egyik oldala. A dolog másik oldala, hogy a munkásosztály mérnöki és technikusi értelmisége nemcsak a főiskolát végzettekből fog kialakulni, hanem üzemeink gyakorlati munkásaiból is, képzett munkásainkból, a munkásosztálynak a gyárakban, bányákban dolgozó kulturált elemeiből. A szocialista verseny kezdeményezői, a rohambrigádok vezetői, a munkalendület gyakorlati serkentői, a munka szervezői az építőmunka egyik vagy másik frontján — ez a munkásosztálynak az az új rétege, mely a főiskolát végzett elvtársakkal együtt a munkásosztály értelmiségének, iparunk vezetőrétegének magvát kell, hogy alkossa. A feladat az, hogy ne szorítsuk háttérbe ezeket a kezdeményező elvtársakat, merészebben léptessük őket elő vezető állásokba, adjunk nekik lehetőséget arra, hogy szervezőképességüket kifejtsék, hogy tudásukat gyarapítsák s teremtsük meg számukra a szükséges feltételeket, nem sajnálva erre a pénzt.

Ezek között az elvtársak között nem kevés a pártonkívüli. De ez nem lehet akadálya annak, hogy merészebben léptessük őket elő vezető állásokba. Ellenkezőleg, éppen ezekre a párton-

kívüli elvtársakra kell különös figyelmet fordítanunk, őket kell vezető állásokba előléptetnünk, hogy a valóságban győződjenek meg arról, hogy a párt tudja értékelni a tehetséges és nagyképességű munkaerőket. Egyes elvtársak azt gondolják, hogy a vezető állásokba gyárainkban csakis pártbeli elvtársakat lehet előléptetni. Ezen az alapon nem ritkán háttérbe szorítják a tehetséges és kezdeményező pártonkívüli elvtársakat, az első sorba a párttagokat állítva, még ha azok kevésbbé tehetségesek és kevésbbé kezdeményezők is. Mondanom sem kell, hogy nincs ostobább és reakciósabb az ilyen tisztesség ne essék szólván „politikánál". Aligha szorul bizonyításra, hogy ezzel a „politikával" csak ronthatják a párt hitelét és csak elriaszthatják a párttól a pártonkívüli munkásokat. A mi politikánk egyáltalán nem az, hogy a pártból zárt kasztot csináljunk. A mi politikánk az, hogy a pártbeli és pártonkívüli munkások között a „kölcsönös bizalom" légköre, a „kölcsönös ellenőrzés" légköre uralkodjék. *(Lenin.)* Pártunknak, többek között, éppen azért van olyan erős befolyása a munkásosztályra, mert ezt a politikát folytatja.

Tehát: *elérni azt, hogy a Szovjetunió munkásosztályának meglegyen a maga saját üzemi műszaki értelmisége* — ez a feladat.

Igy vagyunk iparunk fejlődésének negyedik új feltételével.

Térjünk át az ötödik feltétel kérdésére.

V

Fordulat jelei a régi üzemi műszaki értelmiség soraiban

Másképpen áll ma a régi, polgári üzemi műszaki értelmiséghez való viszonyunk kérdése is.

Két évvel ezelőtt úgy állt nálunk a dolog, hogy a régi műszaki értelmiség legképzettebb része a kártevés betegségével volt megmételyezve. Sőt mi több: a kártevés akkor bizonyos sajátszerű divat volt. Egyesek kártevéssel foglalkoztak, mások

fedezték a kártevőket, ismét mások mosták kezeiket és semlegesek voltak, míg mások ingadoztak a Szovjethatalom és a kártevők között. A régi műszaki értelmiség többsége, természetesen, tovább is többé-kevésbbé tisztességesen folytatta munkáját. Itt azonban nem a többségről van szó, hanem a műszaki értelmiség legképzettebb részéről.

Mi hozta létre és mi táplálta a kártevő mozgalmat? Az osztályharc kiéleződése a Szovjetunióban, a Szovjethatalom támadó politikája a falu és a város kapitalista elemei ellen, ez utóbbiak ellenállása a Szovjethatalom politikájával szemben, a nemzetközi helyzet bonyolult volta, a kolhozok és szovhozok szervezésének nehézségei. Míg a kártevők harcias részének aktivitását a kapitalista országok imperialistáinak intervenciós tervei és az itthoni gabonanehézségek fokozták, addig a régi műszaki értelmiség másik részének az aktív kártevők oldalára való hajladozását növelték a trockista-mensevik fecsegők divatos frázisai arról, hogy a „kolhozokból és szovhozokból úgysem lesz semmi", hogy „a Szovjethatalom úgyis elfajulóban van és hamarosan meg fog dőlni", hogy „a bolsevikok maguk segítik elő politikájukkal az intervenciót" és így tovább, és így tovább. Azonkívül, ha még egyes régi bolsevikok is — a jobboldali elhajlók közül — nem állták meg a helyüket a „ragály szelével" szemben és elhajladoztak ebben az időszakban a párttól, akkor nincs okunk csodálkozni azon, hogy a régi technikai értelmiség bizonyos része, amely sohasem szippantott fel semmiféle bolsevizmust, isten segítségével szintén ingadozott.

Érthető, hogy a dolgok ilyetén állása mellett a Szovjethatalom csak egyféle politikát folytathatott a régi műszaki értelmiséggel szemben: az aktív kártevők *megsemmisítésének*, a semlegesek *rétegekre bontásának* és a lojális elemek *megnyerésének* politikáját.

Így állt a dolog — két évvel ezelőtt.

Lehet-e azt mondani, hogy ma ugyanez nálunk a helyzet?

Nem, ezt nem lehet mondani. Ellenkezőleg, ma nálunk teljesen új helyzet állott be. Először is tönkrevertük és sikeresen kiszöböljük ki a város és a falu kapitalista elemeit. Ez természetesen nem okozhat örömet a régi értelmiségnek. Nagyon valószínű, hogy a régimódi értelmiségiek még mindig részvétüket fejezik ki tönkrevert barátaiknak. De nem igen fordul elő, hogy együttérzők — és még kevésbbé a semlegesek és ingadozók — önként beleegyeznének abba, hogy aktív barátaik sorsában osztozzanak azután, hogy ez utóbbiak oly kegyetlen és jóvátehetetlen vereséget szenvedtek. Továbbá kiküszöböltük a gabonanehézségeket és nemcsak hogy kiküszöböltük, hanem olyan mennyiségű gabonát viszünk ki külföldre, amennyit még soha ki nem vittünk, mióta a Szovjethatalom fennáll. Elesik tehát az ingadozóknak ez az „érve" is. Továbbá: most már a vak is látja, hogy a kolhozok és szovhozok szervezésének frontján határozottan győzelmet arattunk, rendkívül nagy sikereket érve el. A régi értelmiség „fegyvertárának" legfőbb fegyvere tehát csütörtököt mondott. Ami a burzsoá értelmiség intervenciós reményeit illeti — el kell ismerni, hogy azok, legalábbis egyelőre, homokra épített háznak bizonyultak. Hiszen tényleg, már hat éve ígérgetik az intervenciót, de még egyszer se próbálták meg, hogy interveniáljanak. Ideje már elismerni, hogy a mi éleslátású burzsoá értelmiségünket egyszerűen az orránál fogva vezették. Arról már nem is beszélek, hogy maguknak az aktív kártevőknek viselkedése az ismert moszkvai bírósági tárgyaláson kellett hogy kompromittálja és tényleg kompromittálta is a kártevés eszméjét.

Érthető, hogy ezek az új körülmények nem maradhattak hatás nélkül régi műszaki értelmiségünkre. Az új helyzetnek a régi műszaki értelmiség soraiban új hangulatot kellett teremtenie, s az új helyzet ezt valóban meg is teremtette. Ez a magyarázata tulajdonképpen annak a ténynek, hogy ennek az értelmiségnek egy részénél, amely azelőtt a kártevőkkel érzett együtt, ma a fordulat határozott jelei mutatkoznak a Szovjet-

hatalom javára. Az a tény, hogy nemcsak a régi értelmiségnek ez a rétege, hanem még némely tegnapi kártevő is, a tegnapi kártevők egy tekintélyes része, kezd a gyárak egész sorában a munkásokkal vállvetve dolgozni, — ez a tény kétségkívül arról beszél, hogy a fordulat a régi műszaki értelmiségnél már megkezdődött. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy kártevők nálunk többé nincsenek. Nem, ezt nem jelenti. Kártevők vannak és lesznek is mindaddig, amíg osztályok vannak nálunk, amíg kapitalista környezet van. De jelenti azt, hogy mivel a régi műszaki értelmiségnek, mely ezelőtt, így vagy amúgy, a kártevőkkel rokonszenvezett, tekintélyes része ma már arccal a Szovjethatalom felé fordult, — az aktív kártevők már csak kevesen maradtak, elszigetelődtek és kénytelenek lesznek egyelőre mély illegalitásba menni.

Ebből azonban az következik, hogy ennek megfelelően meg kell változnia a régi műszaki értelmiséggel szemben folytatott politikánknak is. Míg a kártevés virágkorában a régi műszaki értelmiséggel szemben folytatott politikánk főleg a megsemmisítés politikája volt, addig most, a fordulat időszakában, mikor az értelmiség áttérőben van a Szovjethatalom oldalára, a vele szemben folytatott politikánk főleg a megnyerés politikája, a róla való gondoskodás politikája kell hogy legyen. Helytelen és nem dialektikus dolog volna az új, megváltozott viszonyok között is tovább folytatni a régi politikát. Ostoba és észszerűtlen dolog volna úgy tekinteni ma a régi iskolához tartozó minden szakembert és mérnököt, mint rajtnemkapott bűnöst és kártevőt. A „szakemberfalás" nálunk mindig káros és szégyenletes jelenségnek számított s annak számít ma is.

Tehát: *megváltoztatni a régi iskolához tartozó mérnöki és technikusi erőkkel szemben alkalmazott bánásmódot, több figyelmet fordítani rájuk és jobban gondoskodni róluk, merészebben vonni be őket a munkába* — ez a feladat.

Igy vagyunk iparunk fejlődésének ötödik új feltételével.

Térjünk át az utolsó feltétel kérdésére.

VI

A gazdaságos számvetésről*

A kép nem lenne teljes, ha nem érintenénk még egy új feltételt. Az ipar számára, az egész gazdaság számára való felhalmozás forrásairól, a felhalmozás ütemének gyorsításáról van szó.

Mi az új és különös iparunk fejlődésében a felhalmozás szempontjából? Az, hogy a felhalmozás régi forrásai kezdenek már elégtelenek lenni az ipar további fejlesztésére. Az, hogy ha valóban meg akarjuk tartani és gyorsítani akarjuk a felhalmozás bolsevik ütemét, akkor a felhalmozás új forrásait kell felfedeznünk s a régieket megerősítenünk.

A kapitalista országok történetéből ismeretes, hogy egyetlen, iparát magasabb színvonalra emelni akaró fiatal állam sem tudott meglenni hosszúlejáratú hitelek és kölcsönök formájában nyujtott külföldi segítség nélkül. Ebből kiindulva, a nyugati országok kapitalistái kereken megtagadták országunktól a hiteleket és kölcsönöket, feltételezve, hogy a hitelek és kölcsönök hiánya minden bizonnyal el fogja vágni országunk iparosításának lehetőségét. A kapitalisták azonban tévedtek. Nem számoltak azzal, hogy országunk, a kapitalista országoktól eltérően, a felhalmozásnak bizonyos különös forrásaival rendelkezik, melyek elégségesek arra, hogy iparunkat helyreállítsuk és továbbfejlesszük. S valóban, nemcsak helyreállítottuk iparunkat, nemcsak helyreállítottuk a mezőgazdaságot és a közlekedést, de sikerült már megindítanunk a nehézipar, mezőgazdaság és közlekedés újjáalakításának hatalmas munkáját is. Érthető, hogy ebbe a rubelek tízmilliárdjait kellett befektetnünk. Honnan vettük ezeket a milliárdokat? A könnyűiparból, a mezőgazdaságból, a költségvetési felhalmozásból. Igy ment ez a legutóbbi időkig.

---

* Oroszul: hozjajsztvennüj raszcsot, összevonva: hozraszcsot. — *Szerk.*

Ma a dolog egészen másképp áll. Míg azelőtt a felhalmozás régi forrásai elégségesek voltak az ipar és a közlekedés újjáalakítására, ma már kezdenek nyilvánvalóan elégtelenek lenni. Ma már nem arról van szó, hogy a régi iparunkat újjáalakítsuk. Arról van szó, hogy új, technikailag jól felszerelt ipart teremtsünk az Urálban, Szibériában, Kazahsztánban. Új, nagyüzemű mezőgazdasági termelés megteremtéséről van szó a Szovjetunió gabonatermő, állattenyésztő és nyersanyagtermelő kerületeiben. Új vasúti hálózat létrehozásáról van szó a Szovjetunió keleti és nyugati részei között. Érthető, hogy ezeknek a nagyszerű feladatoknak a megvalósítására a felhalmozás régi forrásai nem lehetnek elégségesek.

S ez még nem minden. Mindehhez hozzájárul még az a körülmény, hogy üzemeink és gazdasági szervezeteink egész sorában a gondatlan gazdálkodás a gazdaságos számvetés elvét teljesen aláásta. Tény, hogy üzemeink és gazdasági szervezeteink egész sora már régen megszűnt számolni, kalkulálni, a bevételekről és kiadásokról megalapozott mérlegeket összeállítani. Tény, hogy üzemeink és gazdasági szervezeteink egész sorában az olyan fogalmak, mint a „takarékosság rendszere", „a nem közvetlenül a termelésre fordított kiadások csökkentése", „a termelés észszerűsítése" már régen kimentek a divatból. Nyilván arra számítanak, hogy az Állami Bank „úgyis kiutalja nekünk a szükséges összegeket". Tény, hogy az utóbbi időben az áruk önköltsége az üzemek egész sorában emelkedni kezdett. Utasítást kaptak arra, hogy csökkentsék az önköltséget 10 vagy még több százalékkal s ők ehelyett fölemelték. Pedig hát mit jelent az önköltség csökkentése? Önök tudják, hogy az önköltség csökkentésének minden egyes százaléka 150—200 millió rubeles felhalmozást jelent az iparon belül. Világos, hogy ilyen körülmények között az önköltség emelése sok százmillió rubel elvesztését jelenti az ipar és az egész gazdaság számára.

Mindebből az következik, hogy nem nyargalhatunk tovább

is csak a könnyűiparon, csak a költségvetési felhalmozáson, csak a mezőgazdaságból eredő bevételeken. A könnyűipar a felhalmozás rendkívül gazdag forrása s ma minden lehetősége megvan arra, hogy tovább fejlődjék, ez a forrás azonban nem kimeríthetetlen. A mezőgazdaság nem kevésbbé gazdag forrása a felhalmozásnak, de ma, a mezőgazdaság újjáépítésének időszakában, maga is az állam pénzügyi támogatására szorul. Ami a költségvetési felhalmozást illeti, önök maguk is tudják, hogy az nem mehet vég nélkül és nem szabad, hogy vég nélkül menjen. Mi marad hát? Marad a nehézipar. El kell tehát érnünk azt, hogy a nehézipar — és mindenekelőtt annak gépipari része — szintén résztvegyen a felhalmozásban. Tehát, míg egyrészt erősítjük és fejlesztjük a felhalmozás régi forrásait, ugyanakkor el kell érnünk azt, hogy a nehézipar — és elsősorban a gépipar — szintén részt vegyen a felhalmozásban.

Ez a megoldás.

S mit kell tenni, hogy ezt elérjük? Meg kell szüntetni a gondatlan gazdálkodást, mozgósítani kell az ipar belső erőforrásait, összes üzemeinkben be kell vezetni és meg kell erősíteni a gazdaságos számvetés elvét, rendszeresen csökkenteni kell az önköltséget, kivétel nélkül az ipar összes ágaiban erősíteni kell az iparonbelüli felhalmozást.

Ez a megoldás útja.

Tehát: *bevezetni és erősíteni a gazdaságos számvetést, fejleszteni az iparonbelüli felhalmozást* — ez a feladat.

VII

Új módon dolgozni, új módon vezetni

Ezek, elvtársak, iparunk fejlesztésének új feltételei.

Ezeknek a feltételeknek a jelentősége az, hogy az ipar számára új helyzetet teremtenek, amely a munkának és a vezetésnek új módszereit követeli meg.

Igy tehát:

a) Arra az eredményre jutunk, hogy többé már nem számíthatunk arra, hogy a munkaerő a régi módon majd csak úgy magától jön hozzánk. Ahhoz, hogy az ipart munkaerővel ellássuk, a munkaerőt szervezetten kell toboroznunk és mechanizálnunk kell a munkát. Azt hinni, hogy a mi munkatempóink és termelési méreteink mellett meglehetünk a munka mechanizálása nélkül — annyit jelent, mint abban reménykedni, hogy kikanalazhatjuk a tengert.

b) Továbbá arra az eredményre jutunk, hogy nem szabad tovább tűrnünk a munkaerő hullámzását az iparban. Ahhoz, hogy ettől a bajtól megszabaduljunk, új módon kell megszerveznünk a munkabérrendszert s az üzemek munkásállományát többé-kevésbbé állandóvá kell tennünk.

c) Továbbá arra az eredményre jutunk, hogy nem szabad tovább tűrnünk a termelésben az egyéni felelősség hiányát. Ahhoz, hogy ettől a bajtól megszabaduljunk, új módon kell megszerveznünk a munkát, úgy kell elosztani az erőket, hogy a munkásoknak minden egyes csoportja felelős legyen a munkájáért, a gépszerkezetekért, a munkapadokért, a munka minőségéért.

d) Továbbá arra az eredményre jutunk, hogy nem lehetünk meg tovább is a régi módon, a régi mérnöki és technikusi erőknek azzal a minimális számával, melyet a burzsoá Oroszországtól örököltünk. Ahhoz, hogy a termelés jelenlegi ütemét és méreteit fokozzuk, el kell érnünk azt, hogy a munkásosztálynak meglegyen a maga saját műszaki értelmisége.

e) Továbbá arra az eredményre jutunk, hogy nem szabad a régi módon egy kalap alá vennünk a régi iskolához tartozó összes szakembereket, mérnököket és technikusokat. Ahhoz, hogy számbavegyük a megváltozott helyzetet, meg kell változtatnunk politikánkat s a legnagyobb gondoskodást kell tanusítanunk azok iránt a szakemberek, mérnökök és technikusok iránt, akik határozottan a munkásosztály mellé állnak.

f) Végül arra az eredményre jutunk, hogy nem elégedhe-

tünk meg régi módra a felhalmozás régi forrásaival. Ahhoz, hogy az ipar és a mezőgazdaság további fejlődését biztosítsuk, el kell érnünk azt, hogy a felhalmozásnak új forrásait nyissuk meg, megszüntessük a gondatlan gazdálkodást, bevezessük a gazdaságos számvetés elvét, csökkentsük az önköltséget és fejlesszük az iparonbelüli felhalmozást.

Ezek az ipar fejlődésének új feltételei, melyek új munkamódszereket, a gazdasági építőmunka vezetésének új módszereit követelik meg.

Mi kell ahhoz, hogy az új módszer szerinti vezetést megvalósítsuk?

Ehhez mindenekelőtt az kell, hogy gazdaságunk vezetőemberei megértsék az új helyzetet, konkrétan kitanulmányozzák az ipar fejlődésének új feltételeit s munkájukat az új helyzet követelményeinek megfelelően átépítsék.

Ehhez továbbá az kell, hogy gazdaságunk vezetőemberei az üzemeket ne „általában", ne „a levegőből" vezessék, hanem konkrétan, tárgyismerettel, hogy minden egyes kérdést ne az általánosságban való fecsegés szempontjából, hanem szigorúan az ügy lényegét nézve kezeljenek, hogy ne szorítkozzanak az ügyeknek papiroson való elintézésére, vagy általános frázisokra és jelszavakra, hanem mélyedjenek bele a dolgok technikájába, a dolgok részleteibe, foglalkozzanak minden „kicsiséggel", mert ezekből a „kicsiségekből" jönnek létre ma a nagy dolgok.

Ehhez továbbá az kell, hogy mai túlnagy és nehézkes ipari Központjainkat, amelyek néha 100—200 üzemet is magukba foglalnak, haladéktalanul szervezzük át kevésbbé nagyméretűekké és bontsuk fel őket több ipari Központra. Érthető, hogy egy olyan ipari Központ elnöke, akinek száz és még több gyárral van dolga, nem ismerheti igazában ezeket a gyárakat, lehetőségeiket, munkájukat. Érthető, hogy nem ismerve a gyárakat, nem tudja vezetni őket. Tehát ahhoz, hogy az ipari Központok elnökeinek megadjuk a lehetőséget arra, hogy a gyárakat igazában kitanulmányozzák és vezessék, fel kell őket

mentenünk a túlnagyszámú gyár vezetésétől, az ipari Központokat több kisebb ipari Központra kell felosztanunk s a csoportvezetőségeket közelebb kell hoznunk a gyárakhoz.

Ehhez továbbá az kell, hogy ipari Központjaink vezetőségei a testületi igazgatásról az egyéni igazgatásra térjenek át. Most úgy áll az ügy, hogy az ipari Központok testületeiben 10—15 ember is ül, írják a papír-rendelkezéseket, vitatkoznak. Ilyen módon igazgatni, elvtársak, tovább nem lehet. Be kell szüntetni a papíron való „vezetést" és át kell térni a valóságos, az ügy érdemét néző, bolsevik munkára. Maradjon meg az ipari Központ vezetősége élén az elnök s néhány helyettese. Ez teljesen elegendő lesz az egyes ipari Központok igazgatására. A testületek többi tagjait jobb volna alsóbbfokú munkára küldeni — a gyárakba, az üzemekbe. Ez sokkal hasznosabb lenne az ő számukra is, az ügy számára is.

Ehhez továbbá az kell, hogy az ipari Központok elnökei és helyetteseik minél gyakrabban utazzanak ki a gyárakba, minél tovább maradjanak és dolgozzanak ott a gyárakban, minél alaposabban ismerkedjenek meg a gyárakban dolgozó elvtársakkal és ne csak tanítsák a helyi embereket, hanem tanuljanak is tőlük. Aki azt hiszi, hogy ma lehet vezetni az irodából, ott ülve, távol a gyáraktól, a hivatalban — téved. Ahhoz, hogy a gyárakat vezethessük, minél gyakrabban kell érintkeznünk az üzemekben dolgozó elvtársakkal, eleven kapcsolatot kell velük fenntartanunk.

Végül néhány szót az 1931-es évre szóló termelési tervünkről. Vannak egyes pártkörüli filiszterek, akik azt bizonyítgatják, hogy termelési programunk nem reális, nem teljesíthető. Olyanfélék ezek, mint a Scsedrin „nagybölcseségű halai", amelyek mindig készek maguk körül a „gondolattalanság ürességét" terjeszteni. Reális-e mai termelési programunk? Feltétlenül reális! Reális már csak azért is, mert megvalósításának minden szükséges előfeltételével rendelkezünk. Reális már csak azért is, mert teljesítése ma kizárólag tőlünk magunktól függ, attól,

hogy tudjuk-e és akarjuk-e kihasználni a rendelkezésünkre álló gazdag lehetőségeket. Mi mással lehet megmagyarázni azt a tényt, hogy a vállalatok és iparágak egész sora már eddig *túlteljesítette* ezt a tervet? Ostobaság volna azt gondolni, hogy a termelési terv nem egyéb, mint számok és feladatok felsorolása. A valóságban a termelési terv az emberek millióinak eleven és gyakorlati tevékenysége. Termelési tervünk realitása — a dolgozók milliói, akik új életet alkotnak. Programunk realitása — az eleven emberek, mi mindannyian, a mi munkaakaratunk, készségünk, hogy újmódon dolgozzunk, eltökéltségünk, hogy ezt a tervet teljesítsük. Megvan-e ez az eltökéltségünk? Igen, megvan. Akkor tehát termelési programunkat meg lehet és meg kell valósítani. *(Hosszantartó taps.)*

Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1949. 398—419. old.

[AZ ÚJ ÉLET IGAZI HŐSEI ÉS ALKOTÓI]*

(1933 február 19)

Végül még néhány szót *a bezencsuki kolhozparasztok leveléről.* Ezt a levelet közölték az ujságok s ti valószínűleg olvastátok. Szó sem fér hozzá — jó levél. Ez a levél arról tanuskodik, hogy kolhozparasztjaink között a kolhozügynek már szép számmal vannak tapasztalt és öntudatos szervezői és agitátorai, akikre országunk büszke lehet. De van a levélben egy helytelen pont, amellyel semmikép sem lehet egyetérteni. Arról van szó, hogy a bezencsuki elvtársak a saját, a kolhozban végzett munkájukat szerény és csaknem jelentéktelen munkának tüntetik fel, a szónokok és vezetőemberek munkáját pedig, akik néha háromöles beszédeket mondanak — nagy, alkotó munkának. Egyetérthetünk-e ezzel? Nem, elvtársak, ezzel semmikép sem érthetünk egyet. A bezencsuki elvtársak itt hibát követtek el. Lehet, hogy ezt a hibát szerénységükben követték el. Ettől azonban a hiba nem szűnik meg hiba lenni. Elmultak azok az idők, amikor úgy tekintették, hogy a történelmet kizárólag a vezérek csinálják, a munkásokat és parasztokat pedig számításba se vették. A népek és államok sorsát ma nem egyedül a vezérek döntik el, hanem elsősorban és főleg a dolgozók milliós tömegei. A munkások és parasztok, akik

---

* „Az élmunkás kolhozparasztok első Összszövetségi Kongresszusán mondott beszéd" 3. részéből

minden zaj és lárma nélkül építik a gyárakat, bányákat és vasutakat, kolhozokat és szovhozokat, akik az élet összes javait létrehozzák, az egész világot táplálják és ruházzák — ezek az új élet igazi hősei és alkotói. Erről bezencsuki elvtársaink, úgy látszik, megfeledkeztek. Nem jó, ha az emberek túlbecsülik erőiket s kérkedni kezdenek érdemeikkel. Ez hencegésre vezet, a hencegés pedig nem jó. De még rosszabb, ha az emberek kezdik lebecsülni saját erőiket s nem látják, hogy „szerény" és „észre sem vehető" munkájuk valójában nagy és alkotó munka, amelynek döntő hatása van a történelem folyására.

Szeretném, ha a bezencsuki elvtársak jóváhagynák ezt a kis helyesbítésemet levelükhöz.

Sztálin. A leniniznus kérdései. Szikra 1949. 503. old.

BESZÉD A KOHÁSZATI KÜLDÖTTSÉG FOGADÁSÁN*

(1934 december 26)

Nekünk — mondotta Sztálin elvtárs — igen kevés műszaki képzettségű emberünk volt. Választanunk kellett: vagy hozzákezdünk az emberek kiképzéséhez a műszaki iskolákban és 10 évvel elhalasztjuk a termelés és a gépek tömeges kihasználását, amíg az iskolákban nem nevelődnek ki képzett műszaki káderek, vagy — rögtön hozzákezdünk a gépek gyártásához és tömeges kihasználásukhoz a népgazdaságban, hogy így magának a gépek gyártásának és kihasználásának folyamán képezzük ki az embereket műszakilag, neveljük ki a kádereket. A második utat választottuk. Nyiltan és tudatosan vállaltuk az ezzel az úttal elkerülhetetlenül együttjáró költségeket és túlkiadásokat, amelyek a gépekkel bánni tudó műszaki képzettségű emberek hiányából adódtak. Igaz, hogy ez idő alatt szép számmal törtek össze nálunk gépeket. De cserébe kaptuk azt, ami a legdrágább — időt nyertünk és megteremtettük azt, ami a gazdaságban a legértékesebb — a kádereket. Háromnégy év alatt képzett műszaki emberek kádereit teremtettük meg a legkülönbözőbb gépek termelésének területén (traktorok, automobilok, harckocsik, repülőgépek stb.), valamint ezek tömeges kihasználása terén. Amit Európában évtizedek alatt teremtettek meg, azt nekünk sikerült nagyjában és lényegében,

* A „Právda" 1934 december 29-i számából

három-négy év alatt megteremteni. Költségek, túlkiadások, géptörések és egyéb veszteségek bőven kifizetődtek. Ez volt országunk gyors gépesítésének alapja. De nem lettek volna ilyen sikereink, ha nem fejlődött volna ki, ha nem haladt volna előre a vas- és fémgyártás.

— Teljes joggal beszélhetünk — folytatta Sztálin elvtárs — a vaskohászat nagy sikereiről. A vaskohászat népgazdaságunk fő erejét képezi. Győztünk, ez az igazság. De nem szabad elbizakodnunk e sikerektől. A legveszélyesebb az, amikor az emberek betelnek sikereikkel és megfeledkeznek fogyatékosságokról, megfeledkeznek a további feladatokról.

Sztálin elvtárs rámutat a kohászok munkájának néhány fogyatékosságára és előadja kívánságait.

— Minden fejlett országban — mondja Sztálin elvtárs — az acéltermelés nagyobb a nyersvastermelésnél. Van ország, ahol az acéltermelés 25—30%-kal haladja túl a nyersvastermelést. Nálunk fordítva van — az acéltermelés elmarad a nyersvastermelés mögött. Meddig lesz ez így? Most már nem lehet úgy tekinteni, hogy országunk „fás" ország, hogy nálunk nincs ócskavas stb. Most fémkohászattal bíró ország vagyunk. Nincs-e itt az ideje annak, hogy végezzünk ezzel az aránytalansággal a nyersvas és az acél között?

A következő kérdés, amelyre Sztálin elvtárs felhívja a kohászok figyelmét, a kohászati üzemek Martin- és hengerműhelyeinek elmaradottsága a műszaki eljárás teljes elsajátítása és kiaknázása tekintetében.

— Sokan helytelenül fogták fel — mondja Sztálin elvtárs — a párt jelszavát: „Az újjáalakítás időszakában a technika dönt el mindent". Sokan gépiesen fogták fel ezt a jelszót, azaz abban az értelemben fogták fel, hogy ha minél több gép halmozódik fel, ezzel magával már mindaz megtörtént, amit a jelszó kíván. Ez nem igaz. A technikát nem szabad elválasztani az emberektől, akik a technikát mozgásba hozzák. A technika emberek nélkül halott. Az a jelszó: „Az újjáalakí-

tás időszakában a technika dönt el mindent", nem a puszta technikát tartja szem előtt, hanem azt a technikát, melynek élén olyan emberek állnak, akik úrrá lettek a technikán. A jelszónak csak ez a felfogása a helyes. És minthogy már megtanultuk megbecsülni a technikát, itt az ideje nyiltan megmondani, hogy most legfontosabbak — az *emberek*, akik úrrá lettek a technikán. Ebből az következik: ha azelőtt egyoldalúan a technikára helyeztük a súlyt, a gépekre, most az első helyre azokat az embereket tesszük, akik uralkodnak a technikán. Ezt követeli meg jelszavunk a technikáról. Óvni kell minden egyes ügyes és képzett munkást, óvni kell és ápolni. Az embereket gondosan és figyelmesen kell ápolni, ahogy a kertész ápolja kedves gyümölcsfáját. Nevelni, segíteni az embert a fejlődésben, perspektívát adni, idejében kiemelni, idejében áthelyezni másik munkára, ha nem tud megbirkózni munkájával. Nem megvárni, hogy végül is kudarc érje. Gondosan nevelni és képezni az embereket, helyesen elosztani és megszervezni őket a termelésben, rendezni a fizetést úgy, hogy az erősítse a termelés döntő láncszemeit és az embereket a magasabb képesítés elsajátítására ösztönözze — erre van szükségünk, hogy a termelési és műszaki káderek nagylétszámú hadseregét megteremthessük.

— Önöknél — fordult Sztálin elvtárs az üzemek igazgatóihoz — ebben a tekintetben nincs minden úgy, ahogyan lennie kellene. A kemencéknél többé-kevésbbé meg tudták szervezni és ki tudták nevelni a tapasztalt műszaki embereket, de a vasipar más terein még nem sikerült ezt megtenniök. Éppen ezért marad el az acél és a hengereltvas a nyersvas mögött. A feladat az, hogy végre megszüntessük ezt a fogyatékosságot. Vegyék tekintetbe, hogy nekünk a nyersvas mellett több acélra és hengereltvasra van szükségünk.

„Právda" 1934 december 29. 358. sz.

[„MINDEN A KÁDEREKTŐL FÜGG"]*

(1935 május 4)

. . . a technika hiányának időszakán alapjában már túl vagyunk.

De miután a technika hiányának időszakát magunk mögött hagytuk, új időszakba, hogy úgy mondjam, emberhiány, a káderhiány időszakába léptünk, mikor is olyan embereknek érezzük hiányát, akik meg tudják nyergelni és előre tudják vinni a technikát. A dolog úgy áll, hogy vannak gyáraink, kolhozaink, szovhozaink, közlekedési utaink és eszközeink, hadseregünk, van mindezek számára megfelelő technikánk, de nincs elég olyan emberünk, akiknek kellő mértékben megvolna a szükséges gyakorlata, hogy a meglevő technikából a maximumát tudják kihozni annak, ami kihozható belőle. Azelőtt azt mondtuk, hogy „minden a technikától függ". Ez a jelszó segítségünkre volt abban, hogy felszámoltuk a technika hiányát s a munka minden ágában széles technikai bázist hoztunk létre, hogy embereinket elsőrangú technikával fegyverezzük fel. Ez igen helyes. De ez még nagyon, de nagyon nem elegendő. Ahhoz, hogy a technikát mozgásba hozzuk és maradéktalanul kihasználjuk, olyan emberekre van szükségünk, akik elsajátították a technikát, olyan káderekre, amelyek a technikát teljesen magukévá tudják tenni és annak rendje

* A Vörös Hadsereg Katonai Akadémiájának évzáró ünnepélyén a Kreml-palotában 1935 május 4-én mondott beszédből

és módja szerint kihasználni. A technika olyan emberek nélkül, akik elsajátították — halott. A technikának olyan emberek kezében, akik elsajátították, csodákat lehet és kell is tennie. Ha a mi elsőrangú gyárainkban, szovhozainkban, kolhozainkban, közlekedésünkben, Vörös Hadseregünkben elegendő számú olyan káderrel rendelkeznénk, amely ezen a technikán teljesen uralkodni tud, országunk háromszor-négyszer annyi eredményt tudna felmutatni, mint ma. Ezért a fősúlyt most az emberekre, a káderekre, a funkcionáriusokra kell helyezni, azokra, akik a technikát elsajátították. Ezért azt a régi jelszót, hogy „minden a technikától függ", amely annak a ma már túlhaladott időszaknak a visszatükrözése volt, amikor nálunk még technika-hiány uralkodott, új jelszóval kell felváltanunk, azzal a jelszóval, hogy „minden a káderektől függ". Ez most a legfontosabb.

Elmondhatjuk-e, hogy embereink teljesen megértették és tudatukba vették ennek az új jelszónak nagy jelentőségét? Én ezt nem mondanám. Különben nem volna lehetséges az a megengedhetetlen bánásmód az emberekkel, a káderekkel, a funkcionáriusokkal, amellyel gyakorlatunkban nemritkán találkozunk. Az a jelszó, hogy „minden a káderektől függ" — azt követeli, hogy vezetőembereink a leggondosabban törődjenek funkcionáriusainkkal, „kicsikkel" és „nagyokkal" egyaránt, akármilyen területen dolgoznak is azok, gondoskodjanak arról, hogy fejlődjenek, segítsenek nekik, mikor támogatásra van szükségük, biztassák őket, mikor első sikereiket felmutatják, léptessék elő őket stb. A valóságban viszont az esetek egész sorában lelketlenül bürokratikus és éppenséggel hallatlan bánásmóddal találkozunk funkcionáriusainkkal szemben. Ez magyarázza meg tulajdonképpen azt, hogy ahelyett, hogy tanulmányoznák az embereket és csak ez után a tanulmányozás után állítanák őket erre vagy arra a polcra, nemritkán ideoda dobálják az embereket, mint a sakkfigurákat. A gépeket megbecsülni és jelentéseket adni arról, hogy mennyire vagyunk

gyárainkban a technikával, ezt embereink már megtanulták. De nem tudok egyetlenegy esetet sem, hogy ugyanilyen készséggel arról tettek volna jelentést, hány embert neveltünk ki ennyi meg ennyi idő alatt és hogyan segítettünk az embereknek abban, hogy fejlődjenek és megedződjenek a munkában. Mivel magyarázható ez? Azzal, hogy nálunk még nem tanulták meg, hogyan kell az embereket, a funkcionáriusokat, a káderet megbecsülni.

Eszembe jut egy eset Szibériából, ahol én valamikor száműzetésben voltam. Tavasszal történt a dolog, áradás idején. Vagy harminc ember elment a folyóra, kifogdosni a szálfákat, amiket a megdagadt óriási folyó magával ragadott. Estére visszajöttek a faluba, de egyik társuk hiányzott közülük. Arra a kérdésre, hogy hol a harmincadik, egykedvűen válaszolták, hogy a harmincadik „ottmaradt". Mikor én azt kérdeztem: „Mi az, hogy ottmaradt?" — ugyanilyen egykedvűséggel ezt felelték: „Mi van ezen kérdezni való, hát megfulladt". És egyikük már sietett is valahova, kijelentve, hogy „el kell menni a kancát megitatni". Szemrehányásomra, hogy a barmot jobban sajnálják, mint az embert, egyikük, a többiek helyeslése mellett, ezt felelte: „Hát mit sajnáljunk rajtuk, az embereken? Embert mindig tudunk csinálni. De kancát... próbálj csak kancát csinálni". *(Általános élénkség a teremben.)* Ez a kis eset lehet hogy jelentéktelen, de igen jellemző. Azt hiszem, hogy némely vezető emberünk egykedvűsége az emberek, a káderek iránt, az, hogy nem tudják megbecsülni az embert: csökevénye az ember emberhez való ama furcsa viszonyának, mely az imént elbeszélt távolszibériai epizódban jut kifejezésre.

Igy hát, elvtársak, ha sikerrel akarjuk megszüntetni az emberhiányt és elérni azt, hogy országunknak olyan megfelelő mennyiségű káderei legyenek, amelyek képesek a technikát előrevinni és mozgásba hozni — mindenekelőtt meg kell tanulnunk megbecsülni az embert, megbecsülni a káderet,

megbecsülni minden egyes munkaerőt, aki közös ügyünknek hasznot tud hozni. Meg kell végre érteni, hogy a világ összes értékes tőkéi közül a legértékesebb és legdöntőbb jelentőségű tőke — az ember, a káder. Meg kell érteni, hogy a mi jelenlegi viszonyaink között *„minden a káderektől függ"*. Ha jó és nagyszámú kádereink lesznek az iparban, a mezőgazdaságban, a közlekedésben, a hadseregben — országunk győzhetetlen lesz. Ha ilyen kádereink nem lesznek — mind a két lábunkra sántítani fogunk.

Befejezésül engedjék meg, hogy poharamat Vörös Hadseregünk Akadémiájának végzett növendékeire, egészségükre és további eredményes munkájukra emeljem! Kívánom, hogy országunk védelmének szervezésére és vezetésére irányuló munkájukat siker koronázza!

Elvtársak! Önök elvégezték a főiskolát, megkapták ott az első edzést. De az iskola — csak előkészítő. A káderek igazi megedzése csak eleven munka eredménye lehet, az iskolán kívül, a nehézségekkel való harcban, a nehézségek leküzdésében. Ne felejtsék el, elvtársak, hogy csak azok a káderek jók, amelyek nem félnek a nehézségektől, nem bújnak el a nehézségek elől, hanem ellenkezőleg — szembenéznek a nehézségekkel, hogy legyőzzék és elhárítsák őket. Igazi káderek csakis a nehézségek elleni harcban kovácsolódnak ki. S ha hadseregünknek elegendő számú igazi megedzett kádere lesz — hadseregünk győzhetetlen lesz.

Egészségükre, elvtársak! *(Az egész terem viharosan tapsol. Valamennyien felállanak és hangos „éljen" kiáltásokkal üdvözlik Sztálin elvtársat.)*

Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1949. 581—583. old.

BESZÉD A SZTAHÁNOVISTÁK ELSŐ ÖSSZSZÖVETSÉGI TANÁCSKOZÁSÁN

(1935 november 17)

1

A Sztahánov-mozgalom jelentősége

Elvtársak! Olyan sokat és olyan jól beszéltek már itt, ezen az értekezleten a sztahánovistákról, hogy nekem tulajdonképpen kevés mondanivalóm maradt. Mégis, ha már a tribűnre hívtak, szólnom kell néhány szót.

A Sztahánov-mozgalmat nem szabad a munkások és munkásnők közönséges mozgalmának tekinteni. A Sztahánov-mozgalom a munkások és munkásnők olyan mozgalma, amely szocialista építőmunkánk történetének egyik legfényesebb lapja lesz.

Miben áll a Sztahánov-mozgalom jelentősége?

Mindenekelőtt abban, hogy a Sztahánov-mozgalom a szocialista verseny újabb fellendülésének, a szocialista verseny újabb, magasabb fokának kifejezése. Miért újabb és miért magasabb fokának? Azért, mert a Sztahánov-mozgalom, mint a szocialista verseny kifejezése, előnyösen különbözik a szocialista verseny régi szakaszától. A multban, körülbelül három évvel ezelőtt, a szocialista verseny első fejlődési szakaszában, a szocialista verseny nem okvetlenül függött össze az új technikával. Hiszen akkoriban tulajdonképpen még nem is volt új technikánk. Viszont a szocialista verseny jelenlegi fejlődési szakasza — a Sztahánov-mozgalom — okvetlenül összefügg az új technikával. A Sztahánov-mozgalom nem képzelhető el új, magasabb technika nélkül. Olyan emberek állnak előt-

tünk, mint Sztahánov, Buszügin, Szmetányin, Krivonosz, Prónyin elvtársak, a Vinográdovák és még sok más új ember, munkások és munkásnők, akik teljesen elsajátították munkájuk technikáját, megnyergelték és előrehajtották a technikát. Három évvel ezelőtt ilyen emberek nálunk még nem voltak, vagy alig voltak. Ezek — új, különös emberek.

Továbbá: a Sztahánov-mozgalom a munkások és munkásnők olyan mozgalma, mely céljául a jelenleg érvényben levő technikai normák kiküszöbölését, az üzemek tervezett teljesítőképességének emelését, a fennálló termelési tervek és mérlegek megváltoztatását tűzte ki. Megváltoztatását, mert napjaink számára, új embereink számára mindezek a normák már elévültek. Ez a mozgalom megdönti a technikára vonatkozó nézeteket, a régi technikai normákat, a régi tervekben szereplő teljesítőképességeket, régi termelési terveket és új, magasabb technikai normák, teljesítőképességre vonatkozó tervek és termelési tervek létesítését követeli meg. Ennek a mozgalomnak az a hivatása, hogy forradalmat idézzen elő iparunkban. Éppen ezért ez a mozgalom, a Sztahánov-mozgalom, alapjaiban mélyen forradalmi mozgalom.

Itt már beszéltek arról, hogy a Sztahánov-mozgalom, mint az újabb, a magasabb technikai normák kifejezője, példaképe a munka olyan magas termelékenységének, amelyet csak a szocializmus adhat, melyet a kapitalizmus nem tud adni. Ez teljesen helyes. Miért törte össze és küszöbölte ki a kapitalizmus a feudalizmust? Azért, mert a munka termelékenységének magasabb normáit hozta létre, mert lehetőséget adott a társadalomnak arra, hogy összehasonlíthatatlanul több terméket kapjon, mint a feudális rendszer alatt. Mert gazdagabbá tette a társadalmat. Miért győzheti le, miért kell, hogy legyőzze és miért fogja okvetlenül le is győzni a szocializmus a gazdaság kapitalista rendszerét? Mert a munka magasabbrendű formáit tudja adni, magasabb munkatermelékenységet, mint a kapitalista gazdasági rendszer. Mert több terméket

tud adni a társadalomnak és gazdagabbá tudja tenni a társadalmat, mint a gazdaság kapitalista rendszere.

Némelyek azt hiszik, hogy a szocializmust meg lehet szilárdítani azzal, hogy az emberek bizonyos anyagi egyenlőségét hozzuk létre a szegényes élet alapján. Ez helytelen. Ez a szocializmus kispolgári elképzelése. A valóságban a szocializmus csak a munka magas, a kapitalizmusénál magasabb termelékenységének alapján győzhet, a termékek és mindenféle szükségleti cikkek bőségének alapján, a társadalom összes tagjai jómódú és kulturált életének alapján. De ahhoz, hogy a szocializmus ezt a célját elérhesse és szovjettársadalmunkat a legnagyobb jómódban élő társadalommá tehesse: országunkban a munkának olyan termelékenységét kell elérnünk, mely a legfejlettebb kapitalista országok munkatermelékenységét is felülmúlja. Enélkül gondolni sem lehet a termékek és minden egyéb szükségleti cikk bőségére. A Sztahánov-mozgalom jelentősége abban áll, hogy ez a mozgalom a technika régi normáit, mint elégteleneket, megdönti, sok esetben túlhaladja a munka termelékenységének a vezető kapitalista országokban elért fokát s ilymódon gyakorlati lehetőséget nyit a szocializmus további megszilárdítására országunkban, lehetőséget arra, hogy országunk a legnagyobb jólétben élő országgá váljék.

De ezzel a Sztahánov-mozgalom jelentősége nem merül ki. Ennek a mozgalomnak a jelentősége még abban is áll, hogy előkészíti a szocializmusból a kommunizmusba való átmenet előfeltételeit.

A szocializmus elve az, hogy a szocialista társadalomban mindenki képességei szerint dolgozik, a fogyasztási cikkekben pedig nem szükségleteihez képest, hanem ahhoz a munkához mérten részesül, amelyet a társadalom számára elvégzett. Ez azt jelenti, hogy a munkásosztály kulturális és technikai színvonala még mindig nem magas, a szellemi és fizikai munka közötti ellentét továbbra is megvan, a munka termelékenysége még nem olyan magas, hogy biztosítaná a szükségleti

cikkek bőségét, minek következtében a társadalom kénytelen a fogyasztási cikkeket nem a társadalom tagjainak szükségleteihez képest, hanem a társadalom számára végzett munkájukhoz mérten elosztani.

A kommunizmus a fejlődés magasabb fokát képviseli. A kommunizmus elve az, hogy a kommunista társadalomban mindenki képességei szerint dolgozik, a fogyasztási cikkekben pedig nem az általa végzett munka arányában, hanem a szükségletei, a fejlett kultúrember szükségletei arányában részesül. Ez azt jelenti, hogy a munkásosztály kulturális és technikai színvonala már elég magas ahhoz, hogy aláássa a szellemi és fizikai munka közti ellentét alapjait, hogy a szellemi és fizikai munka közötti ellentét már eltünt, a munka termelékenysége pedig olyan magas fokra emelkedett, hogy biztosítani tudja a fogyasztási cikkek teljes bőségét, aminek következtében a társadalomnak megvan a lehetősége arra, hogy ezeket a cikkeket tagjai szükségleteinek megfelelően ossza szét.

Némelyek azt gondolják, hogy a szellemi és fizikai munka közti ellentét kiküszöbölését el lehet érni azon az úton, hogy a szellemi és fizikai munkásokat kulturális és technikai tekintetben bizonyos módon egyenlősítjük azon az alapon, hogy a mérnökök, technikusok s a szellemi munkások kulturális és technikai vonalát az átlagos szakképzett munkás színvonalára süllyesztjük le. Ez egyáltalában nem igaz. Csak kispolgári fecsegők gondolkozhatnak így a kommunizmusról. A valóságban a szellemi és fizikai munka közti ellentét kiküszöbölését csakis azon az alapon lehet elérni, hogy a munkásosztály kulturális és technikai színvonalát a mérnökök és technikusok színvonalára emeljük. Nevetséges volna azt gondolni, hogy ez megvalósíthatatlan. A szovjetrendszer viszonyai között a munkásosztály színvonalának e felemelése kétségkívül lehetséges, mert az ország termelőerői itt már kiszabadultak a kapitalizmus bilincseiből, a munka kiszabadult a kizsákmányolás igája alól, a munkásosztály van hatalmon s a munkásosztály ifjú

nemzedékének minden lehetősége megvan arra, hogy biztosítsa a maga számára a megfelelő technikai kiképzést. Semmi alapunk sincs kételkedni abban, hogy a szellemi és fizikai munka közti ellentét alapjait csakis a munkásosztály kulturális s technikai színvonalának ilyetén emelése szüntetheti meg, hogy csakis ez biztosíthatja a munkának azt a magas termelékenységét és a fogyasztási cikkeknek azt a bőségét, ami szükséges ahhoz, hogy az átmenetet a szocializmusból a kommunizmusba megkezdhessük.

Ezzel kapcsolatban a Sztahánov-mozgalom nevezetes jelenség abból a szempontból, hogy magában hordja első csíráit — igaz, gyönge csíráit, de mégis csíráit — országunk munkásosztálya ilyen, éppen ilyen módon való kulturális és technikai föllendülésének.

Valóban, nézzük meg a sztahánovista elvtársakat. Miféle emberek ezek? Nagyobbára fiatal vagy középkorú munkások és munkásnők, művelt és technikailag képzett emberek, akik munkájukban a pontosság és szabatosság példaképét adják, akik értékelni tudják az idő szerepét a munkában és megtanulták, hogy az időt nemcsak percekkel, hanem másodpercekkel is kell mérni. Legtöbbjük elsajátította az úgynevezett technikai minimumot s most folytatja technikai képzettségének kiegészítését. Ezek az emberek mentesek a mérnökök, technikusok és gazdasági funkcionáriusok egy részének konzervativizmusától és maradiságától, merészen törnek előre, megdöntve az elévült technikai normákat és új, magasabbfokú normákat állítva a helyükre, az előirányzott teljesítőképességet fokozó javaslatokat tesznek az iparunk vezetői által kidolgozott tervekkel kapcsolatban, szóval kiegészítik és megjavítják a mérnökök és technikusok munkáját, sőt nem ritkán tanítják s haladásra unszolják őket, mert ezek a sztahánovisták — olyan emberek, akik a saját munkájuk technikáját minden ízében elsajátították, akik a technikából a maximumát tudják kihozni annak, ami belőle kihozható. Ma

még kevés a Sztahánov-munkás, de ki kételkedik benne, hogy holnap már tízszer annyi lesz? Nem világos-e, hogy a Sztahánov-mozgalom iparunk jövőjének képviselője, hogy ebben a mozgalomban a munkásosztály eljövendő kulturális és technikai föllendülésének magva rejlik, hogy ez a mozgalom azt az utat nyitja meg számunkra, amelyen egyedül és kizárólag érhetjük el a munka termelékenységének azt a magasabb fokát, mely a szocializmusból a kommunizmusba való átmenethez s a szellemi és testi munka közötti ellentét megszüntetéséhez szükséges?

Ez a jelentősége, elvtársak, szocialista építőmunkánkban a Sztahánov-mozgalomnak.

Gondoltak-e a Sztahánov-mozgalomnak erre a nagy jelentőségére Sztahánov és Buszügin, mikor elkezdték a régi technikai normák megdöntését? Persze, hogy nem gondoltak. Nekik más gondjuk volt, ők azon igyekeztek, hogy üzemüket kirántsák a kátyúból és a gazdasági tervet túlhaladják. De ezért a célért harcolva, meg kellett dönteniök a régi technikai normákat s a munkának olyan termelékenységét kellett kifejleszteniök, amely a legfejlettebb kapitalista országokat is túlszárnyalta. De nevetséges volna azt hinni, hogy ez a körülmény a legkevésbbé is csökkentheti a Sztahánov-mozgalom nagy történelmi jelentőségét.

Ugyanezt mondhatjuk azokról a munkásokról is, akik 1905-ben először szervezték országunkban a munkásküldöttek szovjetjeit. Azok a munkások természetesen nem gondoltak arra, hogy a munkásküldöttek szovjetjei a szocialista rendszer alapjául fognak szolgálni. Mikor a munkásküldöttek szovjetjeit megalakították, csak védekeztek a cárizmus, a burzsoázia ellen. De ez a körülmény semmiképp sem mond ellent annak a kétségtelen ténynek, hogy a munkásküldöttek szovjetjeiért megindult mozgalom, amelyet a leningrádi és moszkvai munkások 1905-ben elkezdtek, végeredményben a kapitalizmus megdöntésére és a szocializmus győzelmére vezetett a földkerekség egyhatod részén.

2

A Sztahánov-mozgalom gyökerei

Jelenleg a Sztahánov-mozgalom bölcsőjénél, annak forrásainál vagyunk.

Helyénvaló lesz kiemelni a Sztahánov-mozgalom néhány jellemző vonását.

Szembeötlő mindenekelőtt az a tény, hogy ez a mozgalom valahogyan önerejéből kezdődött, csaknem magától, alulról, anélkül, hogy üzemeink vezetőségei bármi néven nevezendő nyomást is alkalmaztak volna. Sőt: ez a mozgalom bizonyos mértékben üzemi vezetőségeink akarata ellenére született meg és kezdett kibontakozni, sőt harcban ezekkel a vezetőségekkel. Molotov elvtárs már elbeszélte, milyen kínokat kellett kiállnia Muszinszkij elvtársnak, az arhangelszki fűrésztelep munkásának, mikor a gazdasági szervezet és az ellenőrök előtt eltitkolva, új, magasabb technikai normákat dolgozott ki. Magának Sztahánovnak a sorsa se volt jobb, mert ahhoz, hogy ügyét előbbre vihesse, védekeznie kellett nemcsak a vezetőség egyes hivatalnokai, hanem egyes munkások ellen is, akik kinevették és „újításai" miatt hajszát rendeztek ellene. Ami Buszügint illeti, ismeretes, hogy „újításaiért" kis híja, hogy el nem vesztette munkáját a gyárban és csak műhelyvezetője, Szokolinszkij elvtárs közbelépésére maradhatott meg munkahelyén.

Látnivaló, hogy üzemeink vezetőségei, amennyiben beavatkoztak, nem a Sztahánov-mozgalom elősegítésére, hanem hátráltatására tették. A Sztahánov-mozgalom tehát mint alulról jövő mozgalom született meg és bontakozott ki. És éppen mert önerejéből született meg, éppen mert alulról terjed, éppen ezért a Sztahánov-mozgalom korunk rendkívül életrevaló és feltartóztathatatlan mozgalma.

Helyénvaló továbbá kitérni a Sztahánov-mozgalomnak még egy jellemző vonására. Ez a jellemző vonás abban áll,

hogy a Sztahánov-mozgalom nem fokozatosan terjedt el az egész Szovjetunió területén, hanem hallatlan gyorsasággal, fergeteg módjára. Hogyan kezdődött a dolog? Sztahánov ötszörösére vagy hatszorosára, ha ugyan nem még többszörösére emelte föl a szénfejtés technikai normáját. Buszügin és Szmetányin ugyanezt csinálták meg, egyik a gépipar terén, másik a cipőipar terén. Az ujságok közölték ezeket a tényeket. S egyszerre csak — a Sztahánov-mozgalom lángja elborította az egész országot. Miről van itt szó? Honnan a Sztahánov-mozgalom elterjedésének ez a gyorsasága? Sztahánov és Buszügin talán nagy szervezők, akiknek nagy összeköttetéseik vannak a Szovjetunió körzeteiben és kerületeiben s ők maguk szervezték meg a dolgot? Nem, persze hogy nem! Sztahánov és Buszügin talán arra tartanak igényt, hogy országunk nagy embereinek tekintsék őket, akik maguk szórták szét a Sztahánov-mozgalom szikráit az egész országban? Ez sem igaz. Láttuk itt Sztahánovot és Buszügint. Felszólaltak értekezletünkön Egyszerű és szerény emberek, semmi igényük arra, hogy országosméretű nagyságoknak járó babérokat szerezzenek. Sőt, én úgy látom, hogy kissé zavarba is hozta őket a mozgalom várakozásuk ellenére kibontakozott nagy lendülete. És ha a Sztahánov és Buszügin eldobta gyufaszálak mégis elégségesek voltak arra, hogy ezt a mozgalmat lángra lobbantsák — akkor ez azt jelenti, hogy a Sztahánov-mozgalom teljes mértékben megérett dolog. Csak az olyan teljesen érett mozgalom, amelynek már csupán egy lökés kellett arra, hogy kipattanjon — csak egy ilyen mozgalom terjedhetett el ily gyorsan és nőhetett meg, mint a lavina.

Mivel magyarázható az, hogy a Sztahánov-mozgalom teljesen megérett dolognak bizonyult? Mi az oka annak, hogy olyan gyorsan elterjedt? Mik a Sztahánov-mozgalom gyökerei?

Legalábbis négy ilyen ok van.

1. A Sztahánov-mozgalom alapja mindenekelőtt a munkások anyagi helyzetének gyökeres megjavulása volt. Az élet,

elvtársak, megjavult. Az élet vidámabb lett. Már pedig, ha az ember vidáman él, akkor szaporán megy a munka. Innen a kitermelés magas normái. Innen a munka hősei és hősnői. A Sztahánov-mozgalom gyökere mindenekelőtt ebben van. Ha nálunk válság volna, ha nálunk munkanélküliség volna, a munkásosztálynak ez a korbácsa, ha rossz, rút, szomorú volna nálunk az élet, akkor seminő Sztahánov-mozgalom nem volna nálunk. *(Taps.)* A mi proletárforradalmunk az egyetlen olyan forradalom a világon, amely nemcsak politikai eredményeket tud felmutatni a nép számára, hanem anyagi eredményeket is. A mult összes munkásforradalmai között csak egy olyat ismerünk, mely úgy-ahogy kivívta a hatalmat. Ez a Párizsi Kommün volt, amely azonban nem élt sokáig. Megpróbálta ugyan széttörni a kapitalizmus bilincseit, de nem volt elég ideje rá és még kevesebb ideje volt arra, hogy a népnek a forradalom anyagi eredményeit megmutathatta volna. A mi forradalmunk az egyetlen, amely nemcsak összetörte a kapitalizmus bilincseit és szabadságot adott a népnek, hanem meg tudta teremteni a nép számára a jómódú élet anyagi feltételeit is. Ebben van a mi forradalmunk ereje és legyőzhetetlensége. Persze, hogy jó elkergetni a kapitalistákat, elkergetni a földesurakat, elkergetni a cári zsandárokat, elfoglalni a hatalmat és szabadságot kapni. Nagyon jó. De sajnos, a szabadság egymagában még korántsem elegendő. Ha kevés a kenyér, kevés a vaj és a zsír, kevés a ruhakelme, rosszak a lakások, magával a szabadsággal nem sokra lehet menni. Magával a szabadsággal, elvtársak, jóllakni vajmi bajos. *(Helyeslő felkiáltások, taps.)* Ahhoz, hogy jól és vidáman lehessen élni, az kell, hogy a politikai szabadság áldásait anyagi jólét tetőzze be. Forradalmunk jellemző sajátsága abban áll, hogy nemcsak szabadságot adott a népnek, hanem anyagi javakat is és megadta a jómódú és kultúrszínvonalon álló élet lehetőségét is. Ez az oka annak, hogy vidám lett nálunk az élet és ez az a talaj, melyen a Sztahánov-mozgalom kinőtt.

2. A Sztahánov-mozgalom másik forrása az, hogy nálunk nincsen kizsákmányolás. Nálunk az emberek nem a kizsákmányolók javára dolgoznak, nem semmittevők gazdagítására, hanem sajátmaguk, saját osztályuk, saját szovjet társadalmuk javára, ahol a hatalom a munkásosztály legjobbjainak kezében van. Innen van az, hogy nálunk a munkának társadalmi jelentősége van, hogy a munka nálunk becsület és dicsőség dolga. A kapitalista rendszerben a munkának személyes, magánjellege van. Ha többet termeltél, többet kapsz és élj magadnak, ahogy tudsz. Senki se tud rólad és nem is akar tudni. A kapitalisták számára dolgozol, azokat gazdagítod? Hát lehet ez másképp? Azért fogadtak fel, hogy gazdagítsd a kizsákmányolókat. Ha nem tetszik — eredj a munkanélküliek sorába és tengődj, ahogy tudsz, találunk másokat, akikkel lehet beszélni. Innen van az, hogy a kapitalista rendszerben az emberek munkáját nem sokra becsülik. Érthető, hogy ilyen viszonyok között a Sztahánov-mozgalomnak helye nem lehet. Egész más a helyzet a szovjet rendszer viszonyai között. Itt a dolgozó embert megbecsülik. Itt a dolgozó nem kizsákmányolók javára dolgozik, hanem sajátmaga, saját osztálya javára, a társadalom javára. Itt a dolgozó ember nem érezheti magát elhagyottnak és egyedülállónak. Ellenkezőleg, nálunk a dolgozó ember magát országa szabad polgárának, társadalmi tényezőnek érzi. És ha jól dolgozik, ha megadja a társadalomnak azt, amit adni tud — a munka hősének számít, dicsőség övezi. Érthető, hogy a Sztahánov-mozgalom csakis ilyen viszonyok között születhetett meg.

3. A Sztahánov-mozgalom harmadik forrásául a nálunk meglevő új technikát kell tekintenünk. A Sztahánov-mozgalom szervesen összefügg az új technikával. Az új technika nélkül, új gyárak nélkül, új fölszerelés nélkül a Sztahánov-mozgalom nem születhetett volna meg nálunk. Új technika nélkül a technikai normákat fel lehet emelni kétszeresükre, háromszorosukra, de nem többre. Ha a sztahánovisták a technikai

normákat ötszörösére, meg hatszorosára emelték, ez azt jelenti, hogy teljesen és mindenben az új technikára támaszkodnak. Ebből tehát az következik, hogy országunk iparosítása, üzemeink és gyáraink újjáépítése, az új technika és az új felszerelés volt a Sztahánov-mozgalom egyik szülőoka.

4. De az új technikával egymagával még nem jutunk messze. Lehet elsőrangú technikánk, lehetnek elsőrangú üzemeink és gyáraink, de ha nincsenek embereink, akik ezt a technikát meg tudják nyergelni, a technika megmarad puszta technikának. Ahhoz, hogy az új technika meghozza a maga eredményeit, szükség van még emberekre is, munkás- és munkásnő-káderekre, akik a technika élére tudnak állni és azt előre tudják vinni. A Sztahánov-mozgalom megszületése és növekedése azt jelenti, hogy ezek a káderek nálunk a munkások és munkásnők között már megszülettek. Két évvel ezelőtt a párt azt mondta, hogy az új gyárak felépítésével és azzal, hogy vállalatainknak új felszerelést adtunk, még csak félmunkát végeztünk. A párt akkor kijelentette, hogy a lelkesedésnek, mellyel az új gyárakat építjük, párosulnia kell a technika elsajátítása iránti lelkesedéssel, hogy csakis ezen az úton lehet a kitűzött feladatot eredményesen végigvinni. Nyilvánvaló, hogy ez alatt a két év alatt folyamatban volt az új technika elsajátítása és az új káderek születése. Ma világos, hogy ezek a kádereink már megvannak. Érthető, hogy ilyen káderek nélkül, ezek nélkül az új emberek nélkül semilyen Sztahánov-mozgalom nálunk nem volna. Ilymódon azt az erőt, mely a Sztahánov-mozgalmat kialakította és előrevitte, a munkások és munkásnők soraiból kikerült új emberek szolgáltatták, akik elsajátították az új technikát.

Ezek azok a körülmények, amelyek megszülték és előrevitték a Sztahánov-mozgalmat.

3

Új emberek — új technikai normák

Mondottam, hogy a Sztahánov-mozgalom nem fokozatosan fejlődött ki, hanem robbanásszerűen, mintha gátat szakított volna át. Nyilvánvaló, hogy valaminő akadályt kellett legyőznie. Valaki gátolta, valaki elnyomta, de lám, a Sztahánov-mozgalom összeszedte erőit, áttörte ezeket a gátakat és elárasztotta az országot.

Hogy áll ez a dolog, ki gátolta tulajdonképpen a mozgalmat?

Gátolták a régi technikai normák és a normák mögött álló emberek. Néhány évvel ezelőtt mérnökeink, technikusaink és gazdasági funkcionáriusaink bizonyos technikai normákat dolgoztak ki, melyeket munkásaink és munkásnőink technikai elmaradottságához szabtak. Azóta eltelt néhány esztendő. Az emberek ez alatt az idő alatt nagyot nőttek, technikai tudásuk fejlődött. A technikai normák viszont változatlanok maradtak. Érthető, hogy ezek a normák most a mi új embereink számára elavultaknak bizonyultak. Most mindenki szidja az érvényben levő technikai normákat. De ezek nem az égből pottyantak. És szó sincs arról, hogy ezeket a technikai normákat annak idején szándékosan úgy állapították volna meg, hogy túlságosan alacsonyak legyenek. Mindenekelőtt arról van szó, hogy most, mikor ezek a normák már elavultak, továbbra is igyekeznek fenntartani őket, mint a mai viszonyoknak megfelelő normákat. Belekapaszkodnak munkásaink és munkásnőink technikai elmaradottságába, ehhez az elmaradottsághoz igazodnak, belőle indulnak ki s a dolog végre is oda lyukad ki, hogy kezdenek elmaradásdit játszani. De hát mi a teendő, ha ez az elmaradás múlófélben van? Csak nem fogunk meghajolni elmaradottságunk előtt és szentképet, fétist csinálni belőle? Mi a teendő, ha a munkások és munkásnők már nagyot nőttek és kifejlesztették technikai

tudásukat? Mi a teendő, ha a régi technikai normák nem felelnek már meg a tényleges viszonyoknak, ha munkásaink és munkásnőink a valóságban már ötszörösen, tízszeresen túlhaladták őket? Hát hűséget esküdtünk mi valamikor is elmaradottságunknak? Tudtommal, elvtársak, ilyesmi nem történt nálunk. *(Általános derültség.)* Vagy abból indultunk ki, hogy munkásaink és munkásnőink örökkétig elmaradottak maradnak? Talán mégsem ebből indultunk ki? *(Általános derültség.)* Akkor hát miről van szó? Talán nincs elég bátorságunk, hogy megtörjük egynémely mérnökünknek és technikusunknak ezt a maradiságát, hogy megtörjük a régi hagyományokat és normákat és szabad teret engedjünk a munkásosztály új erőinek?

Beszélnek a tudományról. Azt mondják, hogy a tudomány adatai, a technikai kézikönyvek és utasítások adatai ellentmondanak a sztahánovisták követeléseinek az új, magasabb technikai normákra vonatkozólag. De milyen tudományról van itt szó? A tudomány adatait mindenkor a gyakorlat, a tapasztalat ellenőrizte. Micsoda tudomány az, amelynek megszakadt a kapcsolata a gyakorlattal, a tapasztalattal? Ha a tudomány olyan volna, amilyennek néhány konzervatív elvtársunk festi, akkor az emberiség számára már régen elpusztult volna. A tudományt éppen azért nevezik tudománynak, mert nem ismer el fétist, nem fél kezet emelni arra, ami lejárta magát, ami elavult és éberen figyel a tapasztalat, a gyakorlat szavára. Ha a dolog máskép állna, egyáltalán nem volna tudomány, nem volna például csillagászat, hanem még mindig a Ptolemaios elévült rendszerén rágódnának, nem volna biológia s még az ember teremtéséről szóló legendával vigasztalnánk magunkat, nem volna vegyészet, s mi még mindig az alchimisták jóslataival vesződnénk.

Ezért azt hiszem, hogy mérnökeink, technikusaink és gazdasági funkcionáriusaink, akiknek már sikerült alaposan elmaradni a Sztahánov-mozgalom mögött, helyesen tennék,

ha abbahagynák a régi technikai normákba való kapaszkodást és annak rendje és módja szerint tudományos alapon új, sztahánovista mintára szerveznék át a munkájukat.

Helyes, felelik nekünk. De mit csináljunk a technikai normákkal általában? Szükség van-e rájuk az iparban, vagy meglehetünk egyáltalán minden norma nélkül?

Azt mondják, hogy egyáltalán nincs szükségünk többé technikai normákra. Ez, elvtársak, helytelen. Többet mondok — ez ostobaság. Technikai normák nélkül a tervgazdaság lehetetlen. A technikai normák kellenek azonkívül arra is, hogy az elmaradt tömegeket az élenjárók előbbre vigyék. A technikai norma — nagy szabályozó erő, mely a termelésben a munkások széles tömegeit a munkásosztály élenjáró elemei köré csoportosítva szervezi meg. Következésképpen szükségünk van a technikai normákra, de nem azokra, amelyek most érvényben vannak, hanem magasabbakra.

Mások azt mondják, hogy szükségünk van a technikai normákra, de ezeket a normákat most már azokhoz az eredményekhez kell szabnunk, amelyeket a Sztahánovok, Buszüginok, Vinográdovák és mások elértek. Ez szintén helytelen. Ilyen normák a mai helyzetben nem lennének reálisak, mert azok a munkások és munkásnők, akik technikai tudásukat még nem fejlesztették annyira, mint a Sztahánovok és Buszüginok, ezeket a normákat nem tudnák teljesíteni. Nekünk olyan normák kellenek, amelyek valahol középen vannak a jelenlegi technikai normák és azok között a normák között, melyeket a Sztahánovok és Buszüginok elértek. Vegyük például Marija Djemcsenkót, az ismert ötszázasnőt a répatermelés terén. Elérte azt, hogy hektáronként 500 és ennél is több métermázsa cukorrépát gyüjtött be. Lehet-e ezt az eredményt, mondjuk, az egész ukrajnai cukorrépagazdaság számára a répatermelés normájául megállapítani? Nem, nem lehet. Erről még korai beszélni. Marija Djemcsenko elérte azt, hogy 500 és még több métermázsát gyüjtött be hektáronként, de az

átlagos cukorrépatermés például Ukrajnában ebben az évben 130—132 métermázsát tett ki hektáronként. A különbség, mint látjuk, nem csekély. Lehet-e répatermelés számára 400 vagy 300 métermázsás normát megállapítani? A hozzáértők mindnyájan azt mondják, hogy egyelőre ezt még nem lehet megtenni. Világos, hogy az 1936-os évre Ukrajnában hektáronként 200—250 métermázsás termelési normát kell megállapítanunk. És ez nem csekély norma, mert ha ezt teljesítik, ez a norma kétszerannyi cukrot adhat nekünk, mint amennyit 1935-ben kaptunk. Ugyanezt kell mondanunk az iparra vonatkozóan is. Sztahánov az érvényben levő normát körülbelül tízszeresen vagy még többszörösen haladta túl. Ezt az eredményt új technikai normaként mindazok számára kötelezővé tenni, akik légkalapáccsal dolgoznak, nem lenne észszerű. Világos, hogy olyan normát kell megszabni, amely valahol a középen van a mostani technikai norma és Sztahánov elvtárs normája között.

Egy dolog mindenesetre világos: az, hogy a jelenleg érvényben levő normák a mai viszonyoknak már nem felelnek meg, elmaradtak és iparunk fékeivé lettek. Hogy iparunkat ne fékezzük, ezeket a normákat új, magasabb technikai normákkal kell felváltanunk. Új emberek, új idők — új technikai normák.

4

Legközelebbi feladataink

Mik a legközelebbi feladataink a Sztahánov-mozgalom érdekeinek szempontjából?

Hogy figyelmünket szét ne forgácsoljuk, korlátozzuk a dolgot két legközelebbi feladatra.

Először. A feladat abban áll, hogy segítsünk a sztahánovistáknak a Sztahánov-mozgalmat továbbfejleszteni, szélesebbé és mélyebbé tenni a Szovjetunió összes területeiben és kerületeiben. Ez a dolog egyik oldala. Másrészről — észre kell

térítenünk a gazdasági funkcionáriusok, mérnökök és technikusok mindazon elemeit, akik görcsösen ragaszkodnak a régihez, nem akarnak haladni és rendszeresen fékezik a Sztahánov-mozgalom kifejlődését. Ahhoz, hogy a Sztahánov-mozgalmat országunkban széltében-hosszában elterjesszük, maguk a sztahánovisták természetesen nem elegendők. Pártszervezeteinknek bele kell kapcsolódniok az ügybe, segíteniök kell a sztahánovistákat mozgalmuk végigvitelében. Ebben a tekintetben a donyeci területi szervezet kétségkívül nagy kezdeményezést fejtett ki. Jó munkát végeznek ezen a téren a moszkvai és a leningrádi területi szervezetek is. És a többi terület? Azok nyilván még mindig csak „nekigyürkőznek". Semmit, vagy nagyon keveset hallani például az Urálról, bár az Urál, mint ismeretes, óriási ipari központ. Ugyanezt kell mondanunk Nyugat-Szibériáról és a Kuznyec-medencéről, ahol minden jel arra mutat, hogy még nem „gyürkőznek neki". Egyébként kétségtelen, hogy pártszervezeteink kezükbe fogják venni ezt a dolgot és segíteni fognak a sztahánovistáknak a nehézségek legyőzésében. Ami a dolog másik oldalát illeti — a makacskodó, maradi gazdasági funkcionáriusok, mérnökök és technikusok észretérítését — e téren az ügy kissé bonyolultabb lesz. Az iparnak ezeket a maradi elemeit elsősorban türelmesen és elvtársi módon meg kell győznünk a Sztahánov-mozgalom haladó mivoltáról és annak szükségességéről, hogy munkájukat Sztahánov-mintára építsék át. Ha a meggyőzés nem sikerül, akkor erősebb rendszabályokhoz kell nyúlni. Vegyük például a Közlekedési Népbiztosságot. Ennek a népbiztosságnak központi apparátusában még nemrég egy csoport professzor, mérnök és egyéb szakember dolgozott — kommunisták is voltak köztük —, akik ragaszkodtak ahhoz, hogy a tehervonatoknál óránként 13—14 kilométernyi üzemi sebesség az a határ, amelyen túl nem szabad és nem lehet menni, ha nem akarunk ellentétbe kerülni „a vasúti üzemvezetés tudományával". Elég tekintélyes csoport volt ez, mely szóban és írásban hir-

dette a maga nézeteit, utasításokat adott a Közlekedési Népbiztosság megfelelő szerveinek és általában „úr volt az elméken" a vasúti üzemvezetés funkcionáriusai között. Mi, akik nem vagyunk szakemberek, a vasútügy egész sor gyakorlati munkásának a javaslatai alapján azt bizonyítgattuk ezeknek a tekintélyes professzoroknak, hogy a 13—14 kilométeres sebességet nem lehet határnak tekinteni, hogy ezt a határt, ha a dolgot megfelelően szervezik, tágítani lehet. Feleletül erre ez a csoport, ahelyett, hogy hallgatott volna a tapasztalat és a gyakorlat szavára és felülvizsgálta volna véleményét, harcba szállt a vasúti munka haladó elemeivel és fokozta a maga maradi nézeteinek hirdetését. Érthető, hogy ezeket az igen tisztelt férfiakat kissé oldalba kellett ütnünk és udvariasan ki kellett tessékelnünk őket a Közlekedési Népbiztosság központi apparátusából. *(Taps.)* És mi történt? Vasutainkon a teherszállítási sebesség ma már 18—19 kilométer óránként. *(Taps.)* Azt hiszem, elvtársak, hogy szükség esetén ehhez a módszerhez kell majd folyamodnunk népgazdaságunk más ágaiban is, ha tudniillik a makacskodó maradiak nem szűnnek meg zavarni és gáncsolni a Sztahánov-mozgalmat.

Másodszor. A feladat abban áll, hogy azoknak a gazdasági funkcionáriusoknak, mérnököknek és technikusoknak, akik nem akarják gátolni a Sztahánov-mozgalmat, akik együttéreznek ezzel a mozgalommal, de akiknek még nem sikerült a saját munkájukat átépíteniök, akik eddig még nem tudtak a Sztahánov-mozgalom élére állani, — hogy ezeknek viszont segítsünk abban, hogy munkájukat átépítsék és a Sztahánov-mozgalom élére álljanak. Meg kell mondanom, elvtársak, hogy ilyen gazdasági funkcionárius, mérnök és technikus nálunk jócskán akad. És ha segítünk ezeknek az elvtársaknak, akkor kétségkívül még sokkal többen lesznek.

Azt hiszem, hogy ha ezeket a feladatokat teljesítjük, a Sztahánov-mozgalom szélesen kiterjed, átöleli országunk összes területeit és kerületeit és újabb sikerek csodáit hozza létre.

5

Néhány szó

Néhány szót a jelen értekezletről, annak jelentőségéről. Lenin arra tanított bennünket, hogy igazi bolsevik vezetők csak az olyan vezetők lehetnek, akik nemcsak ahhoz értenek, hogy tanítsák a munkásokat és parasztokat, hanem ahhoz is, hogy tanuljanak tőlük. Voltak bolsevikok, akiknek Lenin e szavai nem tetszettek. De a történelem azt mutatja, hogy Leninnek e téren is tökéletesen igaza volt. És tényleg, a dolgozók, munkások és parasztok milliói élnek, munkálkodnak, harcolnak. Ki kételkedhetik abban, hogy ezek az emberek nem hiába élnek, hogy ezek az emberek életük és harcuk során roppant gyakorlati tapasztalatokat gyüjtenek össze. Vajjon kétséges-e, hogy az olyan vezetők, akik ezeket a tapasztalatokat semmibeveszik, nem tekinthetők igazi vezetőknek? Nekünk tehát, a párt és a kormány vezetőinek, nemcsak tanítanunk kell a munkásokat, hanem tanulnunk is kell tőlük. Hogy a jelen értekezlet tagjai itt az értekezleten tanultak egyet-mást kormányunk vezetőitől, azt én nem tagadom. De az is tagadhatatlan, hogy mi, a kormány vezetői, szintén sokat tanultunk Önöktől, sztahánovistáktól, a jelen értekezlet résztvevőitől. Igy hát, elvtársak, köszönet ezért a tanításért, hálás köszönet! *(Viharos taps.)*

Végül még egy-két szót arról, hogyan kellene ezt az értekezletet emlékezetessé tenni. Mi itt az elnökségben tanácskoztunk és úgy határoztunk, hogy a kormány vezetőinek a Sztahánov-mozgalom vezetőivel tartott ezt az értekezletét valamivel emlékezetessé kellene tenni. És hát úgy döntöttünk, hogy mintegy 100—120 embert közületek fel kell terjeszteni magas kitüntetésre.

Felkiáltások: Helyes! *(Viharos taps.)*

Sztálin: Ha ti is helyeslitek, elvtársak, akkor ezt a dolgot meg is csináljuk. *(Szűnni nem akaró taps és ünneplés.)*

(A sztahánovisták tanácskozásainak résztvevői viharosan, lelkesen ünneplik Sztálin elvtársat. Zúgó taps az egész teremben, harsány éljenzés. Minden oldalról szűnni nemakaró kiáltások, amelyek Sztálin elvtársat, mint a párt vezérét, éltetik. Az ünneplés az „Internacionálé" éneklésével végződik — a tanácskozás háromezer résztvevője énekli a proletariátus himnuszát.)

Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1949. 584—599. old.

[A GAZDASÁGI VEZETŐKRŐL]*

(1937 október 29)

Sztálin elvtárs a szó. Minden résztvevő feláll és viharosan ünnepli Sztálin elvtársat. Kiáltások hallatszanak: „Hurrá", „Éljen szeretett, kedves Sztálin elvtársunk".

— „Elvtársak — kezdi beszédét Sztálin elvtárs —, az én köszöntőm kissé sajátságos és szokatlan lesz. Nálunk az a szokás, hogy köszöntik a vezetőket, főnököket, parancsnokokat, népbiztosokat. Ez mindenesetre nem rossz, de a nagy vezetőkön kívül vannak közép- és alsó vezetők is. Ilyenek, közép- és alsó vezetők, nálunk tízezrével vannak. Ezek szerény emberek, nem tolakodnak előre, szinte észrevétlenek. De vakság lenne észre nem venni őket. Mert ezektől az emberektől függ az egész népgazdaságban a termelés jövője. Tehát őtőlük függ gazdasági vezetésünk jövője is.

A mi közép- és alsó gazdasági vezetőink egészségére! *(Óváció, „hurrá" kiáltások.)*

A vezetőkről általában el kell mondani, hogy sajnos, nem mindig fogják fel, hogy milyen magasra emelte őket a történelem a szovjet rendszer viszonyai között. Nem fogják fel mindig, hogy gazdasági vezetőnek lenni a mi viszonyaink között — azt jelenti, hogy nagy tiszteletet és megbecsülést

---

* Beszéd a vas- és szénipar vezető munkásainak és sztahánovistáinak fogadásán, amelyet a párt és a kormány vezetői tartottak a Kremlben 1937 október 29-én.

élveznek, nagy bizalmat a munkásosztály, a nép részéről. A régi időben, a kapitalizmus korában, a gazdasági vezetőket, a különböző igazgatókat, főnököket, osztályvezetőket, mestereket a munkáltató kapitalista házőrző kutyájának tekintették. A nép gyűlölte őket, mint ellenségeit, mert azt látta, hogy a gazdaságot a munkáltató érdekeinek megfelelően vezették, a kapitalista profitja érdekében. A mi szovjet rendszerünkben, ellenkezően, meg van adva minden előfeltétele annak, hogy a gazdasági vezetők a nép szeretetét és bizalmát élvezzék, mert a gazdaságot nem maroknyi kapitalista profitja érdekében vezetik, hanem a munkásosztály érdekében, az egész nép érdekében. Ezért a gazdasági vezetők hivatása a mi viszonyaink között magas hivatás, és gazdasági vezetőnek lenni szovjet viszonyok között nagy tisztességet jelent, és bizalmat a nép részéről. A nép bizalma a gazdasági vezetők iránt nagy dolog, elvtársak! Vezetők jönnek és mennek, de a nép marad. Csak a nép halhatatlan. Minden más — mulandó. Ezért meg kell becsülni a nép bizalmát.

Gazdasági vezetőink egészségére, akik megértették nagy szerepüket, öntudatossá lettek, és akik nem fogják senkinek sem megengedni, hogy bemocskolja és lealacsonyítsa a szovjet gazdasági vezető magasztos hivatását! *(Óvácio, felkiáltások: „hurrá".)*

Elvtársak! Közöttünk vannak a népgazdaság új diadalának úttörői, a Sztahánov-mozgalom harcosai. Az új diadal úttörői és harcosai egészségére! Sztahánov, Djukánov, Izotov, Rjabosapke és a többiek egészségére! *(Felkiáltások: „hurrá".)*

Végül a vasipari olvasztókemencéknél dolgozó régi és új harcosok egészségére, és mindenekelőtt Korobov öntő elvtársnak, Korobov apjának, fiának és az egész Korobov öntőcsaládnak az egészségére, arra, hogy a Korobovok családja ne maradjon le a munka új módszereinek alkalmazásában." *(Viharos taps, felkiáltások: „hurrá".)*

„Právda" 1937 október 31.

BESZÉD A FŐISKOLÁK TUDOMÁNYOS MUNKÁSAINAK FOGADÁSÁN

A KREMLBEN 1938 MÁJUS 17-ÉN

Elvtársak!

Engedjék meg, hogy poharamat a tudományra, a tudomány felvirágzására, a tudomány embereinek egészségére emeljem.

A tudománynak, annak a tudománynak a felvirágzására, amely nem keríti el magát a néptől, nem tartja magát távol a néptől, hanem kész szolgálni a népet, kész a népnek a tudomány összes vívmányait átadni, amely a népet nem kényszerből, hanem önkéntesen, szívesen szolgálja *(taps)*.

A tudománynak, annak a tudománynak a felvirágzására, amely régi és elismert vezetőinek nem engedi meg, hogy a tudomány áldozópapjainak, a tudomány monopolistáinak módjára önelégülten begubózzanak, amely a tudomány öreg művelői és a tudomány fiatal művelői közti szövetség értelmét, jelentőségét, mindenható erejét felfogja, amely a tudomány összes kapuit önként és készséggel kitárja országunk fiatal tudományos erői előtt és lehetőséget ad nekik arra, hogy meghódítsák a tudomány legmagasabb csúcsait, amely elismeri, hogy a jövő a tudomány fiatalságáé *(taps)*.

A tudománynak, annak a tudománynak a felvirágzására, amelynek művelői, noha a tudományban kialakult hagyományok erejét és jelentőségét átértik és a tudományok érdekében hozzáértően ki is használják, mégsem akarnak e hagyo-

mányok rabjává lenni — annak a tudománynak a virágzására, amelynek megvan a bátorsága, elszántsága arra, hogy a régi hagyományokat, normákat, szabályokat összetörje, ha elavulnak, ha a haladás fékezőivé válnak, s új hagyományokat, új normákat, új szabályokat tud teremteni *(taps)*.

A tudomány, fejlődése során, nem kevés olyan bátor embert ismer, aki semilyen akadállyal nem törődve, mindennel dacolva, össze tudta törni a régit és tudott újat alkotni. A tudomány olyan férfiai, mint Galilei, Darwin és sokan mások, közismertek. A tudomány egy ilyen korifeusánál, aki egyben korunk legnagyobb embere — szeretnék megállapodni. Leninre gondolok, tanítómesterünkre, nevelőnkre *(taps)*. Emlékezzenek az 1917-es évre. Oroszország társadalmi fejlődésének tudományos elemzése alapján, a nemzetközi helyzet tudományos elemzése alapján Lenin akkor arra a következtetésre jutott, hogy az egyetlen kivezető út a helyzetből a szocializmus győzelme Oroszországban. Ez az akkori idő sok tudományos férfia számára több mint váratlan következtetés volt. Plechánov, a tudomány kiváló férfiainak egyike, akkoriban megvetéssel beszélt Leninről és azt állította, hogy Lenin „félrebeszél". A tudomány nem kevésbbé ismert más férfiai azt állították, hogy „Leninnek elment az esze" s hogy el kellene őt valahová dugni, lehetőleg jó messzire. A tudomány minden rendű és rangú embere Lenin ellen üvöltözött akkoriban, mint olyan ember ellen, aki lerombolja a tudományt. Lenin azonban nem riadt vissza attól, hogy az ár ellen ússzon és szembeforduljon a megcsontosodással. És Lenin győzött *(taps)*.

Ime, mintaképe a tudomány emberének, aki bátran harcol az elavulttá vált tudomány ellen s az új tudomány számára töri az utat.

Az is előfordul, hogy a tudomány és technika új útjait néha nem a tudomány terén közismert emberek egyengetik, hanem a tudományos világban teljesen ismeretlen emberek, egyszerű emberek, a gyakorlat emberei, a maguk szakmájá-

nak újítói. A közös asztalnál itt ül Sztahánov és Papányin elvtárs. Ismeretlen emberek a tudományos világban, nincs tudományos rangjuk, a maguk szakmájának gyakorlati emberei. De ki ne tudná, hogy Sztahánov és a sztahánovisták gyakorlati munkájuk során az ipar területén fennálló normákat, amelyeket a tudomány és technika ismert emberei állapítottak meg — mint elavultakat, megdöntötték és új normákat vezettek be, amelyek a valódi tudomány és technika követelményeinek megfelelnek. Ki ne tudná, hogy Papányin és a papányinisták az úszó jégtáblán végzett gyakorlati munkájuk során minden különösebb fáradság nélkül, csak úgy mellékesen, a régi elképzeléseket a Sarkvidékről, mint elavultakat megdöntötték és új ismeretekkel váltották fel őket, melyek az igazi tudomány követelményeinek megfelelnek? Ki tagadhatja, hogy Sztahánov és Papányin újítók a tudomány terén, hogy a mi haladó tudományunk emberei?

Ilyen „csodák" is megesnek a tudományban.

A tudományról beszéltem. Tudomány azonban különféle van. Azt a tudományt, amelyről én beszéltem, *élenjáró* tudománynak nevezik.

Élenjáró tudományunk felvirágzására!

Az élenjáró tudomány embereinek egészségére!

Leninre és a leninizmusra!

Sztahánov és a sztahánovisták egészségére!

Papányinra és a papányinisták egészségére! *(Taps.)*

„Právda" 1938 május 19. 136. sz.

Sztálin. Leninről. 1942. 54—56. old. (oroszul), vagy: *Lenin.* Válogatott művek. 1948. 1. köt. 54—56. old.

TARTALOM

LENIN

Hogyan szervezzük meg a versenyt? (1918 január 7—10) ... 7
A munka termelékenységének emelése. Részlet „A Szovjethatalom soronlevő feladatai" c. cikkből. (1918 március.) ... 19
A verseny megszervezése. Részlet „A Szovjethatalom soronlevő feladatai" c. cikkből. (1918 március—április.) 23
Ujságaink jellegéről. (1918 szeptember 20.) 28
A nagy kezdeményezés. A munkásság hősiessége a hátországban. A „kommunista szombatok" alkalmából. (1919 június 28.) 31
A munkafegyelemről. (1920 eleje.) 59
Az évszázados rendszer megdöntésétől egy új rendszer megteremtése felé. (1920 április 20.) 61
A moszkva-kazáni vasútvonalon szervezett első kommunista szombattól az összoroszországi május elsejei kommunista szombatig. (1920 május 2.) 64
«A szakszervezetek szerepe és feladatai az új gazdasági politika viszonyai között» c. mű 5—8. és 10—11. pontja. (1922 január.) 67

SZTÁLIN

Meg kell teremteni az ipar építőinek kádereit. (1926 április 13.) 79
Fokoznunk kell a munkásosztály aktivitását. (1926 április 13.) 81
A verseny és a tömegek munkalendülete. Előszó J. Mikulina „A tömegek munkaversenye" c. brosúrájához. (1929 május 11.) 83
[Fordulat a munka termelékenysége területén.] „A nagy fordulat éve" c. cikk I. fejezete. (1929 november 7.) 87
[A munka — becsület, dicsőség, érdem és hősiesség dolga.] A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja XVI. Kongresszusán a Központi Bizottság nevében 1930 június 27-én tartott politikai beszámoló II. részének 7. pontjából 89

A gazdasági vezetők feladatairól. Beszéd a szocialista ipar funkcionáriusainak első országos értekezletén 1931 február 4-én 91
Új helyzet — új feladatok a gazdasági építőmunkában. Beszéd a gazdasági vezetők értekezletén 1931 június 23-án ... 102
I. A munkaerő ... 104
II. A munkabér ... 106
III. A munka megszervezése ... 111
IV. A munkásosztály üzemi, műszaki értelmiségének kérdése ... 115
V. Fordulat jelei a régi üzemi műszaki értelmiség soraiban ... 118
VI. A gazdaságos számvetésről ... 122
VII. Új módon dolgozni, új módon vezetni ... 124
[Az új élet igazi hősei és alkotói.] „Az élmunkás kolhozparasztok első összszövetségi kongresszusán 1933 február 19-én mondott beszéd" 3. részéből ... 129
Beszéd a kohászati küldöttség fogadásán. (1934 december 26.) 131
[«Minden a káderektől függ.»] A Vörös Hadsereg Katonai Akadémiájának évzáró ünnepélyén a Kreml-palotában 1935 május 4-én mondott beszédből ... 134
Beszéd a sztahánovisták első összszövetségi tanácskozásán. (1935 november 17.) ... 138
1. A Sztahánov-mozgalom jelentősége ... 138
2. A Sztahánov-mozgalom gyökerei ... 144
3. Új emberek — új technikai normák ... 149
4. Legközelebbi feladataink ... 152
5. Néhány szó ... 155
[A gazdasági vezetőkről.] Beszéd a vas- és szénipar vezető munkásainak és sztahánovistáinak fogadásán, amelyet a párt és a kormány vezetői tartottak a Kremlben 1937 október 29-én ... 157
Beszéd a főiskolák tudományos munkásainak fogadásán a Kremlben. (1938 május 17.) ... 159

6.— Ft